

GRAD A

Miroslav Dolenec

PODRAVSKE NARODNE PRIPOVIJETKE, POŠALICE I PREDAJE

U v o d

Skupljanjem narodnog blaga počeo sam se baviti još poodavna, kao polaznik gimnazije »Ivo Marinković« u Koprivnici, ali, dakako, ne sustavno i zaokruženo. Ljubav prema narodnoj pjesmi, pripovijetki, narodnom vezu, pučkom graditeljstvu, poslovi ili zagonetki s jedne strane, dakle, probudena ljubav prema narodnom stvaralaštvu, a s druge strane želja da se Podravina kao kraj odredi, prouči i produbi daju mi volje i energije da gacam po selima i zaseocima, da se raspitujem, da bilježim i snimam.

Po mome shvaćanju Podravina se proteže uz rijeku Dravu, u užem pojasu lijevom i desnom obalom od izvora do ušća. Međutim, u praksi nije tako. Podravinom se smatra bazen što se proteže od Koprivnice do Virovitice. Neposredna okolica Koprivnice, računajući uzvodno uz rijeku Dravu, ubraja se u Podravinu. Pod pojmom Podravine podrazumijeva se kraj što ga obuhvaćaju dvije komune — koprivnička i đurđevačka. Dakako, ovamo spada i Prekodravlje s mjestima: Gola, Ždala, Gotalovo, Novačka, Trnik i Repaš. Pripovijetke, zagonetke, poslovice i narodne pjesme skupljao sam u mjestima: Virje, Novo Virje, Drenovica Podravska, Ločica, Ferdinandovac, Kalinovac, Đurđevac, Severovci, Medvedička, Grede Molvarske, Molve, Levača, Repaš, Novigrad Podravski, Šemovci, Bregi Koprivnički, Koprivnica, Koprivnički Ivanec i Glogovec.

Kao vrijedne skupljače narodnih umotvorina treba spomenuti Peru Lukanca iz Drenovice Podravske, profesora Franju Viktora Šignjara, koji je objavljivao narodne pripovijetke i anegdote po lokalnim listovima i kalendarima, a sudbina njegove književne i sakupljačke ostavštine nije mi poznata. Profesor Šignjar rođeni je Virovac, bavio se slikarstvom, predavao je »crtanje« u školi u Virju. Osmogodišnja škola u Virju sada nosi njegovo ime. Pored njega skupljanjem i bilježenjem narodnih pjesama bavio se i doktor Josip Široki. Ni sudbina njegove ostavštine nije mi poznata. Djelomično je krivica i na njemu jer je vodio pomalo čudački ži-

vot, a svoju skupljenu građu nije pohranjivao u znanstvenim institucijama. Danas bismo, zacijelo, imali neprocjenjivu korist od njegova rada da se uspjelo sačuvati sve ono što je on prikupio i zapisao. U Novigradu Podravskom živio je (sada živi u Varaždinu) Đuro Rašan i bavio se također skupljanjem narodnog stvaralaštva. Budući da se bavio i književnim radom (pisao je pjesme i izdao dvije zbirke), on je prerađivao narodne pripovijetke i anegdote, dodavao im aktualne crte iz svakodnevnog suvremenog života, proširivao ih i nadograđivao. I književno djelo Mate Kudumije, književnika iz Đurđevca, prožeto je motivima narodnih pripovijedaka, bajki, anegdota. Svijet podravske narodne bajke naročito je prisutan u nekim dijelovima njegova romana *Gavran*.

Među vrijedne skupljače narodnih umotvorina i predmeta pučke umjetnosti spada i Josip Turković, slikar iz Virja. On vjerojatno ima najbogatiju privatnu zbirku preslica, kolovrata, ladica, starih satova, goričarskih »glaževa«, igračaka, svirala, zemljanog posuda i dr. Kod njega su pohranjeni i neki zapisi Petra Lukanca.

Navodim imena pripovjedača od kojih sam skupljao tekstove u Podravini. To su: Pero Petričec (Virje), obitelj Periša (Đurđevac), Marija Koser (Severovci), Marta Berta-Lesić zvana »Žota«, Marija Zobundija zvana Marička, Sofija Barkić, Branko Zobundija, Martin Šostarec i Ignac Sedmak-Nacina (svi iz Severovaca); Nada Sokolović (Medvedička), Elizabeta Dolenc, moja majka (Medvedička), Ivan Šulj i Drago Vrban (Koprivnički Ivanec), Ivan Vukić i Branko Sabolović (Koprivnica), Franjo Jakupec (Koprivnica), Darko Šarec (Drnje), Katica Šimunić i Ivan Sagner (Novigrad Podravski), Ivan Žagi (rodnom iz Repaša, živi u Novigradu Podravskom, zet Martina Rumeke), Marija Žagi, rođena Rumeck (rođena u Gornjoj Šumi, živi u Novigradu Podravskom, kćerka Martina Rumeke); Fabijan Sabolić, Ivan Kunić, Zlata i Vlado Kopas (brat i sestra) te Kata Kopas (svi iz Šemovaca); Tomo Gašparić (Đurđevac); Roza Bazijanec, Mato Fučkar, Šimun Zvonar i Martin Rabađija zvani Madrol (svi iz Kalinovca); Stjepan i Katica Žibreg (Ferdinandovac); pokojna Jelica Remetović, sestra Pere Subotičanca (Drenovica Podravska), Pero Subotičanec i Jakob Šadek (Drenovica Podravska); Terezija Bešenić (Novo Virje, živi na konacima zvanim Ločica), Anka Živko, kćerka Terezije Bešenić (Medvedička); Fabijan Smesnik, Mato Turčić i Josip Šikulec-Joža (svi iz Medvedičke); Ivan Hatadi, zet Martina Rumeke, a živi u Medvedički; Martin Špoljar (Molvarske Grede); Jela Bezjak i Ivan Jaković, brat i sestra (Molve), Josip Šanjić (Molve) te Martin Rumeck (Levača).

Pero Petričec rođen je 1935. u Virju, gdje i sada živi i radi na imanju kao poljoprivrednik. Voli narodnu pripovijetku, anegdotu, pošalicu, zagonetku, poslovicu. Prati događaje oko sebe, rado zalazi među ljude. Isijava vedrinom, govori tiho, prirodno i nenametljivo, a kad govori anegdotu, šalu ili narodnu pripovijetku, govori je polako, razgovjetno, s jasno izraženim osjećajem za naglašavanje bitnih elemenata u pripovijedanju. On je sam o sebi rekao: »Živem tu med svetom i svet med menom. Mi se preveč rad imamo, a ja se još do sada nesem uspel z nikem posvaditi, akoprem je pri nas šega da od sedem hiž se glede v križ. Još

dok sem mali bil, sem se razinol dok so znali pripovedati stareši ljudi kojekakve vucmuntarije i pripovetke. Potlam sem zobe stisnol i to mi je ostalo den-denes vu glavi. Moji si bližnji od zamana so se navek rejši smejali nego bečali, pak mi se je to dopalo — pak sem takov i ja postal.

PERO PETRIČEC, pripovjedač iz Virja.

Mi Podravci smo skroz naskroz zdravi, makar nas nišče ni ne vrači, a i sramota je betežen biti... Jeden del narodnejo pripovetke, zagonetke i poslovic čul sem negda od profesora Franje Viktora Šignjara dok smo šaha igrali, a on se je i sam bavil skupljanjem narodnoga blaga. Nekej od toga čul sem od svojega soseda i kuma Petrine i drugejo. Negda nekej znam i sam prisložiti, primisliti — glavno je da pripovetka dobro zide. Po mojem ličnom mišljenju Podravci so šaljivčine, imajo rad miguljice zrezavati, norca jedni z drugejo delati, ali bez purenja. Najviše toga se čuje na trebljenju, čehaljcu, na svate, ondar se je predi znalo čuti na prelci, a

denes se čuju šale na pijacu, jerbo je na pijacu skorom se smešno. Nuz to kej pripovedam narodne pripovetke, anegdote i šale, pišem i pesme na domačem govoru . . . »

Ivan Kunić, pripovjedač narodnih šala, rođen 1908. u Šemovcima. Živi u Šemovcima, bavi se poljoprivredom. On sam za sebe kaže: »Bavil sem se z trgovinom krav i z poljoprivredom. Puno sem hodal po pijace, a tu se je uvijek našla neka vesela zgodica i dogodovština. Većino pripovetki kej sem Vam dal, ja sem lično doživiel ili sem ih čul od drugih V Šemovce vam postoje i postojali so navek ljudi koje so se volili šaliti. Više pot sem prodal kravo domačemu čoveku pa je išel dojit z zemljenem loncom pak mu ga je krava potrla kej mu je samo preloč ostal v rokaj. Onda sem mu savetual nek nejde pod njo ako se riče. Ako mu dene za vrat nogu, da si jo ona i zeme. S pota sem sakakvo robo doteral, kej je sakomu pasala. Sečam se tak kak je negda z menom išel na pijac v Slatino Belobrk z Kalnovca. Onda nas je videl da stojimo, čekamo dok poje marva v pijac pak si je zapopeval:

Ja sam došel na sajmišče,
još ne došel nišče.
Ja se zgledam kak i vrana
i opazim Šemovčana.

Te Šemovčan — to sem vam bil ja.«

Fabijan Sabolić poznaje mnogo narodnih anegdota, šala i pošalica iz ovog kraja. Rođen je 1916. godine u Virju, a sada živi u Šemovcima, sam, ali nikada osamljen. Bavi se poljoprivredom, a pored toga i svojim krojačkim zanatom. Vedra je duha kao da nema te nevolje na svijetu koja bi ga mogla oneraspoložiti ili pokolebati. Gotovo uvijek je okružen nekolicinom svojih »pajdaša«, koje razveseljava, bodri, pripovijeda im zgode ili nezgode što ih je sam doživio ili ih je čuo od drugih, starijih.

Kad smo ga posjetili, bio je odmah oran pripovijedanju. Sjeo je na krevet, malo se zamislio i odmah započeo pripovijetku. Kad mu ponestane »daha« u pripovijedanju, on sam pridomeće, izmišlja, vješto i okretno. Gdjekad mu priča gubi nit jer je on namjerno proširuje svojim duhovitim umecima, zaključcima, gdjekad posprdnim primjedbama na račun Podravca, žena, ljudi, okoline, »pajdašije« . . . Kad pripovijeda, ima veliku potrebu da navodi imena ljudi — pravih, a ne izmišljenih — uvjeren da mu tako pripovijedanje dobiva na vjerodostojnosti. On je sam o sebi rekao: »Dok sem bil mali — dve lete — mati mi je vmrla. Nakon tri meseca dobil sem mačaho sa još dva brata. Išli smo v školo z belemi torbami prek pleč i saki se je tjeden torba menjala. Ne se znalo je l' z beloga platna ili z crnoga. To je bilo domače platno — debeljaš kej je jakše. Dok smo išli z škole, smo se bili, pločice smo zlupali, a bili so se Trnovčani i Gajčani. Škola je prešla pet let. Nakon pet let sem otišel v zanat v šnajdarijo na Trepče, na tri i pol lete. Leta so prelazila . . . Navčil sem se pode ribati, krave doжити, česati, štalo čistiti, kokruza kopati. Samo malo ono kej me je joča poslal na ugovor. Još je joča plačal okružno blagajno, pranje veša, na čem sem spal i kruha kej sem jel i dvesto kil šenice na leto — to je bilo za kruh. Kad je prešlo vreme naukovanja, dobil sem poslovno knjigo. Ondar sem otišel na Virje ponovo se vučiti ob svoji košti bez penez . . . Posle sem otišel vu fremt. Došel sem z jednem pajdašom šosta-

FABIJAN SABOLIĆ, pripovjedač iz Šemovaca.

Snimio Miroslav DOLENEC, 1971.

rom. Dojdemo mi dole v Slavonijo. Njega je bilo sram prositi jesti. Ondar sem išel ja sakam prosit i za njega i za sebe. Tak otidem ja v jeno hižo i najdem kuhinjo otprto, a žena je otišla v štalo, a štruklji so bili pečeni. Ja sem zel z tiganjom štruklje i njemu donesel na pot i velim: »Evo, Pero, lepo se naječ!« A kej nesmo pojeli, nametali smo v žepe i lepo mu velim: »Idi, Pero, odnesi tiganja i lepo zafali žene kej nam je to dala!« A žena je došla z štale i vidla tiganja praznoga i vudri kričati. A vu tom — dok se je on vrnol — komaj je pobegel — već sem ja bil na kraj sela...« I tako se nižu zgone vesele i gorke naizmjenice, Fabijan Sabolić pripovijeda ih s veseljem, s malim kritičkim osvrtom na prilike i vrijeme u kojemu je živio i učio zanat. Nakon lutanja po svijetu on se najzad vratio u rodno Virje. »Dok sem došel doma, pita me joča: »Gde si bil, sinek, tri meseca kej nesem za tebe ni znal?! A ja velim na to: »Japek, sem išel po fašenke! Gospode more biti Jadran, a ja sem kalfa pak ja imam slobodno pešačenje po celi Jugoslaviji!«

U Šemovcima žive brat i sestra **Zlata i Vlado Kopas**, pripovjedači koji se i sami, u slobodno vrijeme, bave zapisivanjem narodnih pripovijedaka, poslovice i zagonetki. Žive u Šemovcima, a rade kao službenici u obližnjem Đurđevcu. Zlata Kopas rođena je 1937. u Šemovcima. Voli svoj kraj, ljude i običaje. O sebi kaže: »Najdraže mi je u društvu preporučavati dogodovštine i običaje naših ljudi. Nastojim zapamtiti svaku priču, jer mi to pričinjava najviše zadovoljstva. Priče i anegdote slušam u različitim prilikama, kao što su čejane, gorično kopanje i svati.« Vlado Kopas, brat Zlate Kopas, rođen je u Šemovcima 1931. Za sebe je rekao: »Cijenim narodno blago, koje je danas potrebno sačuvati. Narodna duša bila je toliko obrađivana, ali nikad do kraja obuhvaćena. Ona živi u nama i mi živimo s njom.«

O **Martinu Rumecku**, pripovjedaču iz Levače, nemam osobito mnogo podataka, iako bi on zaslužio da se o njemu govori više. Znam da je rođen u Gornjoj Šumi 1902. i da je imao težak život. Kao dječak odlazio je na pašu sa svinjama i kravama u šumu, pa je s ostalim čordašima (čuvarima svinja) i kravarima pripovijedao pripovijetke da skрати vrijeme. Prema njegovu pripovijedanju, pastiri su gdjekad imali običaj da i sami izmišljaju priče, koje bi se onda navečer, za vrijeme zimskih večeri, preporučavale u domu radoznalim slušaocima. Primjećuje se utjecaj Martina Rumecka na njegove bliže ukućane. Nije zacijelo slučajno da su pripovjedači njegovih pripovijedaka njegovi zetovi Ivan Žagi i Ivan Hatadi te kći Marija Žagi. Čuo sam podatak da je Martin Rumeck toliko volio narodnu pripovijetku da je često znao pripovijedati i pripovijedati bez obzira na to da li ga tko sluša. U pripovijedanju Martina Rumecka naći ćemo podosta odraza socijalnih prilika predratnog sela i sela u doba Austro-Ugarske. Gotovo u svim pripovijetkama primijetiti ćemo želju za hranom (na jednom mjestu Martin Rumeck spominje da je čovjek koji je nosio zmajevu kćer za večeru dobio »šalato od nekakvog šaranoga šaša«). Svi njegovi junaci pate i stradavaju, poštenu su i siromašni. Više podataka o Martinu Rumecku naći ćemo dalje, na mjestu gdje se govori o njegovoj kćerci Mariji udatoj Žagi, kao i u podacima o njegovu zetu Ivanu Žagiju.

Supruzi **Ivan i Marija Žagi** žive u Novigradu Podravskom, u Koprivničkoj ulici 149. Narodnih pripovijedaka, zagonetki, bajki, aneg-

dota, poslovice i pošalica znaju veoma mnogo. Kada pričaju, uživljavaju se u sadržaj, jasno oblikuju i izriču misli, prave potrebne stanke u pripovijedanju, naglašavaju važnija mjesta, a kad im se u nekoj priči desi da im ponestane »materijala«, tada priču dopunjuju iz glave, domeću nove elemente, koji je čine još zanimljivijom. Gdjekad im se desi da dvije

MARTIN RUMEK, pripovjedač iz Levače.

Snimio Miroslav DOLENEC, 1973.

anegdote spoje u jednu. Žive od poljoprivrede na svom malom imanju. Marija Žagi rođena je 1931. godine u Gornjoj Šumi. Ona je o svom životu rekla, u šali, kao i uvijek: »Rođena sem v Gornje Šume, živela sem v Levače, vdala sem se v Repaš, voda naš je z Repaša sterala kak je miše v Novigrad Podravski, a oskudica me je poterala v Njemačko. Sad sem doma i študeram kak bi nazaj otišla. Nuz se brige i domače teškoče, dok dojdem med društvo, imam voljo za pripovetke. Kej sem negde čula od svojega pape, nesem ništ zabila, još sem nekej pričula, pridela i zmisliła. Dok sem počela iti v školo, to je več bilo v šestom letu — onda si nesem mogla ni sama torbo nositi — to je bila debeljašna torba. Mi smo išle jedno tri peške z Levače na Molve v školo. Bili smo bokci, onda nesem imala vu čem iti v zimi v školo, nego samo v letu. Nesem išla dogo v školo kad nesem imala čas. Moja mama i japa so imali sako leto po jedno dete, a bili so na stanu i tuđi težaki. Bilo nas je četrnajst ili sedem parov, pak smo morali se jeden drugoga čuvati. Dok smo malo odrasli, papa je zel krčevine. To smo kopali, krčili, trnje žgali i tu smo kukruza sadili. Onda smo išli žira brat i šulja i to smo prodavali. V žetvu smo išli pšenicu paperkuvat. Pod jesen smo žira sadili i pšenicu gore sejali, nam je bila pšenica, a državi je ostala šuma. Posle so moji stari kupili nekakvo staro hižico i onda smo imali kravo na dva cecka, a to se je zvalo — koza. Dok

IVAN i MARIJA ŽAGI, pripovjedači iz Novigrada Podravskog.

Snimio Miroslav DOLENEC, 1972.

smo posle već odrasli i malo više nekeji imali, onda smo išli po trebljanaj, perjanaj i po svate — tu so se pripovetke pripovedale, pesme popevale, na češelji se je igralo i plesalo i tak . . . »

U Severovcima, malom podravskom mjestu nedaleko Đurđevca, živi nekoliko pripovjedača. Marija Koser je kućanica, ali mi poblizi podaci o njoj nisu poznati. Branko Zobunđija dijete je od dvanaest godina, a sin je moga bratića Ivana Zobunđije. Mali Branko odlazi dosta često k svojoj baki u Đurđevac, koja mu pripovijeda priče. Pripovijetke koje mi je on ispričavao, izrečene su približno onako kako ih je čuo od svoje bake, što zaključujem pa jezičnim oblicima (padežnim završecima i sintaksi rečenice). Takav jezik nije više uobičajen kod mlađeg svijeta.

Kazivačice Marija Zobunđija, Marta Berta i Sofija Barkić vrlo su zanimljiva trojka i za zapisivača narodnoga blaga gotovo neiscrpan izvor. Žive u Severovcima, malenom mjestu udaljenom oko šest kilometara od Đurđevca. Sve su tri podjednako vedra duha, sklone vragoliji, šali, dosjetki. Rado su viđenne na skupovima kao što su krstitke djeteta, čehanje perja, prelo, svadba. Ljudi ih pozivaju u kuću jer znaju da društvu neće biti dosadno ako su one prisutne. Marija Zobunđija - Marička rođena je 1918. u Severovcima, bavi se kućanstvom. O sebi kaže: »Bila sem siromašna, siromašnih roditelja, bilo nas je osmoro braće. Živeli smo kak je što štel i mogel. A sad bi mi moglo biti bolje, ali me je starost vatila. Dok sem išla v školo, navek smo bili po tri dijaka. Cipele sem dobila na preobuvanje od jedne stare babe, sakoj je cipel gledel na svoj kraj. Već sem bila gizdava, pak sem preobula cipele, a to je pak gledelo kam je koj štel. I ajda v školo, kesa na roko i zagvozda kukuruznoga kruva i zašikavaj po onom blatu da si jedva te male cipele pukal. Ali ipak me se to skupa ne pokori, navek mi je veselje na pameti, šale i fašenki mi kopajo po glave, kojekakve dosetke i se drugo. . . « Nameće se zaključak da narodni kazivač poput Marije — ma što prošao u svom životu, ma kakve ga nevolje trle — ostaje u svojoj duši vedar, a možda je upravo to i razlogom što prema životu zauzima pomalo podsmješljiv stav. Slično kao Marija Zobunđija rekla je i Sofija Barkić. Rođena je 1906. godine u Đurđevcu, a udala se u Severovce. Živi u Severovcima bavi se kućanstvom. Uspoređujući nekadašnja vremena sa sadašnjim, ona je rekla: »Kakva je negda bila bokčija. Bilo nas je puno pri iže, a bila je bokčija. A zato se je se rado imalo i ne se je delilo kak sad. Ja sem isto tak išla vu bokčije v školo vu farbane domače opravice, ni kujne ne bilo kak vezda, a ni v školo nesi imal kej gotovo zeti. . . To so se negda nosili ružičnaki, tibeti — to so nosile koje so bile malo bogateše. . . «

Treća kazivačica — najstarija među njima — Marta Berta — Lesić, po nadimku »Žota«, vedra je i pomalo vragolasta duha, vrlo okretna u oblikovanju misli, šale, dosjetke, pošalice. Pripovijeda okretno, hitro, sama se smješka, preinačuje, dodaje, oduzima — već kako to zahtijeva ono o čemu pripovijeda. Rođena je u Pavljancima 1896. godine. Uza se nosi svoju bilježnicu u koju zapisuje nove zgode, nove šale, nove pjesme. Govoreći o sebi i o svom životu, ona je rekla: »Navek mi je bilo lepo. Dok sem bila mala, išla sem z kravami na pašo, i svinjami i sačem.

Onda smo i cigla delale, svatov smo se igrale, na sančicaj se v žetve sankale kilometer daleko po trave. Ja sem bila zaročnica, a koji so bili zastavniki ti so morali biti konji i sančica po trave vleči kej so im štele joči skočiti kak so bili gizdavi... Pjesme i priče volim od maloči, još sem v škole išla popevat. Išla sem četiri leta v školo i sako leto dobila sem odliko. Dok so bili gde svati i dok sem ja bila na svate, onda sem si

Tri pripovjedačice iz Severovaca: MARIJA ZOBUNĐIJA (slijeva), MARTA BERTA-LESIĆ (u sredini) i SOFIJA BARKIĆ (zdesna).

Snimio Miroslav DOLENEC, 1971.

nove pesme navek zabiležila. Dok koju pesmo nesem znala, nesem bila zadovoljna... Vezda znam više od tri stotine pesmi. Ja sem navek započimala v cirkve i na Bestrico dok smo išle.« Govoreći dalje o sebi, o svojoj ljubavi za narodnu pjesmu, Marta Berta nije zaboravila spome-

nuti svoje drugarice: »Mi smo tu na Severovce tri najvekše veseljače, i to ja, Sofija Barkić i Marica Zobundija. Još sem i ovo zimo bila pod-snehalja dok smo išle po fašenke na goste. Najviše volim gde je veselo društvo. Po fašenke idemo z lulami i z decom v koricu. Najviše se po-peva, veseli i pripovedajo se pripovetke na čejanju, dok se lušči kukuruz i dok se kopajo gorice, dok se kopa kukuruz. Navek se smejemo. Makar ja i z štakom hodam, zato navek se poččinim. Još delam se posle: kruha pečem, pripravlam jelo i kolače, i riflam i sakej, kej me već zapane. Ali mi je od sega posla najpovolneše v gorica; na pocek sest, kantica v šake, juknoti i zapopevati: Šanaj, danaj, rogozi!...« Koliko vedrine izbija iz ove kazivačice narodnih umotvorina, neka nam na kraju ilustrira njena izjava da joj neće biti teško umrijeti, ali da bi željela, kad bude već na odru, da još jednom ode »po fašenke«!

Drago Vrbani živi u Koprivničkom Ivancu i radi na svom imanju. Godinu rođenja ni bilo kakve pobliže podatke ne navodim jer njima ne raspolazem. Napredan je poljoprivrednik, a pored toga bavi se kulturno-umjetničkim i prosvjetnim radom na selu. O Josipu Šulju (Koprivnički Ivanec) isto tako ne mogu navesti nikakve podatke jer sam ga sreo usput, na jednoj večeri prilikom gradnje kuće (bilo je više mještana, a među ostalima i on). Zapisivao sam u toj kući.

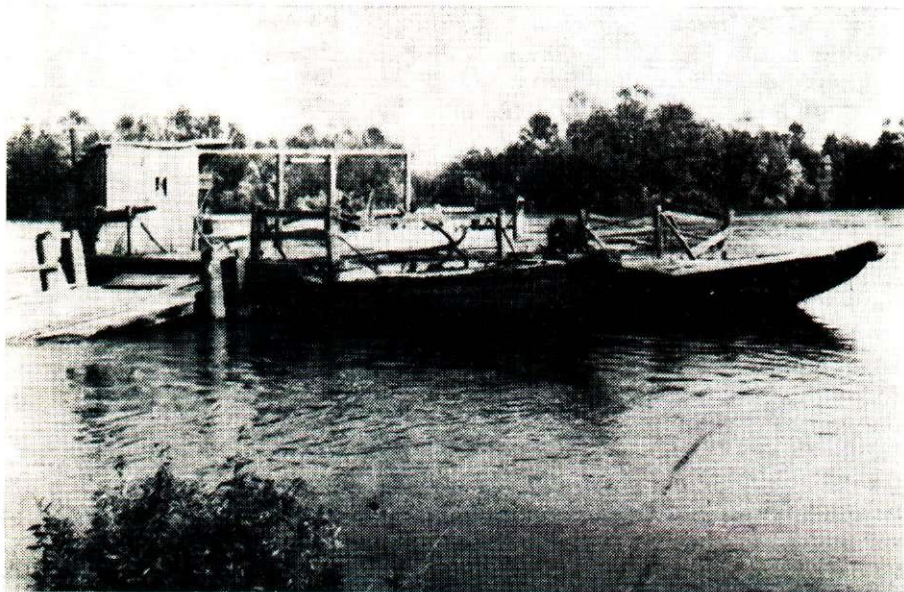
Profesor Vinko Periša i njegova žena Ljubica također su u nekoliko navrata pripovijedali narodne pripovijetke, anegdote, poslovice. Vinko Periša moj je školski drug. Rođen je 1936. godine u Kalinovcu, a sada živi u Đurđevcu kao predavač matematike na gimnaziji »Vilim Galjer«. Vedre je naravi, iako je mnogo propatio u životu. Voli narodno stvaralaštvo i rodni Kalinovac; drago mu je kad se bilježi nešto o njegovu rodnom selu, a i ostali Kalinovčani imaju razvijenu ljubav prema svom selu.

U Kalinovcu živi pripovjedač narodnih umotvorina Martin Rabađija zvani Madrol, oko 60 godina, po zanimanju krojač. Martin Rabađija poznat je po svojim dosjetkama, anegdotama pa i dužim pripovijetkama. Poznaje ih na stotine. Pripovijedanje mu je živo, poput glumca razvija radnju, unosi modulacije u svoj glas, a često iz drugih pripovijedaka umijesi neku »svoju«. Širom Podravine poznat je po svojim vedrim šalama, koji put zna nekoga »zafrknuti«. Vedar je i Šimun Zvonar (oko 60 godina, kolar, živi u Kalinovcu). Roza Bazijanec (oko 70 godina) živi kao kućanica u Kalinovcu; Mato Fučkar (rođen oko 1908) živi u Kalinovcu kao poljoprivrednik. Dobri poznavaoči narodnih pripovijedaka i običaja su Stjepan i Katica Žibreg (Ferdinandovac). Stjepan Žibreg je po zanimanju postolar, ima oko 60 godina.

U Drenovici Podravskoj živi Pero Subotičanec, rođen oko 1906. Po zanimanju je poljoprivrednik. Nekada je kao svirač na violini išao po svadbama. Brat je pokojne Jelice Remetović, od koje sam za-bilježio nekoliko narodnih obrednih svatovskih pjesama. Osobitost ove žene bijaše što je kao kućanica svirala na gitari, a cijela njezina porodica bila je »muzikalna« (svaki član porodice svirao je u poneki instrument). Terezija Bešenić, rođena Franja, rođena je oko 1900, živi kao kućanica u Ločici; poznaje na desetke narodnih pjesama, običaja, anegdota, pripovijedaka. Mara Špoljar, rođena Šipušić, ro-

đena je 1903. u Virju; sada živi u Medvedički. Ona je sama rekla: »Od djetinjstva pesme sem bilježila. Ako sem čula koju pesmo da so jo dečki popevali, mam sem jo zabilježila. Nekoje reči sem i sama zmisliła. Dok so išli negda v svetski rat, ondar smo popevale od rata. Dekle so popevale, a babe plakale.« Pjesme koje sam zabilježio od Mare Špoljar nalaze se u Institutu za narodnu umjetnost u Zagrebu.

U Medvedički živi Ivan Hatadi, zet Martina Rumeke. Rođen je 1948. u Medvedički, neko vrijeme radio je na zemlji, a sada je zaposlen kao radnik u Virju, u tvornici. Zacijelo, u njemu je ljubav prema narodnoj pripovijetki probudio Martin Rumeke, pravo žarište narodnih pripovijedaka. Josip Šikulec zvaní Joža, rođen 1908. u Medvedički, posebna je i zanimljiva ličnost. Po zanimanju je brijač, ali je svi-

Stari drveni »brod« na Dravi kod Drenovice Podravske.

Snimio Miroslav DOLENEC, 1972.

rao i violinu. Ljudi pripovijedaju da je bio izvrstan violinist. Joža je po malo osobenjak, vragolan. U mladosti je živio u Zagrebu i drugim gradovima, a zatim se vratio u rodno selo, smirio se i tu i danas živi. Spomenimo i to da mi je susjed, a ipak smo iz dva različita sela. Jedna strana ulice u mom selu zove se Medvedička, a druga, u kojoj je i on, zove se Molvarske Grede. U blizini Jože živi i Fabijan Smesnik, rođen 1916. u Medvedički. Po zanimanju je poljoprivrednik, ali i on je svirao violinu po svadbama. Vedar je, znalac mnogih podravskih šala i vragolija. Mato Turčić rođen je 1914. u Medvedički. Sudjelovao je u NOB-u, sada radi kao službenik u zadruzi. Dva brata su mu poginula kao partizani. Mato Turčić ozbiljan je kao pripovjedač, ali u svoje pripovijedanje ipak unosi vedrinu i šalu. Uostalom, teško je zamisliti Podravca koji šalu ne bi volio.

Elizabeta Dolenc (moja majka), rođena Posavec, rođena je 1915. u Severovcima, a sada živi kao kućanica u Medvedički. Poznaje priličan broj narodnih pripovijedaka, šala, anegdota i pjesama.

U Virju žive Ivan i Dora Dolenc. Ivan Dolenc rođen je 1908. u Virju, a brat je mog pokojnog djeda Martina Dolenca, rođenog 1888. Martin Dolenc i sam je »nekež biležil i pisal«. Doroteja Dolenc, rođena Šestak, rođena je 1913. godine u Virju. U Zagrebu živi Agata Dolenc, rođena Frntak, rođena 1898. u Virju, a bila je udata u Drenovici Podravskoj. Poznaje narodne šale, pripovijetke i pjesme. Koliko je meni poznato, ona je još prije rata pjevala narodne pjesme marljivom zapisivaču podravskog folklora Petru Lukancu.

Pripovijetke objavljujem točno onako kako sam ih čuo. Ako je pripovjedač miješao dijalekt i književni jezik, ostalo je tako i u mojem zapisu.

1. TRI BRATA

Jotec i mati imali su tri sina, ali su bili veliki bokci, već neso imali općem živeti. Tak su se otpravili vu svet kej si nekež zasluže i nekež navče. Mati je imala nekež malo meljice kej im je spekla pogačo sakoju jenu za put. I oni zemo pogače i — ajde!

Putuju oni, putuju, ali su već bili glani!

»Idemo« — vele oni mlajšemu bratu — »pojesti tvoju pogaču. Ne bomo načimali sakoju svojo.« Pojedo oni pogačo srednjega brata. Ido oni dalje. Sad je došla na red pogača srednjega brata dok su pak bili glani. Je, ali ne dado oni najmlajšemu bratu jesti svojo pogačo nek samo oni dva bodo jeli, a on nek bo gladen.

Onda dok su treću pogaču jeli, onda su mu rekli — ako si da joči skopati da onda bo dobil pogače. Najmlajši je brat bil jako gladen, pak si je dal joči skopati. I otišel je vu svet i gladen još, malo je jel — oni su mu dali svejeno kej su mu šteli. Pokupil se on i ajde sam, a ovi su otišli.

Doje on vu šumo, tu je bilo jezero v šumi. Tu si sedne pod rast i študera kej bi sad. Al' došle su se vile kopat. Onda jedna drugi veli:

»Čuj, de se mi kopljemo, od te vode slepi pregleda!«

One su otišle, a on je lepo otišel pak se je vmil vu ti vodi i pregledal je. Sad si on študera kak je imal flašo z vodom za put, tak je on ono vodo zlejal, tak si je natočil tu vodu od koje se preglene. I ide on.

Dojde on do slepe čmele. On ji namaže joči i ona vidi. Veli:

»Dok ti bo kej trebalo, seti se mene, ja ti dojem v pomoč!«

Ide dalje, najde miša slepoga. I njemu namaže joči i on vidi.

»Dok ti bude trebala pomoč, sjeti se za mene i ja ču ti pomoći!«

Ide dalje. Dojde do vuka staroga, slepoga. On njemu namaže joči i on vidi [i veli mu]:

»Čuj, dok ti bude kej trebalo, seti se za mene, ja ti dojem v pomoč!«

Doje on k jenomu grofu gde su već njegvi brati bili, gde su služili njegvi brati. Sad oni glede — su mu zavidni. Skopali su mu joči, a on već vidi nazaj. Samo su mu zavidni i sad oni vele grofu da ako ne bo za-

povedal novomu slugi kej napravi cirkvo z vojska nek zna da bode grof ubit i najmlajši sluga. Tak so se stareši sluge — brati njegovi — zagrozili grofu. Tak je to njemu grof javil.

Je, sad on študera, študera i seti se čmele. I evo ti — dozuji čmela.

»Šta je bilo novo?!«

Veli: »Tak i tak, tak i tak — grof je naredil da mora biti z vojska cirkva napravljena!«

»Bez brige! Idi spat, do ranja cirkva bode napravljena z vojska.«

Ranoden se digno, cirkva je gotova. Sad so oni njemu bili zavidni još bolje. Sad oni zanovetajo grofu. Imali so puno pšenice [onda so rekli]:

»Ako ne bo pšenica do ranja omlačena, jao si ga njemu i grofu!«

On se seti za miša. Evo tu je — miš je zacviljil i doje k njemu.

»Šta je bilo?!«

»Tak i tak je grof naredil. Moramo do ranja pšenico omlatiti. Ako ne — jao si ga nam!«

»Ne tebe briga! Do ranja je pšenica omlačena!«

On je skupil se miše [po svetu] i zmlatili so do ranja pšenico. Onda je pak grof naredil novomu slugi da mora sto vukov dopremiti tu. Ako ne, jao si ga njemu!

Dobro, študera on, seti se on za vuka. Evo ti vuka k njemu.

»Što izvoliš, što ti treba?!«

Veli: »Tak i tak je grof naredil da moram dobiti tu sto vukov, a to so njegovu slugi, a moji brati njemu rekli!«

No sad on študera.

A vuk njemu veli ovak:

»Znaš« — veli — »kej?! Ti reči grofu nek sto ovaca pripravi rano, a da ti još dobio sto vukov.«

Sad je grofu bilo to malo krivo. Je, ali nema ništ — doje sto vukov, ako ne bo sakoj svojo ovco imel, jaj si ga njim! I grof je pripravil sto ovce — za sakojega vuka jedno ovco. Ranoden, evo ti vukov. Je, ovce so se pojeli. Ali je onda sto vukov rastrgalo i sluge — stareše brate i grofa. I tak je najmlajši sluga grof postal. Brača, koji so njega šteli uništiti, tak so propali.

Martin Rumek

2. BOGATI I SIROMAŠNI BRAT

Bili so dva brata, jedan bogat i jedan siromak. Ov koj je bil bogat — te ne imal decu, a koj je bil siromak — te je imal punu izu dece. A ov bogati ne znal klati, nego samo bogec. Onda je išel k njemu klat sako leto, više put. A nigdar mu ne dal komadič mesa da si odnese svoji deci.

Onda jenput bogatašova žena veli:

»Čuj, pak nigdar mu ne daš mesa da si odnese svoji drobni deci. Pak mu dej mesa!«

Onda je on [rekel]:

»Hajt, pak mu dam!« I on njemu odreže i onda mu veli:

»Nosi to k vragu!«

Zeme on meso i doje doma, žena bi to pekla i deci dala, a ov veli:

»Ne! Rekel je moj brat da ja to moram nositi k vragu!«

I on to pokupi i ode on k vragu. Onda ga brodar pita:

»Kam ti ideš?!«

»Idem« — veli — »vragu nosit meso!«

»Dobro« — veli brodar — pitaj ga kak bi se ja brodarine rešil!«

On je moral biti vekovečni brodar. Dobro, otije on k vragu, pokuca na vrata — nišče se ne javil. I pak jenput — lupal je na vrata jako. Onda je vrag došel.

»Kej ti očeš?!«

»Nosim ti meso!«

»Dobro, ulazi nutra!«

Ulazi on nutra, a vrag njega pita:

»Kej bi ti štel za to meso?!«

»A kej mi daš!«

»Dam ti« — veli mu vrag — »magarca koj dok se izdere, bo same cekinje slagal!«

Dobro, on magarca veselo zeme, ide, al' se je zavrnil v gostiono. Gostioničar je videl da te ima novac, pak mu je zmenil magarca i podmeknol drugoga za toga. I otišel on doma z veseljem — bode penez puno. Veli on magarcu:

»Magarče, izderi se!« Onda je magarec, kak i drugi magarec, posmetil govno. Ide on nazaj k vragu. Doje k njemu, a več je vrag znal da je ov gostioničar njega fkanil. On njemu da stola. Samo se veli: »Stole, prestri se!« i bit će rane i pića i sega. I zbilja, dal mu je stola ali opet on gostioničaru. Gostioničar mu je opet zmenil stola. Doje doma, pozove svu familiju da se pogoste malo. A stol — kak je bil tak i je, kad ga je gostioničar premenil.

He onda on ide treći pot vragu. Vrag je već to znal da mu je gostioničar i stola premenil pak mu je dal jenu harfu. Sad se on oče osvedočiti kaj to vredi — ta mužika. Pak zaigra dok so vrapci na grmu bili, puno vrapcov. Kak on zaigra, a vrapci plešo i morajo plesati.

»Aha!« — veli — »Dobro je! Sad ću ja gostioničara namazati!«

Doje on v gostiono, a gostioničar je vesel kak je ov došel — pak bo nekej digel.

»Daj!« — veli — »tu harfu kak to igra!«

On složi, navine i igra harfa. Ali gostioničar z gostioničarkom morajo plesati, a debeli jako. On je tak dugo igral dok je njemu gostioničar dal nazaj njegovoga magarca i njegovoga stola, »Stole, prestri se!« mu je nazaj dal. I on ode doma.

A žena je prije norca delala š njega kad je ne stol bil ni magarec, a on pozove svu svoju familiju, a žena veli:

»Naj biti bedast. Pak budu norca s tebe delali!«

»Čkomi« — veli — »sada!«

Kad se nakupe silni ljudi, svati i tak, veli on: »Stole, prestri se! »Tu je bilo jela, pila i sega i mam so bili gosti.

Pijo oni, jedo. Sad on magarcu veli nek se izdere. Sakojemu je pune žepe penez dal. Sad — veli — vu frulu zaigra, sad nek plešo tak dugo dok so mu se moljili da nek stane. Kad so već svati, nek bode i mužika!

I tak je onda bogataš pital — a i on je bil na svate:

»Ha dobro, kak si ti do toga došel?!«

»Hm, kak sem došel! Ti si mi dal meso nek nosim vragu, pak sem odnesel, pak sem to dobil!«

»Oooo, pak ja imam mesa i slanin pak bom i ja vragu odnesel. Ja dobim još više!«

Ode on! Zaintači on celu slaninu na pleča i ajde — nosi on k vragu. Doje on na brod, pita njega brodar:

»Kam ideš?!«

»Nosim« — veli — »vragu slaninu!«

Veli brodar:

»Pitaj ga kak se ja bodem brodarine rešil?!«

Doje on vragu, pokuca na vrata, a nišče se ne javi. Eee, pokuca on, bori, i eto ti vraga.

»Kej očesh?!«

»Donesel sem ti slanino!«

Vrag mu otpre vrata i da mu puno penez, kej je komaj nosil. Znal je vrag več kak je on z svojem bratom postupal — to je on več se znal. Zato mu je dal novce — ne mu dal stola ni magarca.

Ide on, doje do broda. Veli [brodar]:

»Kej je rekel vrag?!«

»Koj prvi za veslo prime, te bo brodar!« [Bogati brat] je prvi za veslo prijel i moral je ostati za navek brodar.

Martin Rumeck

3. VRANA

Bil je tak jeden dečko. Onda je išel o polnoči doma, ali ga je kača stavila.

»Čuj ti« — veli — »mladiću! Boš ti mene nosil!«

»A kam?!«

»Kam ja bom z glavom kretala, tam me boš nosil! Ako me nećeš nositi, jao si ga tebi! Ako me bodeš nosil, pošteno ti bode plačeno!«

Ido oni — kam ona z glavom okreče, tam jo je on nosil. Bila je čas leka, čas žmeka. I on doje do jene špilje. Ona fučne i evo ti — raspro se vrata i došel je veliki zmaj, z jognjom. Z zobov mu jogenj leti.

»Tata, nemoj tako! Taj je mladić mene donesel! Nemoj tak biti strog!«

Onda hajde vnoter. Tu je dobil jesti i piti i pita ga zmaj:

»Kuliko tražiš kej si moja kčer donesel?!«

A njega je kača bila opomenola da nek nikakve novce ne pobira, nego samo jedno — šutnjo.

»Šutnjo! Nikej drugo!«

Veli mu zmaj da mu da penez, ali on veli:

»Neee! Hoću jedno šutnjo!«

»A što će tebi to?! Što će tebi šutnja?! Dobro, kad nećeš nikej drugo razini se!«

Onda mu se je pljunol v zobe.

»No!« — veli — »to mi je još trebalo! Zato sem jo nosil tak daleko!«

Ali on ide doma, a začuje on vrapce da se spominjajo svojem jezikom, a on je razmel kej se spominjajo. Veli:

»Aha, to je šutnja!« Kej je on razmel živino kej se spominja.

Došel je pod rušku da se odmori. A bila je na ruški stara i mlada vrana i pita mlada vrana staro:

»Zakej ta ruška ne rodi?!«

Stara nje veli:

»Zato! Tu je kotel z novci pak nemre roditi! To ji smeta! Zato — veli — kad bi ljudi znali da je tu novac, bi ga otkopali!«

A one neso vidle njega da on leži tam pod ruškom. I on je to čul. Dok so vrane otišle, on je išel otkapat. Otišiel je v selo po motiku i po ljude i zvadil je kej je bilo zakopano — to je bil veliki lonac z novci.

Onda on ide tak i doje pod rast. Onda na rast doje mlada i stara vrana. Veli mlada vrana stari:

»Zakej te rast ne rodi?!«

»Zato jer nema v sebi vodo. Nemre roditi jer nema vode. Tu ima jeden grad, na pol grada je zdenec. Vu tom je zdencu zmaj koj popije so vodo, tak da nema tu cela okolica vode. Zmaj so vodo popije. »Koj bi« — veli — »znal kej bi otkopal toga zdenca, našel bi zmaja i njemu glavo odsekeli, onda bi mam vode bilo dosti!«

On to sluša. I on se je meknol. Otišiel je vu taj grad, radnike platil i otišiel na označeno mesto pri križnom drevu — tu je te zdenec. I tu on otkapa, a te je zdenec zarušen bil. On skupi radnike, težake i — kopat! Tu so ljudi prigovarjali i ovo i ono, a on je se dobro naplatil, kad je imal š čem. I kopajo oni. Doje on do jednoga kamena i veli ljudem nek digno toga kamena. Tu je bila sablja. Pripaše on sablju i veli:

»Dalje kopajte!«

Kopajo dalje — dojo do drugoga kamena. Toga kamena digno, a zmaj, silen zmaj digne glavo, a on njemu njo odseče. I dok mu je glavo odsekeli, silna je voda navaljila kej so jedva povušili z zdenca i mam so imali dosti vode. Je, kralj bi štelj da njegvo kčer ženi. A njemu se neje sviđala njegova kči, nego je jedno grofico oženil. Bil je naplaćen od kralja — dobil je silne nagrade i silne novce mu je kralj naplatil zato kej je imal vode celi grad. . .

I oženil se on s tom groficom. Je, al' on čuje svu živinu kaj govori. Negda ne bilo kak ve, kej bi motori i traktori bili, nego so magarci orali. I ranoden veli sluga magarcu nek se digne. Ov je išel orat. Magarec neče. Onda so ga zbili, a on se ne digel. Ovi so drugi magarci išli. Kad so došli doma s posla, magarci so ž njega norca delali kak je rano dobil batine.

»Ja sem dobil batine, al' sem cel den spal, a vi ste mulci dobili još i tam batine kad so vas bili dok ste orali!«

A on se je nasmejao tomu. A njegva žena neje znala da on čuje živino. Pita ga ona:

»Čemu se smeješ?!«

Ne sme ji povedati. Ako bi ji povedal, bi zgubil šutnju. Drugi den čuje on — spominjajo se pevec i kokoš. I to je on čul. Pak se on nasmeje. Čul je kak se svinče spominja z cuckom — i tomu se nasmeje.

»Zakej« — veli cucek — »tebe tak gizdavo rane, a ja malogda do-
bim kaj jesti!«

»Čkomi, ti, mulec jeden! Mene zakoljo, a tebe ne bodo klali. I još
boš dobil od mene kojo kost.« Pak se on nasmeje tomu. A žena:

»Čemu se smeješ?!«

A on se je pak nasmejao tomu kak živina govori. I tak so se po-
svadili. I on veli da on bode vmrl ako ji bode povedal čemu se smeje.
A on ne bi bil vmrl, nego bi bil samo šutnjo zgubil jerbo to ne sme po-
vedati nikomu da on ima šutnjo, da razme živinu.

Je, ali ido oni po popa kej ga bo spovedal. Nek ga spove kad bo vmrl.
I otije žena po popa. A on ide po dvoru i čuje on — pevec lepo pope-
va, kukuriče. Vesel je on, a cucek njemu veli:

»Čuj ti, kako moreš biti tak vesel, a znaš da bo naš gazda vmrl?!«

»Pak nek vmerje?! Neje za drugo! Ja imam sto žen, pak koja ne
dobra, šturnem jo z kljunom po glavi i pokorna je, a on nemre biti jedni
ženi gazda. Pak nek vmerje!« I dojde žena i z popom, a on je namlatil
i jednoga i drugoga — i popa i njo. I ne zgubil šutnjo, i dalje je čul
živinino pripovedanje.

Martin Rumeck

4. JAŠENJE NA METLI

Bil je dečko koj se ne nikoga bojal. Došel je svojemu stricu i spo-
minjali so se o junačtvu. Veli mu stric:

»Čuješ« — veli — »je l' bi se ti bojal vraga?!«

»Ne bi!« — veli. »Ne bi ga se bojal! Je, a de on postoji?!«

»Idi« — veli — »v pol šume, tu tri pot fučni v prst i on bo došel!«

Otije on v šumu, v pol šume, tri put v prst fučne — evo ti: smica
se baba v korpi. Doje k njemu:

»Što ti, mladiću, očeš?!«

»Oču da doje vrag tu da se bomo metali!«

»Dobro, taki bo došel!«

I evo ti za čas kočije — ide gospodin veliki i doje do njega:

»Šta ti, mladiću, očeš?!«

A njemu je došla druga pamet i veli:

»Ja sem došel tu z božjom pomočjom, z božjom pomočjom idem po
svetu!«

A on njega navađa da ide š njim. Ali neče on iti. Otišiel je vrag z
kočijami. A za čas baba dojaši na metli.

»Čuješ« — veli — »očeš iti z menom?!«

»Kam?!«

»V moje dvore?!«

»Pa idem! Hajd!«

»Sedni tu na metlo!«

I odjašo oni vu njezine dvore, vu bablje dvore. Tu je bilo devedeset
i devet glave na plot nateknjeno, samo je još njegva stota [falela]. I sad
mam zna da tu bo života zgubil. I bo spal v jeni sobi. A imala je baba
lepu deklu. Sad on ne spal — čuje on kak baba nje veli:

»Treba o polnoči nakuriti jognja i glavo mu odseči! »Bodo ga furile. A on to čuje — neje spal, vraga je spal. Se je držal da spi. Kad je došla doba jognja nakuriti dekli, a baba pita. Veli:

»Je l' gori?!« Ona z druge sobe pita je l' gori. I je l' on spi — i to je baba pitala. Al' se je dekli dečko dopal pak ona študera kak bi š njim pobegla. Dok se je dobro razgorelo, dekla njega obudi da nek ide š njom. Metlo je namazala i [veli mu] nek ide on š njom.

I ona kre žerjavke pljune — ta bo slina odgovarala mesto nje jedno vuro. Bo baba pitala je l' gori, je l' tak, a nje bo odgovarala slina za toga dok ona otije. Je, ide on — jaši na metli s tom deklom skupa, ali neka-kov crni oblak ide za njimi.

»Čuješ« — veli — »kakov je to oblak za nami!«

»To« — veli — »nas moja mati naganja!«

Je, sad je ona njega pretvorila vu divje golobe — i sebe i njega. A pričela baba na metli loviti i nje. Pretvorila je ona sebe i njega vu divje race. Baba je počela loviti već i divje race. Onda so se pretvorili v mraviljnjak — med mravljice so se zmešali. Onda je baba tam nekej raskapala, ne mogla nikej najti, onda se je pokupila na metlo i — ode! A oni onda za njom. Onda so jo dostigli, z metle prehitili i vmorila se je baba. Tak so se te dva oženili, bil sem i ja na svate.

Martin Rumeck

5. MESAR I ŠUSTAR

Bili so dva čoveka — šustar i mesar. Putovali so da ido da si zasluže nešto. V njihovom selu ne bilo zarade više. Ido zajeno. A šustara je bilo strah. Došli so v totinkomoru. Onda mu je rekel mesar nek ide po drva. A njega je bilo strah samoga, a noć je bila. I onda so išli obedva križe trgat.

A ov se je pomalo mesaru za kaput držal i gdekojega križa mogel otrči kej si ga je del pod pazuhu. A ov je natrgal puno križov. Nakurili [so] jognja i pekli so meso. Imali so mesa seboj, pekli [oni] meso a ovomu [mrtvecu kej je ležal v totinkomori vele] dok se je meso speklo:

»Hajde i ti z nami! Boš i ti z nami jel!« On čkomi. A ov veli zakej mrtvecu ne da mira. Dok so se najeli, onda je išel [mesar mrtvecu] opravu sleči š njega. Dok mu je slekel opravu i na se oblekel, [veli mesar]:

»To je lepa opravu, ova moja je krvava! Nek bode njemu. Njega zakopajo i onak, a ja bom v novi opravi išel po svetu!«

Al' mu jo on neje štel obleči, nego ju je samo na njega hitil. Veli:

»Nek si sam obleče!«

»A naj biti bedast! Pak mu [jo] obleči onda!«

Veli mesar:

»Pak si zna sam obleči!« Al' se te mrtvec digne i veli:

»Daj moju opravu!« A mesar mu veli:

»Pazi kej ti pokažem z ovom kalanicom, z ovom križom po glave — Na« — veli — »si legni pak spi!«

A šostar se je od straha zanesnažil. Onda, dok so se dobro najeli, ovaj [mrtvec] nazaj spi, evo ti na oblok mrtveci.

»Mojega križa dej! Mojega križa dej!« A on veli:

»Taki ja vam pokažem križa! »I on vun. A mrtveci so se razbežali, a šustar se je od straha mesaru za kaput držal. Za njim je išel vun — njega je bilo strah ovoga vnutre. Komaj je čakal šustar da ranje doje, a ranje nikak dojt. Od silnoga straha on se je se zasmetil. Onda rano den — ido brže! Još je kmično, da ne bi došel te čij je mrtvec. Tak so otišli. Je, al' se je šustar moral iti v potok oprati, a mesar je sam otišel.

Doje mesar do jednoga mlinjara, a šostar je ostal. Više ne š njim išel. Doje do mlinjara i pita mlinjara:

»Je l' bi mi šteli dati spati?!« Noč je došla opet.

»Možeš!« — veli [mlinjar]. Ali te je mlin zaklet — tu so sami mrtveci dohađali v noči. I da te mlinjar njemu mesa nek si peče. Doje on, nakuri — bo si pekel meso, a svetlo nema. Onda je otrpl strujo — je, al' je celi meljin počel mleti. Onda je išel pak je remenje shital tak kej ne bo meljin mlel prazni — žita nema. Samo kej mu je struja svetila. Ali više nekej zgora:

»Je l' bi opal?!«

»Opani! Samo mi naj v rajnicu opasti gde se meso peče!« Opane noga.

Pak više nekej:

»Je l' bi opal?!«

»Opani, samo mi naj v rajnglu!« Opane druga noga. On to dene tam na stran, nastavi on to.

»Čuješ?!« — više nekej — »Je l' bi opal?!«

»Opani, samo mi naj v rajnglu!« Opane telo. I to dene gorē.

Veli:

»Je l' bi opal?!«

»Opani, samo mi naj vu rajnglu!« Opane ruka. I tak i druga [ruka] i tak i glava. I s toga nejepot postane čovek. Postal je živi čovek i ide k njemu, zakorači k njemu, [a veli mesar]:

»Sta ti misliš, pokej ideš k meni?! Taki ti z ovom kalanicom glavo rastepem!« A to je bilo tak — koj se je bojal, te je do ranja bil ubit. Koji so spali vu tom meljinu te so do ranja mrtvi bili, od straha. A ovoga ne bilo strah. Ov je njega na se mile načine zastrašival, a ov se ne boji.

»Ja ću tebi« — veli mesar — »pokazati! Odi, z menom boš jel meso! Ili te z ovom kalanicom kresnem!«

A ovaj se otkorači od njega i samo najepot veli:

»Dobro, kad vidim da te ne strah, sad ti bom povedal tajno od meljina!«

»Kakvo tajno?!«

»Tu je pod tem podrumom još jeden podrum — tu so tri kotla z novci. Prvi kotel je samem zlatom, drugi kotel je samem srebrom, a treći kotel je samem bakrom. To je još stari mlinjar zakopal — mlinjarov pradjed. A sad — ti si spasil toga meljina i sad to blago bodo onomu čije je, samo tebi baker bo, a njemu nek bode zlato i srebro!«

Ov je otišel — nestalo ga je.

»Pak gde si pri vragu! Sad bi se najrejši spominjal, a tebe je nestalo!«

Je, on je sebe spasil kad ovoga ne bilo strah — više ne moral iti v meljin jerbo je on moral iti sako noč v meljin dogodi ga neje spasil takov junak koj se ne bojal.

Ide kočija rano kre meljina. [Mesar] skoči, zgrabi deklo i odnese jo v sobo. Ona je zamrla od straha, a ranoden spi on dugo, a ide mlinjar v meljin. Kuca, nabija, otpre, a on najde njega živoga. Onda je mlinjaru povedal. Veli:

»Tak i tak je rekel taj koj je dohađal v noči da srebro i zlato bode meni, a tebi bode baker!« On je lagal.

»Nek ti bode i baker i se, samo kad si mi meljina spasil kej ne bom v kvaru. Kuliko sem ja v kvaru kej v noči ne smem mleti!« Da on njemu to nek si zeme se. Je, sad si je on napravil lepo zgrado v selu, a ide jednoga dana šostar. Ov ga na obloku [svoje hiže] gleda i više mu:

»Heeej, hodi ti, posranko!« Ovoga je bilo malo sram. »Hej, odi sim!« Došel je k njemu, dal mu je tam jesti i piti i dal mu je penez kej si i on napravi hižo, a on se je z onom frajлом oženil koju je vlovil na potu.

Martin Rumek

6. ZLOČESTI SIN

Bil je joča i sin, i njegov zločesti sin. Nigdar ga doma neje bilo, a ništa neje delal. Po noči se je tepel, a po danu je spal. Onda ga je joča išel tužit popu kakov mu je sin. Pop mu je rekel da ga nek splaši ovak:

»Rečite nek ide v dučan po solj, po petrijola i kej treba z dučana!«

Samo kej poje kre groblja kej ga ov bode z vilanom splašil. Kad je ov otišiel, joča se je omotal v stolnicu i dočekal ga je na groblju.

»Kaj boš ti mene plašil?! Taki ja tebi dam!«

A ovaj nikej, nego v plahtu i [ide] k njemu samo. A ovaj z flašom — treskac njemu v čelo. Se je flaša razletela i z petrijolom.

»Sine, kej si napravil?!«

»Nesi za drugo! Zakej si me došel plašit! Mene neje strah ničesa!«

Je — dakak — starca je fliknol kej ga je mam krv oblejala po glavi. I ranoden otišiel je joča [to] javit popu. Doje, pop veli:

»Nikej« — veli — »vi njega pošljite k meni čuvat podruma mojega kad se ne boji ničesa. Nek on tu podruma mojega čuva!« A tu so v podrumu vragovi bili. Veli pop, da mu lonca i rajnicu i jognja i se, nek si peče [meso].

I evo, nekej više. Veli:

»Je l' bi opal?!«

»Opani, samo ne v rajnglu!« Opala je noga. I nameče [on to] na stran.

»To mi bode lepa šikača kej se bom kotačkal ž njom!«

Drugi pot pak nekej više:

»Je l' bi opal?!«

»Opani, samo mi naj v rajnglu!« Opane druga noga.

»To mi bode fini zdeljnjak!« — veli on drugi nogi.

Treči pot nekej viče:

»Je l' bi opal!«

»Opani, samo mi naj v rajnglu!« Opane roka.

»To mi bode lepa kuhača za mešati!«

[Pak nekej] viče:

»Je l' bi opal?!«

»Opani, samo mi naj v rajnglu!« Opane i druga roka.

»Eeee, i to mi« — »veli bode fina kuvača!«

[Pak nekej viče]:

»Je l' bi opal?!«

»Opani, samo mi naj v rajnglu!« Opane glava.

»Eee, to mi bode fini kotač drndak za kotačkati se!«

I sada se složi šest vragov z te noge, tela, roke i glave. I ido k njemu.
A on:

»Taki vas« — veli — »bodem z ovom kalanicom!« Dok se je najel, onda se bodo hrvali.

Dok se je najel, onda oni k njemu. Jeee, on im neje nikej mogel — so ga pograbili i odnesli so ga v steklenu kovačnicu.

I tu so ga zaprli. A ide jeden vrag i k njemu se nalukava, a on njemu tečas z kleščami nosa odseče. Ide drugi. I njemu isto. Ide trejti. I sem šestem je nosa odgrizel z kleščami.

Onda je [namislil] kak bode pobegel. Tak je skočil [na stolčec], stolčec se je preokrenol i tak je opal v jogenj. . .

Martin Rumeck

7. KAK JE ŽENA ČOVEKA ZAZAVALA

Tak so živeli jedni mladenci, muž i žena. On je moral otiti v rat. On je tam na bojištu pal, a ona to neje znala. Ona ga je stalno dozivala:

»Dojdi, dragi moj! Dojdi, dragi moj!«

I on je jedno noč dojašil na belom konju, a ona je, kad ga je navek po noči zazavala, mam njega prepoznala. A on je nje rekel:

»Hočeš iti z menom?«

Ona se je tečas oblekla, spremila se je i onda so skupa na tom belom konju odjahali. Ona je primetila da je on nekakov zden. I tak so oni jahali dogo i dogo dok neso stigli do jednoga groblja, a on je zakrenol konja i pravac na groblje. I tak so došli do jednoga groba koj je bil prazen. I on je nje rekel:

»Hajda, navek si me zvala, sad hodi z menom vnoter!«

Sad je ona osetila da je on bil mrtev, zato i je tak zden. Ona se je od njega otrgla i beš! Dok je došla do prve hiže v nočno doba, lupala je na vrata dok ji neso otprli vrata. Ona je počela govoriti, ali oni neso ništ razmeli kad je to bilo v drugi državi gde se drugač govori.

Do ranja oni neso išli spat dok neso našli nekojega prevodiča kej je ona se rekla kej se je ž njom dogodilo, a od silnoga straha ona je ostarela prek noči i sa je posedela.

Drugi den so jo ondar opravili vu drugo državo. Tak je došla doma i nigdar više neje po noči svojega čoveka zazavala kad je znala da je on mrtev.

Doroteja Doleneč

8. DEKLA I DEČKO

Išel je dečko vu vojsko, a imal je deklo s kojom se je zaklel i obečal da bo došel ili živ ili mrtev. I on je otišel. Zišlo je več vreme — dekla ga je čakala, ali ga neje mogla dočakati kad je on poginol. Ona ga je fklela, zakaj neje došel. Onda je otišla na grobje i skopala mrtvikovo glavo i donesla jo je doma. Doma je potkurila pod kotel, vode v kotel nalejala i to glavo dela v ot kotel kaj se je kovala i tak jako skakala po kotlu dok se neje razbila i napokon — drumom se je pojavil mladi vojnik na zelencu konju i išel pravo v nejin dvor.

Dok ga je ona vidla, odbežala je v ižo i rekla mame:

»Mama, mama! Ide moj čovek!«

On je došel pred ižna vrata i rekel:

»Draga, spremaj se! Odi sada z menom! Zakaj si me fklela! Zato sad odi makar kam!«

No je bilo straj, ali je svenak rekla:

»Idem, dragi, zakaj ne?!«

I ona je so svojo prtlago dela na konja i sela za dečkom. Oni so išli tak drumom do polskoga pota dok ona neje zgledala grobje. Več je znala kaj je. Ona je nega pitala:

»Kam idemo?!«

»To boš vidla!«

I dok so išli, te je dečko zapopeval:

»Mesečina kano dan,

je l' te, draga, z menom straj?!«

»Neje, dragi! Zakaj bi me bilo straj jer sem z teбом?!«

I napokon so došli do grobja. Tam so došli do negve grabe gde je on bil zakopan. On je ne rekel:

»Ajd draga, prva ti!«

»Nejdem, dragi! Idi ti prvi!«

Dok je on otišel, ona je na njega itila se svoje blazine i poplune i pobegla v totinkomoro de je ležal drug z kojem je bil vo vojske te nejin zaročnik. Nuz nega je stal svetac Mladi petek kojemu se je ta dekla molila navek. Ona je došla k nemu i rekla mu:

»Pomoži mi ti ako mi moreš jer me bode mrtvik rastrgal!«

Vu tom toga dok je Mladi petek zaprl vrata od totinkomore, te mrtvik je zalupal na vrata svojemu prijatelju:

»Druže, izbaci mi ti to mrcino živo napolje!«

Dok je mrtvik podigel glavo, Mladi petek je z knjižicom po glave lupil. To je tak bilo jeno dva-tri pot. Ona je prestalo. Več se je počelo deniti. Ona je te Mladi petek rekel te dekle:

»Sad idi doma i naj više to napraviti! On više ne bo došel po te kad više ne bo mogel.« I ona je srečna i zadovolna otišla doma i povedala se svoje mame kak je bilo i onda je srečno živela svojom mamom i našla sebe dečka za kojega se je vdala i bila š nim zadovolna.

Branko Zobundija

9. KRALJEVA KČI

Imal je kral deklo. Ta kraljeva dekla je vmrla i no so zakopali v cirkve za oltar. Ona je bila oblečena v zlatnino, pa je kral so svojo vojsko kaj je imal — saki večer jenoga pošiljal na stražo do groba da ga čuva da što ne zeme zlatnino.

Sakoj koj je otišel na stražo, ne se više vrnol jerbo je ta dekla bila zakleta. Okre pol noči ona je z groba zišla vun pa ga je pojela.

Kad je od krala išel i zadni vojniki, on ga je molil kaj ne bi baš i on išel kaj bi ostal živ, ali kral je rekel da kad so si pomrli, onda da nek ide i on. Ali je te vojniki otišel k popu i povedal da mu nek nekak pomogne kaj bi ostal živ. I pop mu je pomogel. Dal mu je štolo i rekel:

»Sad idi na grob i tam bodi! Kad se on otpre, ti se skrij za veke; kad ona dojde blizu tebe, ti skoči i to ji natekni za pojas i stisni.« I tak je on to i napravil.

Ona je okre pol noči zišla z groba vun, a on je skočil i okre pojasa jo je z štolom stisnol. Od nje je sa dlaka koja je bila na nje, scurela i ona je ostala živa i bila je lepa kak i prijje.

Dok so došli kralu, on ne znal kaj bi dal tomu vojniku od veselja pa mu se je dal oženiti z nom.

Branko Zobundija

10. DVA PAJDAŠA

To je bilo još za staroga veka, a to je pripovetko meni pripovedala moja mama. Bili so dva pajdaša, a obedva so bili neoženjeni. Ona so se dogovorili da bodo jeden drugoga zvali na svate koj se prede bo ženil. Dogodilo se je da je jeden vmrl, a koj je živ bil — te se je ženil.

Ona je on otišel na groblje zvat mrtvoga pajdaša na gosti. I stvarno je došel pokojni pajdaš na svate. Svati so se veselili, jeli i pili, a pokojni pajdaš je stalno stal kre vrat i čkomel.

Podjeno so ga goščeniki terali jest i pit, a on je samo čkomel i ne se dal od vrat nikam. Tak je on stal, stal kre vrat, a onda je rekel pajdašu:

»Znaš kej, meni je več vreme, ja moram iti!«

On je mam zval svojega živoga pajdaša da nek ide sad š njim na gosti, na negve svate. I dobro, ov je š njim otišel. Ostavil je mlado ženo i goščenike i otišli so.

Oni so tak otišli na svate, a ti so svati bili v nebu. Tomu je živomu pajdašu bilo lepo tam na tejo svate i dani so mu prelazili kej ne ni mislil kak je on dogo tam. Mrtvi ga je pajdaš teral doma, da je on več dogo na svate, a ovomu se ne štelo iti kad mu je bilo lepo.

Ali ga je mrtvi pajdaš stalno teral i rekel mu je da je on na svate več puno let, a ov to ne veruval kad mu je lepo bilo — mislil je da je par dana. Ali se je na kraju zato ipak pokupil doma.

Dok je došel doma, njegovi roditelji so mu več bili pomrli, a v nebu je bil pak je ne videl gda so došli, morti so oni v pekel otišli. A ženo je našel tak staro — stara žena je to bila. Stanje je bilo opustošeno jerbo ga dogo let neje bilo, a njemu se je činilo da je časek.

Sofija Barkić

11. KORICA KRUHA

Došel ti je bogec siromak v šumo kej si naseče nekaj drvic kad ne imel kej v peč deti, a ne imel ni kej jesti, nego si je seбом zel korico kruha.

I čovek dela, seče, a v poslu ne ni opazil da je došel mladi vrag i da mu je pojel to korico kruha. Se je čovek nadelal pak bi se malko počinol i zagrizel ono korico kej jo je donesel.

A kad tam korice više ne bilo. Heee, čovek je skrenol z pleči i misli si:

»To si je morti pojel još kakov vekši bokčec nek sem i sam!«

I dalje se je prijel posla.

A mladi vrag dojde doma, a stari ga pita:

»Gde si bil cel den?! Je l' si gde kakvo dobro napravil?!«

A mladi vrag brže se je štel pofaliti pak je povedal kak je siromaku pojel korico kruha. Onda njemu veli stari vrag da mora iti k tomu bokcu leto dana služiti kej mu se oduži za ono korico kruha.

Dojde vrag k tomu bokcu i veli mu da mora pri njem služiti leto dana kej mu odsluži ono korico kej mu je v šume pojel.

A bogec veli:

»A kej boš pri meni delal, nemam ni sam kej delati, a ni jesti!

A vrag veli:

»Em čkomi, se to bo dobro, ja bom sebi našel posla!«

Pak se je bokčec i složil s tem, kad mora biti, nek bo! Ne bo ga sada steral. Dok so sosed i vidli da te bogec i slugo ima, počeli so se ž njega zesmejavati. Govorili so:

»Kej će njemu sluga, a nema ni sam kej delati?!«

Bogec kak bogec, neje imel nikakvoga pravoga grunta, nego peščura i utvaje. Je, ali vrag se je v pramalet prijel oranja. A veli bogec njemu:

»A kej to orješ, s toga svejeno ne bo nikej!«

Vrag neje njega nikej slušal, nego je samo delal svojega posla. Trefila je biti baš prava letina, bilo je močvarno, pak je na peščuru vrodilo kak nigdar. Je, sad so počeli i sosed i biti ovomu bokcu zavidni kej mu je tak šenica vrodila.

Napravili so oni toga svojega posla pak neso više imeli kej delati. Šenico so ščeljili, pospravili v hambar, pospravili na red, a veli sluga gazde da bi sad bilo dobro negdi za strane zaslužiti. I pošlje on gazdo grofu na pogodbo kej bodo i njemu ščeljili žito, a plača bode onuliko kulike bode sluga mogel odnesti na pleči.

Sad se je grof polakomil, toboš — pedeset kil — ne bo više sluga ni mogel odnesti. Sluga ni onak ne bil pravi čovek — bil je grintav i slabičen.

Prijeli so se oni posla — čeljiti grofu šenico.

Ali veli sluga gazdi:

»Ti naj to delati, idi doma i skupi po selu ponjave i zašij, a ja bom to sam čeljil i del na red! Ti boš samo došel kej boš tu prisuten dok se bo plača primala.« Je, dok je bilo se gotovo, veli vrag gazdi:

»Donesi vezda ono svojo ponjavo kej si jo zešil od tejo ponjave kej si skupil po selu!«

Je, prestro oni ponjave i sada bodo nasipavali šenico vu nje kej bo sluga nosil. Nato se je grof pomalo posmehaval:

»Kej bode te grinteš nosil, nemre ni te prazne ponjave odnesti, a kamoli još i šenico!«

Nasipljo oni so grofovo šenico, sluga prime za četiri vogla, zahiti na pleča i ode. Dok je to grof videl da ov more to nositi, ne znal kej bi, a ne mogel ni zabraniti kad se je tak bil pogodil.

Grof je imel fest srditoga bika pak ga je pustil kej se zaleti kej ovoga slugo vmori, pak mu šenica ostane. Bik se je zaletel, sluga se je samo zglenol, zgrabil bika za roge i zahitil na pleča.

Sada je grof pustil i zločestoga žerepca kej se zaleti v slugo i kej ga z kopiti vmori. Je, al' je sluga i žerepca zahitil na pleča i ode dalje.

Sad je grof imel samo još jednoga zločestoga nerosca pak je i nje-ga pustil da slugo okolje. Nerostec se je zaletel v slugo, a sluga je nje-ga zgrabil i zahitil i njega na pleča pak je otišiel dalje.

Tak je on odnesel bokcu žito.

I dok so došli doma, veli vrag tomu svojemu gazdi bokcu:

»Ja sem ti sad odslužil korico kruha, sad smem iti doma!«

Ivan Hatadi

12. VOŽNJA Z VRAGOM

Negda neje bilo autov ni biciklov, nego so ljudi morali iti sakam pešice. Tak je išel jeden čovek na pijac v Šlavonijo z Podravine, a dok se je vračal z pijaca, bil je jako truden, on je saki čas sam sebi pripo-vedal kak ni sam vrag neče naditi kej bi se ž njim vozil. Veli:

»Da doje sam vrag, i ž njim bi se vozil rejši nego hodil!«

Onda so se najepot nekakva kola stvorila, kola so stala i on koj je hajkal, rekel je čoveku nek ide na kola, a čovek neje baš mam išel, nego je stal, preplašeno.

A onda mu je te foringaš rekel:

»Rekel si da bi se vozil, a vezda nečeš iti na kola!«

Onda je čovek zišel na kola, ondar dok je bil na kole, videl je da ov hajče z železnemi rasohami i da konje bije z železnem bičom. Bilo ga je strah, ali je samo čkomel i vozil se je. Ne trebal reči ni gde mu je hiža, te je foringaš znal gde treba stati. I mam ga je dopeljal pred njegva vrata.

Onda, dok je stal, rekel mu je nek malo konjem omekne z glave žvaljo i nek malo po konje potrepče.

Dok je prvomu zvadil žvaljo, ondar je te konj postal čovek. A foringaš ga je pital:

»Je l' poznaš toga?!«

»Kej ga ne bi poznal, to je naš pokojni javni bilježnik!«

Natom toga je odžvaljil i drugoga konja, a foringaš ga je pak pital:

»Je l' poznaš toga?!«

»Kej ga ne bi poznal, to je naš pokojni fiškalj pri kojem bogec nigdar neje mogel dobiti parnico, nego bogatuš koj je dobro podmastil!«

Čovek je nazaj nametal žvalje i s tejo ljudev so nazaj postali konji. A foringaš je pucnol z železnem bičom po konje kej je krv briždala i odhajkal, a ov je jedva došel v hižo, tresel se je od straha. Njevgi so mislili da bode vmrl i jedva im je povedal kak se je vozil. Do ranja je se opozel, a kej mu je ostalo lasev na glave — ti so pobeledi.

Čovek je posle i dalje išel na pijac v okolna sela, ali nigdar daleko i sakomu je rekel kej je doživel i kak se je vozil. Sakomu je digel škruljaka i pokaževal sakomu kak je zišel z svojom vožnjom.

Elizabeta Dolenc

13. ZAKEJ SE V PEKEL NEMRE

Negda je išel jeden vojnik — po zanimanju bil je kovač — z vojske doma. Pustili so ga doma nakon sedem let. Negda se je puno vojske služilo — ne kak sad. I kad tam — dostigne on jednoga starca i tak so putovali, peške so išli, dosta dugo, al' več so bili gladni. Starec ne imal kej jesti, a vojnik je imal još nekej jesti i tri krajcara v žepu.

I kad tam, seli so si oni i starec se je prifrkal k njemu jest. Pojeli so, je al' so pak putovali dalje — trebalo bi pak jesti, ali neso imali kej. Veli starec vojniku:

»Čuješ, morti ti imaš još penez?!«

»Nemam! Pak znam da nemam ništ!«

»A pogledaj v žep! Boš videl da imaš!«

I on sukne roko v žep, pak je tri krajcara našel.

»Oooo, dobro!«

Onda so otišli tam v gostiono, najeli so se i za koje vreme — onda so se rastali. Pri rastanku rekel je starec vojniku:

»Evo tebi tri krajcara! To boš navek imal. Nigdar ti ne bodo sfaljeli i lulo ti napunim — boš navek pušil i nigdar ti ne do duvana sfaljelo vu nji, navek boš pušil. A ovo torbo ti dam da boš rekel: »Hajd' u torbu!« Dok ti bode opasno, si bodo otišli [v torbo].«

I tak so se oni rastali.

Došel je vojnik v selo k jenomu gostioničaru. Tam je rekel je l' bi mogel dobiti stana. A veli njemu gostioničar:

»Mi bi ti drage volje dali stana, ali nemremo jer ni sami ne spimo vu svoje hiže! Dohađajo vragovi i terajo nas vun!«

»Aaaa, kej se vi njejo bojite?! Samo vi meni dajte stana!«

»Pak ti mi drage volje damo!«

I tak je on ostal na stanu, a oni so otišli i okre pol noči — evo vragov i terajo mam njega vun. Nekoj sekirom, nekoj z rasohami razbeljenemi, nekoj š čem, a on njem veli ovak:

»Dok ovo lulo spuším, pak onda bom išel vun!«

I on je pušil, pušil, valjda jeno vuro — neso ga se mogli rešiti. Tak so rekli nek i njem da pušiti. Onda je on njem dal lulo, si so pušili — nikak spušiti. I šтели so ga hititi vun, a on je rekel:

»Hajd' vu torbo!«

Tak so si v torbo došli, on je zažmeknol torbo i na klinjačo obesil. I dalje je mirno spal. Doje rano gostioničar i njegovu društvo.

Veli:

»Jesi živ?!«

»Jesem!«

»Pak kak?!«

»Tak! Dobro je!« — veli. »Dobro je bilo! Baš lepo!«

Je, kad se je on najel i napil i onda on razveže torbo i pokaže, a oni — beš! Vragovi so pobegli! I nigdar se neso vrnoli.

Tak je on otišel doma i prijel se svojega kovačkoga posla. Ali je već bil fanj star i došla je smrt po njega, da ga odleče na drugi svet. Ali njemu se pak ne štelo vmreti, nego je zel torbo i veli:

»Hajd vu torbo!«

I smrt je otišla v torbo, zavezal [on] torbo, obesil na klinjačo i tak je ona puno let bila, visela na klinjači i v selu ne nišče pomiral. Kad je njemu jenpot dodijalo da bi i on moral vmreti, ali pusti on smrt, ali smrt neje njega štela zagotiti, nego je pebegla!

Kad tam, već mu dodija život — ide on sam seбом iskat ili pekla ili nebo. Kam ga bo pripalo. Došel je k svetomu Petru, al' ga sveti Peter neje štel prijeti, nego ga je poslал v pekel. Kad so ga vragovi opazili, onda so tak vrata držali kej so im nofti prešli prek vrat razbeljene, a on je zel čekiča i klešče i se nofte zavil. I zato se ni dendenes nemre v pekel.

Ivan Zagi

14. KOŠENO-ŠTRIŽENO

Išel je čovek svojom dobrom ženom po sinokoši i veli čovek ženi:

»Gle, kak je to lepo pokošeno!«

A žena, kak je dobra bila, veli:

»Neje pokošeno, nego oštriženo!«

I nikak so se tu ne mogli složiti, moralo je na ženino biti, kad je ona dootmar dobra i dootmar pametna.

I ido oni tak dalje, a žena se je omeknola i opala vu globoko jamo. Još je žena svejedno i z jame vikala da je sinokoša oštrižena, a ne pokošena.

A veli onda čovek:

»Pak ti nek onda bode sinokoša oštrižena, a ne pokošena. Ja idem sam doma k svojemu lagviču!«

Prešli so tri-četiri dana, a žene nikak doma. Neje mogla ziti z te jame.

Čovek veli sam sebi:

»Z vragom nikak, a brez vraga još gorje!«

Zel si je vože i ide k te jame kej si, je li, to svojo dobro ženo zvadi. Pusti on vože v jamo, ali namesto žene zlekel je — vraga. A vrag je z jedne strane ves posedel od te dobre ženice, Veli vrag čoveku:

»Ostavi jo vu ti jami, nek crkne! Ja tebi drugo ženo nasnobim i boš bolje živel nek s tom!«

I dogovore se vrag i te čovek da bode vrag otišel kraljevi kčeri kej obeteža, a te čovek bode doktor kej jo bode došel zvraciti. Dok on dojde, onda se vrag mekne i kraljeva kči bo mam zdrava. Ali posle toga ne sme za vragom iti. Kak so se oni dogovorili, vrag je mam otišel svojo dužnost obaviti.

Prešli so dva meseca kak je ta kraljeva kčera bila betežna, več so probali se najbolše doktore, ali ona nikak neje bila zdraveša, nego još samo betežneša.

Je, onda je kralj dal preglasiti da koj zvraci njegvo kčer, da mu jo da za ženo.

Onda se je prijavil te čovek da jo bo on zvracil. Kralj mu je rekel ako jo ne zvraci — da mu glava poje dole. Dok je on došel, vrag se je meknol i ona mam ozdravela.

I tak se je te čovek oženil s tom kraljevom kčerjom.

Ali vrag neje imal mira kej bi se zadovoljil s tem, otišel je k drugomu kralju napastuvat i njegvo kčer. Je, onda je te drugi kralj poročil ovomu kralju nek mu pošlje zeta kad je on tak dober doktor, kej i njegvo kčer zvraci. Te se je čovek bojal iti kad mu se je vrag zagrozil da ne sme iti za njim. Onda je te drugi kralj rekel da bo došel z vojskom kej je potoče ako mu ne pošlje zeta.

Je, sad je zet moral iti, hoče-neče. Ide potem i študera si kak bo vraga fkanil. Dok je došel vu to drugo kraljevino, a vrag njemu ide:

»A kej sem ja tebi rekel?! Znaš da ne smeš za menom iti?!«

A čovek veli:

»Nesem ja došel tebe steravat, nego sem te došel pitat kej bi napravil. Moja ona prva dobra ženica je zišla z one jame!«

Dok je vrag to počul, se je splašil, z repom puknol i vušel.

Ivan Hatadi

15. VRAGOVA PŠENICA

Baba je posejala pšenico, a neje bilo ništ š nje pak jo je zaklela — nek ide k vragu i nek bode vraža. Ali je na te mekote bil orej i gospon

vrag bil je na vrju i čul je se kej je baba rekla pak se je on toga držal. Došlo je doba da je pšenica bila zrela i baba jo je počela žeti, a vrag je rekel da je njegova. Onda je rekel babe da nek pogodi kuliko je on star — da pšenica bude nazaj nejina.

Ali je baba bila mudreša od vraga. Starko si je namazala z medom i perje polepila i došla na mekoto, a vrag — dok je to zgledal — onda je rekel:

»Kak sem goder star sto i pet let, takovo čudo nesem videl!«
Baba je to čula i tak je nje pšenica nazaj ostala.

Marija Zobundija

16. SVETI PETAR I ISUS

Išel je sveti Peter z Isusom po svetu i došli su — bila je žetva — k jenomu gazde, tu su na guvnu mlaci mlatili z cepce, kak je onda to bilo.

A noč je več bila — prosili su oni kvartera da tamo prespavaju.

I oni su onda im dali na parme da spe.

Ali veli nekoj od oni mlacev:

»Idemo ovoga potegnoti z jenem cepcom!«

Ha dobro, dobil je sveti Peter z cepcom.

Prespali su i sutradan su otišli dalje. I putovali [su], ali posle podneva su se oni vraćali i opet k otomu istome gazde došli pak su opet kvartera prosili.

Onda sveti Peter z Isusom, toboš, sveti Peter je dobil snočka z cepcom. Onda su se premenili za mesta gde su spavali.

E, a onda su oni prespavali, a ovi od mlacev vele:

»E, sinoć smo ovoga z cepcom potegnoli, a danas bummo ovoga!«

Opet je sveti Peter dobio i jeden put i drugi put.

Šimun Zvonar

17. JEDNA PLJUSKA

Došel je sluga kralju i pogodio se je š njim da bo pri njem služil godinu dana za jedno pljusko. Dok preje leto dana, onda bo on kralju prikelnjil jedno pljusko. Kralj je na to privoljil, ali kad je videl kralj da je sluga jak strašno, on je njega poslal v šumo, da ima on tam jenoga pastira sa svinjami na paši, a da ga več nema godine i godine, da je več razdril opravu — da mu nek odnese opravu.

A sluga zeme opravu i nosi tomu slugi drugomu koj je bil svinjami na paši. Doje on v šumo, a to je puno svinj. A to so bile divlje svinje. A tu je jeden medved i špilja — i navek je imal na brigi da mu što ne zeme koje prase. A ov je mislil da je to sluga. Doje on k njemu, k medvedu:

»Čuj ti, derane — pak si već razdril opravu. Evo ti oprava!«

A to ne bil sluga nego medved, i on ga je hitil dole i na njega oblekel lače i kaputa na njega oblekel i kapu mu je del na glavu i otišiel je kralju povedati da je slugo oblekel.

Kralj je v sto briga. On si je mislil — bo ga medved strgal, ali ne ga strgal. On je bil još jakši nego medved.

Je, sad veli kralj slugi da bode zdenca snažil. Sluga je otišiel v zdenec, a ovi so debelo kamenje na njega hitali kej ga vmore. A on je sakojege kamena dočekał, lepo ga je prijel i puščal ga je dole.

Dok je već dodijalo ovem gore radnikom kamenje hitati — on je se debelo kamenje stigel primati i nametati pod sebe.

Je, videl je kralj da vrag šalo bere, dal mu je pol kraljevine samo kej ga ne bo pljusnol.

Martin Rumeč

18. HAJDUČKI SIN

Tak je bil hajdučki sin, a bil je to mali dečec. Dok je mater prosil kruha, ona mu je cigla dala, a kad je japu prosil [kruha] — i on mu je cigla dal mesto kruha. Još su se ga natukli. I tak je moralo dete pobeći. Kod, kam — noć je došla. Doje k jenomu mlinjaru i tu prosi stana. Dado mu stana, a ranoden veli žena čoveku svojemu:

»Čuj« — veli — »to mi se vidi dobro dete i pametno. Pak nek ostane pri nas. Bo ti trebal!« I ostane mali kod njega dok ne narasel veliki. Al' so imali oni i čer. Pak se je on već i zaljubil vu tu čer njihovu.

Ali negda ne bilo kak ve kej bi pozivali vu vojsko. Koga so vatili, te je išel vu vojsko i dvanajst godina je služil vojsko. Njega vatili, i njega nema i nema i nema.

Sad potraga za njim! Kaki, nema ga nigde! On je bil dvanajst let vu vojski, al' je on prije dobil osustvo. Ide on doma na osustvo k te hiže gde je othranjen. Doje on — ne poznajo ga. Bi mu dali spati, ali dojo ovo noć ajduki — ne bo imal mira polek nji.

»No, no!« — veli. »Ja se toga ne bojim! Nek samo dojo! Kad oni dojo po novce, vi samo rasičete novce! Nek pobirajo! A ja bom š njimi uredil!«

I dobro, kad je došlo pol noći, evo ajdukov. A to je bil njegov joča baš i z drugemi. Gazda im je hitil novce. Kad so oni počeli pobirati novce, a on seče glave i ruke i kej je stigel. Oni so se razbežali. Ranoden, dekla nosi njemu jesti. On je v ekstra hiži spal. Doje ona [nazaj] v hižo [i veli]:

»Mami, to je onaj isti koj je pri nas odmalochi bil!«

»Pa naj biti bedasta, pa neje on!«

»Je, je to on!«

Al' se on neje štel iskazati da je on dok ne bo obračunal svojem jocom sada. Znal je on, poznal je on svojega joca da mu je roko odsekel desno roko. Ide on k njemu doma. Poveda on da ide doma. Doje doma — mati na zdencu vodu vleče. Veli on:

»Dobro jutro, majka!«

»Nesem ja tvoja majka!«

»A, jesi, jesi ti moja majka, sram bi te moglo biti! Jesi ti moja majka! A gde je joča?!«

»Na postelji, leži!«

Doje vnuter [i veli]:

»Dobro jutro, tata moj!«

»Nesem ja« — veli — tvoj tata!«

»Jesi, jesi ti moj tata, sram bi te moglo biti! A gde ti je ruka?! Daj mi ruku! Aha, [nemaš ruku], se s takvem kruhom raniš!«

Onda je zval svoju mater v hižu [i veli]:

»Poklekni i poljubi crnu zemlju!«

I onda im je odsekel glave obedvem. I došel je nazaj tam. Onda se je oženil s tom mlinjaricom deklom, oženil i išel je nazaj vu vojsko. Ide on vu vojsko, ali v šumi sastane se s kraljom. Al' ne on poznal kralja toga pri kom je služil, kad je bil v prosti jegerski opravi. Kak najprosteši vojnik bil je oblečen. Ali njemu so ajduki fkrali ženo i kčer, a kralj je išel nje iskat. I sastano se te jeger i te dečko.

Dojo oni do jedne velike zgrade v šumi. Velika zgrada je to bila. Tu je starec i baba. Pitajo oni:

»Šta ste vi tu došli, tu ima ajdukov puno! Bodo vas ubili!« — starec i baba vele.

»Ne bodo! Samo im najte povedati da smo mi tu!«

»Ob deset vur doje i deset, ob jedenajst vur doje i jedenajst, a ob dvanast vur doje i dvanajst.«

I sad oni budu čakali, vu tu sobu oni dojo. Dobro — evo deset vur, a on veli tomu jegeru — kralju svojemu:

»Ti čuješ!« — veli — »Pazi, bodi metelen, naj biti len. Ja ću im glave seći, a ti češ odvlačiti tak da ne smetajo meni, da ne bodo ovi drugi vidli da ovi propadajo!«

I za vrat, kak je ov glave se sekel, ovaj je brže moral odvlačiti.

»Al' naj biti len!«

Ob deset došlo ji je deset. Sem je glave obsekel. Al' ov je kralj delal malo mudljivo kad ne bil vučen delu takvomu. Al' je on njega špotal:

»Ti mrcina jedna! Pak ti vleči nje malo brže. Dok ji doje jedenajst, onda boš« — veli — »imal još vekšega posla. Daj ti brzo nje odvlači! Inače smo propali.« A ti su ajduki fkrali njegovu ženu i kčer, samo on to ne znal.

Ide jedenajsta vura i ide ji jedenajst.

»Sad« — veli — »pazi. Vrag ti je majku stvoril! Pazi, ako boš len, ja i tebi glavu odsečem!«

I evo ji. Ov seče, ov odvlači — jedenajst ji je bilo gotove. Sad još ob dvanajst vur bode ji došlo dvanajst.

»Sad si bil malo bržeši, al' još nesi bil dosti brz!«

Ide dvanajsta vura — je, ide ji dvanajst. I vudri i njim glave seći. Bilo mu je malo teško seći jake ljude. Dok je on nje se razvlekel, ondar je on bil moker saj kak miš. Gotovo sad! Kad so oni po sobaj hodali, razgledali simo-tamo, vide oni sega nakrađenoga. Hajduki so nanosili kej so nakrali. Tak je došel starec pak je porinol nje v nekakov podrum,

nekakova vrata so se odprla. Ovi so propali v podrum, v kmico. I tu oni nemajo nikej nego šibice se bom.

Krešo šibice i iščo vrata — nemaš nigdi vrat. Al' so se nekakva vrata odprla, a tu so bile dve žene svezane za postelj — to je bila kraljica i njezina kčera. To so je hajduki svezali. To je bila žena toga kralja i kči.

»Čuješ« — veli jeger — »kej boš sada?!«

»Nikej! Bomo tu prespali!«

A ovi so onda otišli pak so starce poubijali zato kej so je porinoli tam. Veli:

»Ti boš spal s tom starom, a ja bom z mladom!«

Onda — ajde! Kralj je drugi den odpeljal svojo ženo i kčer doma, a ov je došel vu vojsko. Al' je moral pred kralja dojt da je došel z urlaba. Kralj njemu veli:

»Kako si putuval?!«

»Tak i tak! Tak i tak!«

Onda je pripovedal kak je bil z jenem jegerom, kuliko je hajdukov potukel i kak je jeger bil len.

»Mu vrag majko jegersko! Bil je len, ne mogel [ajduke] vleči« A to je kralju pripovedal.

A veli [kralj]:

»Je l' bi ti toga jegera poznal?!«

»Kak ga ne bi poznal. Vrag mu je majku stvoril, kak ga ne bi poznal. Z menom je on bil tam dok smo ajduke uništili. Ja sem je sekal, a on je je odvlačil!«

»Dobro, ja ti ga dopeljam!«

»Ajde, dopeljaj [te] ga!«

»Oču!« Zide kralj, tečas opravu jegersku obleče kralj i ide pred njega.

A on veli:

»Vrag ti je majku stvoril jegersku, pak otkud si znikel?!«

A kralj raskapči kaputa. Malo se je sad ovaj presenetil — tak kralju reči bezobrazno.

»No, nooo! Ništa, ništa! Spasil si mojo ženo i mojo kčer i potokel te ajduke!« Je, sad kakvu nagradu bo dobil. Je, veli mu kralj:

Ja tebi dam kčer svoju za ženu!« Al' se je već on bil oženil tam pri mlinjarici [i tak ne mogel oženiti kraljevo kčer].

Martin Rumek

19. HAJDUKI

Bil je joča i mati i imali so jedno čer. Al' so oni išli vu svatove, a ona je sama ostala kod kuće. I tak si priprema jelo, dozove k sebi susedovo dekle da doje k nji, da ji bode lepše. I one pripravlja jo nekej za jesti — kolače i drugo jelo, a ona pošlje susedovu deklu po vodu. A ona doje na zdenec i vidi ona — dvanajst ajduka leži pri plotu tam. I ona se splaši, vedrico hiti i beš doma.

Ona nemre dočekati vodo — gde je pri vragu tak dogo. Ona otije po vodu, a ti ajduki leže i čekaju noć. A ona onda se boljše stvari s hiže

pokupi i nanosi v podrum. I kad je došla noć, pospremi ona se v podrum. Evo navečer — ajduki! I počmo nazivati:

»Marica! Janica! Katica! I ovo i ono. Otpri vrata!«

»Nečem otprti!«

Oni potero obloka — mali obloki so bili na podrumu — i roko dene jeden ajduk vnoter, a ona njemu švarbom odseče roko.

»Nooo« — veli — »doći ćeš ti meni!« — I ode oni. I drugi večer — evo ih!

Dok je došel joča i mati, dojo oni v prosce, ali več je imal umjetno roko i ne se moglo приметiti nikej, a ona je neje poznala. Mislila je da so pravi prosci. I ona obeča njim da ide za njega zamoš. Od njejo dvanajst za jednoga pe zamoš, a baš za toga kojemu je ruka odsečena.

I oni so otišli i rekli so koj den dojo svatovi. A oni otijo, a ona zide za njimi vun.

»Idem« — veli — »glet gde so te i što je to!«

Doje na večer tak v jednu lepu zgradu v šumi — tu je stavec i baba, a stavec je bil jako betežen — bil je na postelji, a baba je jelo kuvala.

»Dober večer, majka!«

»Dober večer! A kej te je tu doneslo?! Ja imam dvanajst sinov, dvanajst hajdukov. Oni će te ubiti!«

»Vi mene, majka, samo pospravite« — veli — »i najte im povedati da sem ja tu!« I ona ide onda od sobe do sobe i tu so bile kojekakve gizdave oprave koje so bile od dekli koje so ajduki dopeljali i glave im odsekli. Darovi i kojekej, i ormari, i ovo, i ono! Dvanajsta soba — tu so bila sama tela. I čuje ona mužiku. Ide mužika. Peljajo mlado. Njo so isto tak dobili. I ona se je skrila pod tela. Bilo ji je devedeset devet, još je njezino telo trebalo samo stoto.

Dojo oni vnoter, raspro ta vrata — zadnjo sobo — i mam so ti dekli kej so jo dopeljali — deli roko z prstenom na trček i odsekli so ji to. I te je prst z prstenom odletel mam te koja se je skrila med tela, v šake. Onda so ji odsekli glavu i telo hitili tam de so druga tela i veli jeden:

»Idemo je brojit sada!«

Sad je ona u sto briga. Bodo mrtve brojili, bodo njo našli živo, z glavom celom A drugi veli.

»Neee! Kej boš brojil! Z ovom kurvom koja je tebi roko odsekla će ih biti baš točno sto!«

Sad je ona znala kuliko vur bije. Je, al' so oni plegali, a ne se moglo nikod drugod vun, nego po ganku, a oni so — kak je ganjek bil voski — tak plegali kak ji je bilo dvanajst — jeden do drugoga. Ona opče nemre vun, nego samo po njaj gaziti. Kad je ona čula da oni hrčo, da so pospali, sad ona ide poprek nji. Ovaj se šklecne.

»No, pajdaš! No, pajdaš!« — ona više. Sad so oni mislili da pajdaš ide koj vun scat ili nekej. Dok je ona prešla se, ali onda ona beš i beš, ali onda so se oni zbunili tam. Veli: »Što je to prešel?!« Jesi ti?! Jesi ti?!«

Ido oni brojit — je, si so! — »Je, to je rado bila ona kurva tu! Sad nam je pobegla.« Oni za njom. Ali je ona dostigla Cigana da vozi puna kola korit na pijac. Veli ona njemu:

»Kume, dej me pospravi v jedno korito odspoda! Ido ajduki za me-

nom! Reči« — veli — »da sem ja več daleko odmakla!« — I samo kej jo je on pospravil, za čas evo ajdukov.

»Jeste vidli kakvu curu da je bežala tud?!«

»Jooooj, veli, več je zdavnja otišla!« — Je, onda so se vrnoli. Došli so do njezinoga doma, Ciganu je joča pošteno platil. Evo ti na večer prosci. Došli so po njo. A joča je njezin nabavil žandare i bodo slušali. A ona je obavestila žandare — dok ona digne prsta i z prstenom, onda nek oni navalje nuter.

Dojo večer ajduki i onda mam pitajo: »Što si sanjala i ovo i ono.« I prime jo za vrat. A nje so bili rekli žandari nek si oveže vrata z debelom ropcom kej jo ne bi v momentu [hajduk] zagotil. I prime jo za vrat i pita:

»Što si, draga, sanjala?!« — A ona pripoveda što je doživela — to je [pripovedala] kakti da je sanjala. A on njoj veli:

»Moja draga, to neje istina!« — Pak ona pripoveda kak je bilo.

»E« — veli — »kad neje istina, evo prst i z prstenom! To si odsekel oni mladi kojo si dopeljal!«

A on pograbil njo za gušo da jo zadavi, a na obloke i na vrata navaljili žandari i povatali so je se. I onda hajde tamo vu ono zgrado, vu ono šumo — tu je bilo čudesa toga zarobljenoga i donešenoga. I te dekle koje so zesekli i silni novci, bogatstvo i tak. To so se pobrali i palačo vužgali i nje povešali. Tak so se rešili onda hajdukov.

Martin Rumeck

20. JOTEC I SIN

Bil sem ja mali pak so me brača naganjala okre hiže. I moj japa so za menom bežali. Tak sem ja moral pobeči i otišel sem v kokruzo i tam sem zaspal. A oni si — bila je noč velika — so me iskali, a ja nesem znal doma dojti pak sem zalutal v šumo. I po šumi idem ja do dana, do ranja sem hodil po šumi i vidim jednoga pastira ob danu. Imal je tri debele prasca na paši. I on veli:

»Očeš pri meni služiti?!«

»Dobro, pak bom služil!« — Doma više ne smem — bo me japa bil. I ja bom služil pri njem. I pojem na pašo s temi prasci.

A te neje ranil te prasce [drugač] nego samo z ljudskem mesom. Dojemo mi k njemu doma, veli on babi nek ona složi kotel žgancov kej bom ja jel — da sem gladen. A ako je ne bom pojel, da me vmori. Ja sem te žgance nametal okolu rubače i sakod i nekej sem pojel i se sem pospravil, samo kej me ne bo vmoril.

I on mene dene ober koca, ober svinj da bom spal na brvenju. I zaprl je koca kej ja ne bom mogel ziti vun. Kad je čul starec da svinje rokčo, veli:

»Eee, sad so ga pojele.« — A ja sem se skril v jeden kut. Ja sem žgance hital one kej so mi zadevali, kej so svinje jele. Tak je on mislil da so mene pojele i išel je vrata otprti da se svinje do ranja ne poduše, kad so bile debele. I on otrpl koca, a ja onda — dok je on otišel — a ja onda — beš! Po šumi idem ja i daleko putujem i vidim ja svečo.

Sveti se nekakva sveča. Tu je jedna baba i starec.

I tu so bili hajduki, al' ne bilo doma hajdukov, nego so posle došli. Dopeljali so si jedno svinjče kej so pekli i jeli. I tak so meni dali jesti, a onda so me v jedno brenko zaprli — samo so prelo zvrtili kod bom mogel dihati — kej bodo vidli kak dugo bom mogel ja gladan zdurati. Ali ja čujem — a to so kostije nosili okre te brenke. Tak je došel vuk, pak je kostije rustal okolu brenke, a ja — kak je on tu nekak z repom vrtel okre brenke — pak sem mu ja nekak za dlako prijel i repa privlekel tak kej sem si ja omotal roko [z repom] i vičem:

»Huuu!Huuuu!« — A vuk — beš! A brenka od trčka do trčka pak so obroči spucali, scureli — brenka se je rastepla, a vuk beš! A ja — noga! I ja idem dalje po šumi.

Kmica, grmi, musiče se, al' sem ja došel do nekakvoga svetla silnoga. To je bil nekakov kamen kej se je svetil v noči, kak baterija, se je svetil. I ja si na taj kamen sednem. I kej bom ve: grmi, musiče se, dežd pada, samo se zleva.

Evo ti, doje kača velika k meni:

»Šta ti imaš posla na mojem stolcu sedeti?! Što ti je to dozvolil?!«
Ja sem bil još mali pak sem se plakal, a ona se je smilovala.

»A kam bi ti štel?!«

Reko: »Ja bi štel nekam na svetlo otud dojt. Tak sem zalutal!«

Veli ona:

»Odi z menom!«

Idemo mi, idemo, dojemo do jenoga jezera, prenesla me je prek jezera. Tu je nekakva špilja i tu bomo prosili pri tom starom spat.

»To je« — veli kača — »sudija celoga sveta!«

Ajde mi k njemu i on nam da večerjo — šalato. Nekakov šarani šaš je to bil i — spat. Je, ali ranoden ne znam ja vun. Hodam po špilji i z špilje v špiljo, z špilje v špiljo, i tu dojem do jezer i tu je kraj. I tu so me vile prepeljale poprek toga jezera v noč — tu je već bila Turška. Tak sem daleko otišel. I ne ufam se v selo tursko — tu so Turci, bodo me vmorili. Nek sem pod jenem drevom sel i tu bom spal. Al' tu čujem ja — mužika igra. To je bila vilinska zabava.

Velika zgrada se je stvorila i ja vnuter i — dakak — tu bom prespal do ranja, a onda bom išel dalje. A ta zabava bila je do četirejo vur — tak je zvonelo na se strane i dok sem se ja prikrižil — tak sem ostal na vrh jenoga neroda, a hiže je nestalo.

Sad ja dole, ali je tu bila orlova gnezda, velika orlova gnezda. Tu so bili mali i baš se je trefila velika kača da bo pojela male orle i ja sem nje v joči zapičil noža — imal sem pri sebi noža. Joči sem ji skopal i zaklal sem kačo.

I nato doleti stari orel. Veli on meni:

»Čuješ ti, mali, kuliko ja tebi platim kej si mi male spasil. Ta kača sako leto moje male poje. Sad si jo ti ubil!«

Velim ja:

»Nikej! Samo me doma odnesi!«

I tak je on mene prijel z čambami i tak me je donesl baš tu na te utvajde.

Martin Rumek

21. KEJ NEJE BILO NI NE BO!

Dok so se moj joča rodili, onda so mene poslali v nebo po krsnoga lista.

»Idi ti! Ti najprede doješ, ti si najpametneša!«

Ja sem onda dobro otišla v nebo po paprote i dok sem ja se tam obavila, ov me pošle sim, ov tam — tak se ja oču vrnoti dole, ali je došla prasica pak je paprota potkopala. A sad — kam ja?!

Tak sem imala još nekej novac i kupila sem hrženi posej i splela sem vože i spuščala sem se dole, ali je još bilo daleko do zemle. A ja — kaj bi, kaj bi — tak sem se ja setila, tak sem navek to vože dole rezala, a gore nadovežovala.

Ali je još bilo daleko do zemle. Ja ni pet ni šest, spuščala sem se dole — kak bilo, bilo. A ja sem se mam do pazuj zabila v zemljo.

Ali sad — miksam se ja, simo-tamo — nikak se nesem mogla zleći. A ja se setila i beš, beš brže doma po lopato. Tak sem se otkopala i pošla sem dalje. Ali je bilo jako vroče. Ja sem bila žedna, a nigde vode — se je bilo smržneno. A ja — kaj bi, kaj bi — vudrim z nogom, nemrem prebiti leda. A ja odšarafim glavo i bunem dva-tri pot v led i tak sem prebila i napila se vode.

I idem dalje. I ja zglenem na oreju čoveka de jaši plantavo gosko. A ja velim:

»Ti bedak, kej te sirote ne daš mira!«

A on mene veli:

»A kejda ti bedasta hodaš bez glave?!«

A ja se pošuškam, a glave nema. A ja beš, beš — nazaj! Idem tam gde sem vodo pila — tam je ostala. Ja zglenem glavo gde na seče lešna-ke rušče.

I ja jo primem, nazaj zašarafim i idem dalje i zgledam senico de mi se špota, a ja manem z lopatom na njo i mam postane jeden jarek krvi, jeden perja, a jeden mesa.

Ali ja sad nemrem lopato najti v perju, a ja perje vužgem i onda sem našla toporišče, a lopata je zgorela. I tak sem se zamudila i zađan-gubila i dok sem došla doma z krsnem listom, već so se moj joča oženili i tak sem onda i ja bila na svate i išla po fašenke z lulom.

Marta Berta-Lesić

22. TRI KUMA

Tak so bili tri kuma Cigana. Onda so došli k svojemu kumu jeden den, a on je brojil na stolu, i vele:

»Falen bok!«

»Na se veke!«

»Kume, kaj delaš?!«

»Aaa«, veli, »brojim, eto, cvancige!«

A vele oni:

»Gde si je zel?!«

»Pak ja imam konja koj saki den posmeti cvancig kej ne znam kam š nimi.«

Vele oni:

»Kume, pak ti nam nega prodaj!«

»Eeee, neču ni za nikakve novce! To mene treba!«

»Ti si se«, veli, »obogatel pak nam ga prodaj!« — He, onda so ga nabrkali i pogodili so se i kupili so oni nega za skupo. Ali veli on, dok so ga počeli voditi:

»Znaš«, veli, »kaj, kume, povem vam! Toga konja svežite mam lepo za vrata v štalo i nejdite ga tri dana niti gledet! Bote vidli kulike bodo cvancige!«

Jeee, tak so oni napravili. Onda ide jeden i vrata oče oboriti i nemre. Ide po drugoga:

»Odi, kume, silne so cvancige kej nemrem vrata otprti!« — Došli so obedva, onda kaj bi — vrata so morali osaditi, zrušiti, a oni najdo — a konj je krepal od glada, kad ga neso išli glet tak dogo.

Onda so se rasrdili: »Čakaj malo, više ne bo nikoga varal. Sad ide-mo, sad ga vmorimo!«

A on si je zatoga pak zmudril drugo i imal je od kokoši čurko i krv i nadel je to krv v čurko i žene okolu vrata omotal. I ropca je dela i veli:

»Znaš, žena, eno ido kumi. Ja se s teбом bom nafal karal i posvadimo se. Ja tebe z nožom penem vu vrat, a ti onda legni kak da si vmrla, a ja šaltvo primem i bom igral i bom te rital, a ti skoči i mene zgrabi i pleši!« — I tak je bilo. Ido kumi, a oni se dva slože karat, silna karka je bila. A ovi na nje:

»Pak, kume, zakaj se svadate. Pak ne morate se baš tak strašno svadati!«

»Kaj«, veli, »ja njo zakoljem!«

»Naj, kume, naj!« — A on njo najedenpot dregmol vu vrat v čurko i ona se je zrušila, krv je potekla, i ona je mrtva. A on veli:

»Čakajte, bote« — veli — »vidli! Imam ja šaltvo, taki ona ožive i bo plesala!«

»Booo! Kaj bi plesala?!«

»Bote vidli samo!« — A on zeme šaltvo: »Tu-tur-lutu-tu-tur-lutu!« — Riče jo pomalo z nogami i ona riftig skoči i njega prime za vrat i vudri plesati! Je, sad vele ovi dva:

»Jooooj, kak je to fina šaltva. Takova bi baš nam trebala. Mi se gdagoder ženami svadimo pak da jo čovek trefi i zaklati, ožive nazaj! Kume« — veli »prodaj nam to šaltvo!«

»Neču ni za nikaj, ja se kuliko pot ženom posvadim i tak napravim kaj se rasrdim, dregnem jo z nožom i ona nazaj ožive!«

»Ne« — veli — »samo nam prodaj, samo nam prodaj!«

A onda im jo je prodal, a oni došli doma i mam so z ženami vudrili v svačo. Žene neso ni krive bile, samo da se osvedoče brže kak bodo žene od šaltve plesale. Posvadili se oni i ov svojo dregne z nožom, on svojo. Žene so polegale i v hip vrušile i vmrle. Prime ov šaltvo — čas jeden igra: »Tu-tutur-tutur-lutu-tu!« — riče ženo. Onda veli: »Morti ti

ne znaš dobro igrati. Dej, ja bom igral!« — I prime i drugi igrati — nikej: žene so mrtve.

»Ej, to nas je kum opet zvaral. Sad smo si žene poklali. Sad više ništ š nim, nego ga sad denemo v mažo i v Dravo š nim!«

Tak so onda došli po njega trejti pot i rekli so:

»Ajt, sad ne boš više nikoga varal, sad ideš v mažo i v Dravo te otpeľamo!« — I onda so ga deli v mažo, svezali i v kola hitili i seli na kola i išli so k Drave. Ali so došli do jedne bertije — blizu Drave je bila ta bertija i tam so otišli.

»Odi« — veli — »kume, malko si prede idemo gotnoti kej nam ne bo teško kuma baš ititi vu vodo, v Dravo!« — Ali — tak so oni otišli, a birkaš je bil na paše kraj ote bertije. Imal je birki dootmar, i biča, i čuvo, a te fort kriči v maže: »Kak bi ja bil mađerski kral kad ne znam mađarski! Kak bi bil ja mađerski kral kad ne znam mađerski!« — A te se primikava se bliže, se bliže, bliže!

Veli birkaš:

»Kej to veli?!«

»Radi bi kej bi ja bil mađerski kral, a ne znam mađerski. Rejši bi bil i sluga i sakej, kad ne znam mađerski!«

»Znaš, očes, ja te odvežem i, evo, boš z birkami na paše, a ti mene sveži v mažo!«

»Oču rejši biti to!« — I v plač on! I ov zišel brže z maže, ov ga je odvezal, ov se je napetal, ov je Čigan svezal birkaša i pokupil birke i otišel mam malko dalje, čuvo zel i biča i otišel mam z birkami kej ga kumi neso vidli. Zido oni z krčme, napili so se malo, i seli v sic i veli:

»No, još samo za časek! Taki ti dobiš svojega varanja! I seli na kola i došli so do vode i primo jeden za kičico, drugi za drugi kraj — boonk š nim v Dravo!

I okreno konje i ido nazaj. I dojo, a ov je videl da ovi ido nazaj — a on bliže z birkami k potu, k nim. A ov veli jeden:

»Slušaj« — veli — »kume, ali gled i pak je ono pravi naš kum!«

»A kak bi bil, pak smo ga itili, pak si videl!«

»Slušaj, gled i, ali borme on je!«

A ov se bliže, bliže, a oni, vele, stano. »Ohaaa!«

»Slušaj, kume, kak to? Pak smo te itili v Dravo, a ti imaš tulike birke. Otkod si ti zišel?!«

»Ahaaa, ste mi fanj nagodili. Da sem imel još dokšega biča, još bi bil više birki steral z Drave!«

A ovi onda vele:

»Slušaj, pak bi to i nam trebalo. Idemo se mi vrnoti pak mi idemo poskakati v Dravo. Mi imamo dokšega biča! «

I oni so se onda vrnoli, došli tam na ono mesto kam so itili i nega vnuter i veli jeden:

»Čakaj, ja idem prvi skočiti! Ako ji bo puno, ja ti bom majal, onda skočiš i ti za menom!«

Tak je ov prvi skočil i majal z rokami. Vraga! Hrčkal se je, vodo je gotal, onda je majal z rokami, majal, a ov je mislil da so silne birke vu vode. Tak je i on suknoj vnuter za njim i tak so se obedva ftopili.

A ov je birkaš videl kad je to bilo na komad, birke ostavil i otišel k Drave i konje te odajkal skupa z birkami doma. Tak se je mufta obogatel.

Marta Berta-Lesić

23. VRAGOVA SLANINA

Tak vam je bil jeden tat i išel je krast na tavan slanino. On je tak velikoga komada zahitil na pleče pak je deska pod njim pukla i opal je med čoveka i ženo koji so spali na postelji. Čovek njemu veli:

»Tko si?!«

A on odgovori:

»Ja, vrag! Sem ti donesel slanino!«

Veli čovek:

»Kej će meni tvoja slanina?!«

»Onda mi jo« — veli — »zahiti na pleča!«

Tak je on njemu zahitil slanino na pleča i on je otišel. A zutradan, dok se je čovek digel, videl je da je to njegva, a ne vragova slanina.

Ivan Žagi

24. FKRAĐENO TELE

Tak je bil jeden pop i imal je lepo tele. A vu selu so još živeli učitelj i njegov kum. Učiteljev kum je znal da pop ima lepo tele i brkal je učitelja kej bi to tele išli fkrasti.

Učitelj mu je rekel:

»Pak mene neje za sile krasti!«

Al' ga je ipak nabrkal. Otišli so i fkrali so tele. Oguljili so tele i meso na pol razdeljili.

To je bilo v soboto, a v nedeljo je bila meša i pop je preglasil v cirкви da koj zna koj je njegov tele fkral, da mu da tristo forinti.

I nišče se neje oglasil osim učiteljevoga kuma. Otišel je [kum] k popu na farof i veli mu:

»Gospon velečasni, ja znam što je vaše tele fkral!«

»Je, onda mi poveč!«

»Jeee, gospon velečasni, dejte najpredi tristo forinti. Onda mu je velečasni dal novce, a on mu je rekel:

»Tele smo fkrali ja i moj kum učitelj!«

Onda je je pop dal sudu.

Dok so došli k sudu, najprije je pital sud učiteljevoga kuma. Onda je on rekel da so tele fkrali i meso na pol razdeljili, ali neso znali kak bi razdeljili kožo.

»Onda smo prijeli jeden zobmi z jedne strani, a drugi z druge strani i vlekli sakoj k sebe. Ja kakti kum učiteljov — ja sem bil jakši pak sem povlekel i z glavom vudril v steno. I onda sem se prebudil!«

A sud njega pita:

»Pak je l' si to ti senjal?!«
»Kagda, neg sem senjal!«
I sud je mam bil gotov.

Ivan Zagi

25. MODRIJAŠ

Bilo je to zdavnja, za onoga boga još dok so se bogec modrijaš i bogatuš tožili. Bili so pozvani na sod i bogec modrijaš si je prije del pod kaput pol cigla kej je to prčalo kak da ima silne novce v žepu.

Sodec je počel spitavati, modrijaš je samo čkomel i podjenoma pokaževal na on žep koj je prčal, a vu kojem je bilo pol cigla.

Sodec ga je pogledaval i mislil si je da on te novcece pokažuje koje bo dal socu aće ne bo ništ kriv.

Dok je sodec se spital kak je to već šega bila, ustanovil je da modrijaš neje ništ kriv. Sodec je prečital presudo i bogec modrijaš mu se je lepo zafalil i otišel je vun.

Ali je mam za njem pošel i sodec koj je mislil da ga ov bode v gan-ku podmastil. Preveč se je lepo z bogcom modrijašom spominjal, samo kej mu neje rekel:

»Je l' mi ne boš vezda dal to kej si pokaževal?!«

Te so pripovetke jenpot bokcu modrijašu dodijale pak je rekel:

»Vi bi, gospon sodec, ovak i onak bili dobili svoje, ostal ja kriv ili prav!«

I pokazal mu je pol cigla.

Pero Petričec

26. ZLATNA ŽVALJA

Išli so potem dva čoveka, a jeden od njejo je bil prefrigan i na potu je našel mesingeno žvaljo, a ona se je lepo žotela kak samo suho zlato.

Pajdaš njemu veli:

»Kej će tebi to?!«

A ov prefriganec veli:

»Ja se bom za to najel i napil!«

Dok so došli v selo, pajdaš je otišel doma, a prefriganec se je mam otopil k gosponu fiškalju koj ga je već nekuliko pot bil dobro osušil. Čem je vlezal v hižo, pozdravil je i pokazal je malo spod kaputa i pita fiškalja: »Gospon fiškalj, kej ovo vredi od suhoga zlata?!«

Fiškalj mu je rekel:

»Hajda, pak smete dalje, pak bomo preračunali!«

Fiškalj je počel računati, a prefriganec je počel biti nemiren i rekel je da on ide. Fiškalj mu je rekel da neje još zračunal. Prefriganec njemu veli da nemre dogo čekati, da je gladen.

Onda je fiškalj naredil ženi da ovomu prefriganecu donese jesti. Dok se je prefriganec najel, digel se je i štel otiti, a fiškalj njemu veli:

»Nejdite još nikam, još nesem zračunal!«

A prefriganec njemu veli:

»Gospon fiškalj, kej bote računali i preračunavali, to vam nikej ne vredi. To je stara mesingena žvalja!«

Onda se je fiškalj na njega zvikal. Prefriganec je pošel vun i zagrozil mu se da ako mu ne da forinta, da bode napravil kej je nakanil i otišel je vun.

A fiškaljova žena se je splašila pak veli:

»Dej mu forinta, morti si je namislil tebe vmoriti!«

Fiškalj je otprl obloka i zval je nazaj prefriganca, dal mu je forinta i pital ga je:

»Kej si ti bil nakanil napraviti?!«

Prefriganec je odgovoril:

»Da mi neste dali forinta, bil bi otišel i bež njega!«

Ivan Žagi

27. BOGEC I BOGATAŠ

Jednom zgodom bogec je posodil od jednoga bogatoga čoveka malo više novac, tak kej je moral zraniti dva vola kej bi te novce vrnoł. I to je potrajalo jedno dve lete dok so voli zrasli.

Jednoga dana bogec je oteral vole na pijac, prodal je vole, lance zahitil prek pleč i išel je doma. Vuspot je bila jedna bertija i ide si popiti čašo vina kej se malo okrepi.

I tu, vu bertije, za jenem stolom, sedel je bogataš od kojega je novce posodil i još jeden čovek. I bogataš pita:

»Je l' si prodal vole?!«

»Jesem!« — veli bogec.

»Onda odi k našem stolu. Bomo se malo spominjali!«

I tak so se malo spominjali, nato veli bogataš bokcu:

»Pak mi moreš i tu novce dati! Tu je svedok, a zutra ti menico potpišem!«

Bogec si je mislil na poštenje, pak je to sejedno, so sosedi. I on mu je splatil kuliko mu je bil dožen.

Zutraden bogec je zel menico i otišel bogatašu da mu jo ov potpiše. Kad on njemu veli:

»Kak bi ti potpisal menico kad mi nesi dal novce!«

»Pak naj biti bedast, pak imam svedoka, tvojega soseda, da sem ti fčera splatil. Idi ga pitaj, on ti bo istino rekel!«

Bogec brzo skoči do soseda i pita ga:

»Je l' si ti videl fčera da sem ja novce vrnoł?!«

Ali sosed mu je rekel da neje ništ videl. Bogec je otišel žalosen doma i moral je druge vole raniti kej bode splatil doga.

Onda je ov sosed, kej je bil svedok, došel k bogatašu i prosil ga je pol novac zato kej mu je krivo svedočil. Bogataš mu neje štel dati, a svedok mu je rekel:

»Ti dobiš pol i još cele novce od bokca!«

Onda mu je bogataš dal pol novac, ali ne baš leka srca.

Zutradan se je setil svedok da bi bilo dobro još nekež novac dobiti. I on je otišel nazaj bogatašu.

»Slušaj, dej ti meni još od svoje polovice polovico. Ti boš sejeno dobil još svoje cele novce!«

Ali bogataš nikak i nikak neje štel dati. Onda mu je ov rekel:

»Ako ne daš, idem po žandare!«

Onda se je bogataš splašil i dal mu je novce.

Drugi den svedok se je pak setil da bi bilo dobro do kraja novce dobiti. I on je otišel pak k bogatašu i prosil je do kraja novce i rekel mu je:

»To bo pošteno! Ti dobiš pol, a ja poll!«

Nato mu je bogataš rekel je l' je pobedastel. Ali ov mu se je strogo zagrozil z žandare i dogo so se prepirali dok jenpot bogataš neje dal i do kraja novce.

Svedok je gizdavo i veselo otišel doma, prespal si je i onda mu je bilo žal bokca: zakej bi on još jenpot bogatašu novce vračal. Otišel je k bokcu i prosil ga je menico i zel je debelo boto pak hajt k bogatašu.

Onda mu je hitil pred njega menico i z botom mu se zagrozil da ga vmori ako to menico ne potpiše.

Ivan Zagl

28. SUHA VODA

Tak je bil jeden čovek i žena, a žena neje bila betežna — samo se je pravila da je betežna. I onda je njega terala saki den nek ide on nje iskat suho vodo.

»Pak gde ti bom našel suho vodo?!«

»Jeee, moraš ti meni najti, inače bom vmrla!«

I on je otišel iskat suho vodo. Išče po šumi, išče, ali se je srel s Ciganom. I pita njega Cigan:

»Kume, kej ti iščeš?!«

»Suho vodo i žena mi je strašno betežna i bo vmrla ako ji ne najdem!«

»Hajda dej ti malo pričekaj i slušaj mene, onda boš ti videl da ona ne betežna. Odi ti v mažo i ja tebe odnesem tam v maži doma i boš ti videl da ona ne betežna.«

I oni so otišli. Njega je del v mažo, odnesel i otprl vrata i njega del za vrata, a tu je bilo devet popov. I kad tam — oni vele Ciganu da kej oče on. Je, dali so mu malo piti. Dok se je Cigan napil, onda je zapopeval jedno pesmo:

»Vrečo, vrečo, vrečnica! Kej ti dela bolesnica. Ako kakva sila bo, Cigan vrata tiskal bo!«

Al' so popi njega brkali nek on još popeva. A on je rekel da je gladen. Onda so mu dali jesti, onda je pak tak otpopeval jedno pesmo. Je, al' so ga terali nek on još popeva.

»Jeee, neču popevati dok mi ne date forinta!«

Onda so mu dali forinta, onda je on popeval:

»Vrečo, vrečo, vrečnica! Kej ti dela bolesnica. Ako kakva sila bo,

Cigan vrata tiskal bo!»

A čovek skoči z vreča, zel je bata i sejo devet popov potokel. Je, a žena je vušla. Je, sad kej bode s temi popi. Onda je rekel Cigan. Veli:

»Bom ja našel čoveka koj bo se devet [popov] odnesel za jedno plačo!« I našel je jednoga čoveka koj je rekel da bo odnesel popa i mam v morje hitil, kad je bilo polek morje. Jeee, ali oni so njemu opet pravili drugoga popa. Dok se je ovaj vrnol, vele oni njemu:

»Pak kak si ga odnesel, ovo tu je on!«

On je srdito prijel i drugoga i odnesel. Onda so mu trećega pripravili, tak dok je se devet znosil v morje. Dok je devetoga donesel, hitil v morje, onda je on fanj čas gledel v morje i ne se je ov vračal nazaj i on se vrne nazaj, te čovek koj je odnesel te devet popov. Al' je deseti stari pop, koj je bil njem gazda, išel ove iskat nekod poprek. A on njega spazil pak mu veli:

»Eeee, zato ti i doješ prije nek ja [kad ideš poprek]!«

Onda je njega zagotil i više se neso vračali.

Ivan Zagi

29. »ALAJ IMAM LEPO ZGODO, OTIŠEL MI MUŽ PO VODO!«

Kak se zna, Podravci so dobri muži i navek so poštivali svoje žene. Jeden Podravec je imel umiljato ženo, a kak so bili bogati, se v selu so — opčinu, faru, doktore i kej ja znam, i bilježnike, i to jest gospoctvo — k sebi pozavali. A kak so Podravci pobožni, a žene većinom idu v ranje v cirkvu, a bogatuši imaju zato cajta, jer so imali sluškinjo ili mortu kakvoga slugu pak su si mogli i to priuštiti da nije gazdarica trebala iti v štalicu pak so takvi ljudi, kak velim, imali posla samo z preštimanom gospodom.

Jeeee, al' se je žena nekak zagledala v gospona velečasnoga kej joj je sako jutro daval pričest.

Tak joj je gospon doktor iz istog sela dal jeden recept za njezino bolest. Te recept je glasil tak da bi muž moral iti po jedno ljekovito vodo kej bi se mogla izlečiti iz tog betega kej ne bi trebala iti v špitalj.

Je, mož je išel jedno dva pot, ali je od susedov čul da navek — kad on prejde po to ljekovito vodo — da se čuje da je nekakva pri njem veselica.

Kad je to Štefina zeznal, on je otišel na kraj sela i to rekel Ciganu tam gde so imali šatre i se ono spripovedal, kad on ide po vodo, kaj su mu susedi rekli. Pita Cigana za upuctvo kak bi on to lično videl na svoje joči.

»Čuj, kume, meni so si ljudi zavidni kej sem eto tak, malo bogateši, a imam poverenje v svojo Maroko, pak mislim da ipak ne bi bilo tak dobro da ja ne bi na svoje joči videl, je li, kad ja otidem po vodo, da pri meni buči. A sad ti meni, kume, reči — ti znaš moju prasičko, em ne bom ti rekel ništ drugo, ima okre stodvajst kil — ja ti bom dal, kak sem ti predi rekel, oču videti na svoje joči kakva to bo priredba.«

Cigan je pristal.

»Čujte, gazda, pričekajte pod noč, onda bom ja vas strpal v retko vreče i bom vas del na pleča kak da idem prosit i čem dojdem, bom vas del pri vrati i bote se vidli kej se dogada.«

Je i tak je bilo.

Kad je Cigan došel prek poceka, vreče je del krej vrati. Pop iza stola, jen harmonikaš, društvo iz opčine i tak je bilo podravsko veselje.

Cigan stalno išče gazdarico malo kruha, malo pečenja i ona mu stalno daje i veli:

»Odi, kum, dosti ti je, dosti sam ti dala za ono dečico, navek ti dajem i nigdar nečeš prejti!«

A imel je još jedno vrečo vu koju je to nametal, ali je stalno hodal okre one vreče koju je prije ostavil i govoril:

»Gledaj, gledaj, vričo moja što to radi bolesnica tvoja!«

A gazdarica je tak plesala z popom da so ji se iz njezine nogice papuče frntale. Jeee, ali kad je Cigan odvezal vrečo, ono kej je bila iza vrati, pak kad mu je Cigan iza vrat priredil jednoga kolca, cela veselica se je razbežala, a bogme — da so bili i žandari — i oni bi pobegli skup ze svojemi puškami.

Dragec Šalvari

30. KAK SE JE ŽENA ŠTELA ČOVEKA REŠITI

Tak je bila jedna zločesta žena kej se je svojega čoveka štela sakak otarasiti. Onda je otišla k svoji sosedi pak jo je pitala kak bi se najleže čoveka rešila.

Ova ji je rekla nek mu saki den dobro kuha, nek saki den zakolje jedno kokoš i nek mu daje dobro piti. Onda se on bo tak vdebljal kej ne bo nikam mogel niti nikej videl.

Ova jo je posluhnola i saki den mu je zaklala jedno kokoš i dobro ga ranila. Tak je poklala so mladino kej je imala. Dok je zaklala žadnje mladince, onda ga je pitala:

»Čovek, je l' kej vidiš?!«

Čovek je žalosno odgovoril:

»Bogme, žena, ništ ne vidim!«

Razme se, neje ni mogel ništ videti kad je žena se potrošila kej bi ga se rešila. Natomtoga veli ona njemu:

»Dobro, kad ništ ne vidiš, ja te bom vodila!«

Onda ga je pod roko prijela i vodila ga je do Drave, da ido malo na špancer. Dok so došli do Drave, žena mu je rekla stati. On je stal na breg Drave, a ona ga je probala porinoti vu vodo.

On je bil fanj žmekek pak ga neje mogla ni pomeknoti z mesta, a kamo li kej bi ga porinola vu vodo. Onda je odlučila da se bude za daleč zabežala kej ga onda porine.

Ona se je fest zabežala, a čovek je videl kej ona nakanjuje, pak se je meknol, a žena je sama v Dravo odletela. Tak se je čovek rešil žene, a ne žena čoveka.

Elizabetha Dolenc

31. LENA PRELJA

Tak je bila jedna žena, lena, ne ji se je štelo presti, a druge so se žene prele. Onda jo je čovek pital:

»Zakej ti, žena, ništ ne predeš?!«

»Ja nemam mahalo!«

Onda se je čovek odlučil da ji mahalo odseče v šumi. Ali je žena bila modra, pretekla ga je, otišla je prva v šumo i počela vikati:

»Koj mahalo išče, ne bo dogo živ!«

Čovek se je splašil i vrnol doma i onda se je napravil kak da je vmrl da vidi vu kej ga bode žena oblekla. Al' se je ipak lena žena snašla. Našla je jedno klopko prede koje je morti još njezina baka sprema i jednoga kraja svezala mu je za vuvo pa z vuva na palec za drugo vuvo i pak za drugi palec i tak stalno dok je bil se prepleten kak mreža, to se zna, dok je bilo v klopku prede. Onda ga je počela narekati:

»Čovek moj, čoveeeek, a na kej si mi sličen!«

A on se na to zviče:

»Hegedam, hegedam, vrag ti majko dal!«

I čovek se je zdigel, zel dobro batino i vužgi po ženi.

Marija Žagi

32. JEFTINI LEK

Tak so bile nekakove žene, a imale so zločestoga čoveka. On je je navek bil i pretocal, a blizu je bil vračar. Onda so one otišle k vračaru pitat da kaj bi one napravile, da nemajo š nim nikakvoga života, da je navek pretoca i bije, a on je vodico, obično vodico tržil, a v malo stekelce natočil nim i rekel je:

»Dok on bo najbolje zaklinjal, nalejte si te vodice v zobe!« — I onda bodo čkomele i ne bo im nikej, ne bo je više ni bil ni tokel ni nikej.

I tak je bilo. Dok je on najbolje klel, one so se setile za ono stekelce, natočile jedna i druga v zobe. Čkomile so one kak da bi zazidal, više ne bilo spomenka nikakvoga i ne je bil i bilo je dobro, bil je mir med nimi.

Marija Zobundija

33. MARICA SIGEČKA

Jenpot je meni moj papa pripovetko pripovedal o Marici Sigečki kak je išla Marica prat flake na Dravo, a dok se je vrnola, doma so jo čakali snoboki. Ozebla je i stala si je pred rolj kej bi se ogrela. I slučajno ji je vušlo pak je prdnola v rolj. A snoboki so se podigali da ido.

Maričina mama jim je primotala jedno balo platna da ji čerko ne ogovarjajo. A Marica to ne vidla. Dok je Marica to osetila, pobegla je za dečke i vikala za njemi: »Stanete, dečki, nekej mi je v platnu!«

Dečki so stali i platno dali, ali im ona neje nazaj platno dala, nego jim je rekla:

»To ja ne dam! To je moje! Ako sem se grela, ja sem ozebla. Ako sem prdnola, to sem v kruhu pojela!« — I vrnola se je. A dečki so stali i dogovarjali so se.

»Ima dekla prav!« — Vrnoli so se i Marico zesnobočili i oženili jo.

Marija Žagi

34. PENTLJAVA MARICA

Mama je nekam otišla, a imala je čerko Marico kej neje bila dosti pečena pak neje znala dobro govoriti. Mama je išla nekam i navučala to svojo Marico.

»Marica, ja denes idem, a bodo došli dečki v snoboštvo pak ne treba kej im ne bi dala jesti. Moraš se presleči i kuhinjo zмести.«

Mama je otišla, a dečki so došli. Mam jim je donesla zdelo z sirom i kak je sira mešala, kuhačo je ftrgla. Z vrnjem je sira polejala i sad se je išla dekla presleči. Se si je sebe slekla i oblekla si je samo novoga frtuna i počela je dekla zmetati. Onda so jo počeli dečki zapitavati.

»Marica, je l' te ne bo mama špotala za sira?!«

»Ne bo. To je matkom ostalo [mačkom ostalo]!«

»A za vrnje, je l' te ne bo špotala?!«

»Ne bo. Tu te je mit ftopij [tu se je miš ftopil]!«

»A za kuhačo kej si ftrgla?!«

»Ne bo ni za to. S tem so mamica čmrčke radali [s tem so mamica šmrčke ražali]!«

Jeden dečko se je zdigel, zagrabil z šakom sira i Marici v rit hitil. A Marica je to šakom nazaj zela i njem v zdelo hitila i rekla:

»Na te, decki, to je te dobro za pojeti [to je se dobro za pojediti]!«

Marija Žagi

35. KAK SE JE JAGICA VDAVALA

Tak so se vu našem komadu jenpot pripravljali svati. Čovek je imal kčer Jagico. Onda je pozival so rodbino na gosti. Zmed ostalemi pozval je i svojega kuma:

»Kume dragi, dojdi na gosti! Jagica se vdaje! Ače očeš, doješ — ače nečeš, ne moraš! Seg a smo pripravili: repe kockanke i ribanke, a mesa nema — ne ga ni treba!«

A joča se je z Jagicom strogo posvadi. Kakti dela svoje čere dal je blazino šasnjačo i slamnjačo, a ona je štela još i senjačo, a senjača je blazina vu koju se nameče seno.

Veli joča strogo:

»Makar se potočemo, ja [zaradi jedne senjače] ne bom plasnico načimal!«

Marija Zobundija

36. POKOJ TI VJEČNI!

Prije se neje venčalo v Šemovce, nego se je išlo na Vire jerbo je tam fara, i to se je išlo na kole. Onda se je to pripremalo malo dože — si so se motali po dvoru i zgedalo je da se to ide kakti nekam daleko i zato se je moralo govoriti, grliti i plakati. Jednostavno rečeno — moralo se je oprrašćati z nekuliko lepi reči.

Tak je išla na venčanje i Marica Tamburina. Vu takve prilike ne zna saki govoriti, a pogotovo mama koja treba reči svoje čere se najlepše.

Kak so se z Maricom si oprostili i saki je nekaj rekel, mama neje štela reči ono kaj so več drugi rekli, nego jo je lepo zagrlila i rekla:

»Idi, Marica, zbogom i pokoj ti vječni!«

Zlata Kopas

37. GOSPON CUCEK

Doklam vu Podravine mladenko dopeljajo k stanju, ona se drugoga dneva mora obvezatno diči mam zorčaka, obleči se kakti mlada sneha, na glavo dene šamijo i to crleno, a niti jedna druga dekla niti pak drugi ženski stvor ne sme imati crleno šamijo, nego žoto ili pak zrak plavo na crlene piknjice.

Dok se vredi i abriktuje, ondar ide hižo zmetat i kojekej drugo po hiži renderit. Razme se, ona zmeče, a gošćeniki jo zafrkavaju, rasantavaju ji po hiži smetije, kostije i kojekakvo drugo prtljažinje tak da nemre nikak hižo zmesti, a to je ondar sem ljudem za smeh. Tak je bila jedenpot jedna mlada sneha koja je išla hižo pometat, a cucek ji je podjenoma zadeval. A ona ti veli cucku:

»Meknete se, gospon cucek!«

Cucek kak cucek — neje se meknol — a ona njemu pak za čas veli:

»Meknete se, gospon cucek!«

Gledi to stari japek, študera si nekej vu svoji glavi pak pita mlado sneho zakej ona cucku podjenoma gospon govori.

Veli ona japeku:

»Jeeeee, gospon japek, trebate vi znati da sem ja fine fajte i finoga roda. Meni so moji stareši davali lepe navučke kak se imam ladati. Navjek so mi pripovedali da sakojemu stvoru imam reči — gospon. A meni vam je, gospon japek, svejedno reči 'gospon' vam ili pak cucku!«

Josip Šikulec-Joža

38. MODRA SNEHA

Tak se je jedenpot tam na Virovskejo Konake oženil jeden dečko. Dopeljal je k stanju mlade roke, tobože kej bode njegovem starcem leže — bo im sneha delati pomagala.

Svati so prešli, prvi den sneha je na glavo dela šamijo, goščeniki so se razišli i mladenci so počeli živeti kak je red i način. Prejde nekuliko dnevov, a sneha je ostajala spati se dože i dože.

Jedenpot je tak bilo zdeno, a sneha samo spi i spi. Trebalo se je zdiči, peč naložiti, vode donesti, froštuklja skuhati, a ona je samo dalje bezbrigaša spala.

Spi ona tak, spi, ali najedenpot jo je prebudila nekakva vika i sva-
da v ganjku. Japek i mamica so se svađali što bode išel po vodo.

Japek navlači k sebi škafa za vodo i veli:

»Ja idem po vodo!«

Mamica pak navlači k sebi škafa za vodo i veli:

»Ti ne poješ, ja idem po vodo!«

Sluša to sneha, sluša, najedenpot se zdigne, obleče se, doleti k ja-
peku i mamici i počme im zdevati kej se svađajo. Vele oni nje da se
svađajo zaradi toga kej ne znajo što bi od njejo dvejo išel po vodo. A
sneha veli japeku i mamici nek se narede, i to ovak:

»Jeden den nek ido japek na zdenec po vodo, a drugi den nek ido
mamica i ondar bode se v redu!«

Josip Šikulec-Joža

39. NEZAFALNI SIN

Tak je pri nas tam vu Podravine bil jeden čovek kej je na svojega
jedinca se oporučno prepisal: hižo, štaglja, koce, grunta, fonduša, gori-
čice z kletjom i se drugo kej se giblje i ziblje. Njegov sinček bil je ot-
kraja preveč dober, ali posle se je pustahija spesjal. Počel je z starcom
biti se gorši i gorši, počel ga je zanemarjувati, z njem se potačekati i
pošikavati ga sim i tam i na kraju ga je počel z njegve rođene hiže ste-
ravati, a ni jesti mu neje baš dal saki den.

Jedenpot je njega sin zgrabil i počel ga je vleči da ga bode hitil na
vulico. A japek je samo žalosno gledel kod ga njegov sinek vleče i veli
mu ovak dok so došli do vuličnejо vrat:

»Sineeeek, sineeeek, ne valja ti posel. Naj me dalje vleči na vulico
jerbo ni ja svojega staroga joca nesem dalje vlekel!«

Jakob Šadek

40. VREDNA ŽENA

Bile so tak dve sosede. I jedna pita drugo sosedo:

»Kej ti saki den kuhaš?!«

Ova je odgovorila:

»Sakej, negda ovo, negda ono!«

»A ja imam vraže proždrljivo družino. Ja im skuham do kolena lon-
ca z graham i se poždero. A znaš, draga soseda, ja se š čem godi za-
prtijam. Pojem sedem jajčece, sedem krompericov, tri komačoka od ko-
ka, frunto masla i kanto vina. Ja to se na bržeč pojem i popijem i ja
sem do polne mirna!«

Ivan Žagi

41. PRESOLJENO JELO

Mati je kuhala jelo, a imala je tri snehe. Dok je kuhala, mati je jelo osoljila, a koja je sneha došla, sakoja je pak ponovno osoljila.

Došel je jotec odnekod i žena mu je dala jesti. Osetil je da je jelo presoljeno pak je rekel:

»Je l' ta solj tak daleko bila kej nesi mogla jelo posoljiti?!«

Vu tom se je oglasila žena:

»Pak sem osoljila!«

Počele so se i snehe javljati, jedna po jedna, i vikati:

»I ja sem soljila!«

»I ja!«

»I ja!«

»Zato to i je tak presoljeno kad ste se soljile! A da sem čkomel, ni jedna se ne bi oglasila!«

Marija Žagi

42. PURANČOK

Vu đurđevečkom reveru za jeno felo graja vele da je to — purančok ili purančec. Vu isto vreme veli se i mladomu piceku, tak rečenomu pohancu, da je to isto tak purančok ili purančec. Jeee, ondar je tak jedenpota vu staro vremenje, dok je drugi bog po svetu hodal, došla jena ženica vu kancelarijo na magistratu, štela si je nekej vu kancelarije obaviti. Lepo je pozdravila i veli ovomu gosponu v kancelarije da mu je donesla — purančoka.

Kancelarijski gospon se je samo posmejavao, z mustači zafrknol od gizdavoče i veli ženici naj ide k nemu doma i naj purančoka dene v njegov kotec.

Ženica je poslunola kak ji je ov rekel i purančoka je odnesla v njegov kotec.

Drugoga dana se je gospon z magistrata zaželel mesja i ide v kotec da vidi kak te purančok zgleda. Imal je on borme kaj i videti! Ženica je v kotic nasipala malo grajeka purančoka. . .

Elizabeta Dolenc

43. GROF I KMET

Tak so bili grof i kmet. I grofu se je sviđala kmetova mlada lepa žena, a kmetu se je pak sviđala presvetla grofica, makar je bila i rabljena.

I deca so se rodila i na jednoj i na drugoj strani. Ali se kmet tuži drugomu kmetu. Veli:

»Čuj, prijatelj, ovaj naš grof stalno mojoj ženi decu dela!«

A ovaj drugi kmet mu veli:

»A kaj se imaš buniti. Pak ti i njegovj ženi decu delaš!«
»Je, ja grofici delam decu! Ja grofu delam grofe, a on meni kmete!«

Ivan Kuček

44. KAK JE SLUGA ŽIVEL

Jeden je gazda imal slugo koj je išel na pašo. Onda so ga ljudi pitali na paše je l' lepo pri gazde, kakvo mu je spanje, kakvo jelo i tak. Veli on:

»Kej se tiče jela, nemrem se požaleti. Jem saki den troje pečenje!«

Pitajo ljudi dalje:

»Kakvo je to: troje pečenje?! To je onda dobra gazdarica!«

»No pak vam morem povedati za troje pečenje. To vam je gore kora, dole kora, a v sredini mekča!«

»A kak spiš?!«

»Na vreču!«

»A kej si pod glavo namečeš?!«

»Vreče!«

»A š čem se pokrivaš?!«

»Isto z vrečem!«

»Pak onda, kuliko to tebi gazda vreč daje?!«

»Samo jedno! Vu nje se zavlečem i mam je i pod menom, i nad menom, i pod glavom! Kej je ruha, ne meni je! Kej je kruha, vu meni je! To vam ja pri gazde zaslužim!«

Elizabeta Dolenc

45. KOSCI

Tak je bil gazda i sluga. Išli so kosit. Kosili so, al' so bili do njejo i međaši, više koscov. Onda je gazda pil vino, a sluga vodo. Sluga mu je prigovarjal: zakej on pije vodo.

A veli gazda:

»Pak te međaševi misle da i ti piješ vino!«

Tak so kosili dalje, al' so si međaševi kosci posedali — ido jest.

»Idemo!« — veli gazda slugi — »i mi jest makar nemamo kej. Si bomo seli, a oni bodo mislili da i mi jemo.« — Tak so sedili dugo kak i ovi. Ovi so se podigali i ido i oni. Al' je sluga bil muder pak je koso hitil i z kosiščem pomalo za gazdom mahal. I onda veli gazda:

»Pa kej si se setil, pak kej si koso hitil?!«

»Haaa, pak međaševi misle da i ja kosim!«

Marija Žagi

46. BI I VAS ZVALI, ALI BAŠ JEMO!

Doklam nekoj stranjski čovek vlezne vu kojoj podravsko lumero, rad ga primo, znado ga i počastiti, podvoriti ga i takvoga kej. Ali predi nego kej bi ga počastili, navek glede kej bi mu nekej šalnoga prišljupili. Rečemo, stranjski čovek vlezne v hižo, a družina se je cela k stolu pri-lentrala. Čovek, čem vidi da si jedo, veli:

»Dober ftek, dober ftek vam želem!«

A oni mu otpovrno:

»Zafalimo lepo, zafalimo lepo! Bi i vas zvali k stolu, ali kej mo-remo kad baš jemo!«

Pero Petričec

47. ZA SAKO SIGURNOST

Tak je vu virovskom hataru bila jedenpot jedna žena kej je pre-več rad imela k meši iti. Znala se je rano diči jošcem prije trečejo pef-cov, pak je išla k zornici, k rani meši poldanici, k večernici, k polnočki, išla je redno na spoved, kupovala dupljere na ontar i na sake druge fele se bogu i sem svecom vlaguvala.

Ondar njo pitajo ljudi ovak:

»Ženaaaa, ženaaaa, a je li ti veruješ da tam gore, na neblaku, ima boga?

Veli ona ovak:

»Ja se svojega reda na zemlji držim, obnašam i obdržavam se kej je božemu vuhu lepo čuti, a dok vmerjem i dok dojdem gore — bom vidla je li ga ima, je li ga nema. Ače ga ima, ondar mi moje molitve, spovedi, očenaši i dupljeri bodo zeti v račun, a ače ga nema — nikomu ništ! Ali — za sako sigurnost — dobro se je za spašenje svoje sape skr-beti na foro i dobo!«

Miroslav Dolenc

48. KAK SO MOLVARCI IŠLI V PREK

Jotec i sin so išli v Repaš drva krast. Prešli so po ledu prek Drave. Dok so dosti drv nakrali, onda so se vračali, ali je led već krenol. Onda so zebrale jedno santo i na nji so se vozili. Ali se je santa počela vrteti kak coprnica. Onda so se jotec i sin splašili. Jotec je počel moljiti Ma-rijo Molvarsko i obečal ji je velikoga dupljera kak žrt. A sin jocu veli:

»Papi, a de ima tak velikoga dupljera?!«

»A ti, norc, čkomi! Moram Mariji nekej obečati kej srečno prejde-mo!«

Marija Žagi

49. VINSKI I RAKIJSKI OČENAŠ

... Pa ja se dragomu bogu molim, a neču se ni vragu zameriti. A znate kak ja molim? Ja molim, dok se zaran dignem, ovak:

»Zdravo, rakija, jakosti puna, blagoslovljen lagev v utrobe tvoje čep. Sveta rakija, moli se za nas, pijmo te sada vu svaki čas, ulij se v grlca naša. Amen! Vu ime očeca, sin blažeca, mati mažeca, kukmica na klin. Bos!«

A opoldan molim pak ovak:

»O dođi duše, treća osoba vinska, naših trbuha napunitelju, naše pameti pobedastitelju, da će moći si zajednički jakost osećati, v punom želocu, dobrom piču. Amen!«

Pero Subotičanec

50. VRAČTVO

Lek od ramatizma: »Zeme se od crne kvočke tenja, od cirkvenoga ključa jek i na vode se mejurici pobero, to se se skupa stoče i zmeša, v tiganje speče i s tem se čovek namaže, a za tem se jedo zgledanci, bogoviči i makosukviči!«

Marta Berta-Lesić

51. »SEM VLANŠNEGA DONESEL«

Tak je bil jeden čovek i žena, a bili so veliki bokci, a bog je je nardaril kej so imali sako leto po jedno dete. Pak im neje više nišče štel biti kum. Tak je rekel čovek ženi:

»Znaš kej, žena, ja se rano denes dignem i to dete pokupim i odnesem sam k popu i dam je okrstiti!«

Tak se je on rano zdigel, a deca so sa spala na jedni postelji. I pokupil je [jedno] — ne ni videl koje. A velečasni njega pita:

»Dobro, kuliko je to dete staro?!«

Veli:

»Sedem dana, gospodine!«

I onda, pop se malo nalukne i veli:

»To je dete stareše!«

Veli čovek:

»Neeeeje! Sedem dana!«

A on malo bolje pogleda:

»Ooooo!« — veli — »gospon velečasni, ja sem vlanjšnega donesell!«

Marija Žagi

52. ZAPISAVANJE OZOVA

Tak so jeden pota išli na zapis mladoženja i mlada. Velečasni je je pital boga moljiti. Veli velečasni:

»Ajda, Šofa, ti prva molji!«

Šofa je moljila i moljila, a pop je gledel v knjigu i rekel je najen-pot:

»Mikula, hajda sad ti dalje molji!«

A kak je velečasni gledel v knjigu, od brige ne ni čul da Mikula ne molji, samo se je malo [dalje] pomeknol.

Onda je rekel velečasni:

»Šofa, sad ti dalje molji!«

Ondar je pak rekel Mikule:

»Mikula, sad ti dalje!...« Pak se je Mikula pomeknol za jeden ko-rak dalje!

Pak velečasni veli Šofe i stalno v knjigu gledi:

»Šofa, sad ti dalje!«

Pak velečasni veli Mikule da on molji dalje.

A Mikula veli:

»Gospon velečasni, ja dalje nemrem kad sem do zida došel!«

Katica Šimunić

53. KOLIKO IMA BOGOV?

No je, v jednom podravskom selu zvanom Molve, došli so mladenci na ozov, pita župnik mladoženjo kuliko ima bogov.

Veli on: »Se nas skupa bode dvadeseti i sedem i z možikaši!«

»Jeee, ja to tebe ne pitam kuliko vas bo, nego tko je ober nas?!«

A veli [mladoženja]: »Ja ne znam kej je na vašem naižu!«

I se je nasmejao župnik i otpustil je je. Dobro so prešli.

Terezija Bešenić

54. ĐURĐEVEČKA SPOVED

Tak se je jeden v Đurđevcu spovedao i onda je bil još od večera malo natrošen. Onda je došel i pred gospona poklekno. Onda se je s cedula-mi spovedalo.

»Dajte« — veli — »cedulo!«

A čovek je iskal po žepe, nikak najti. Onda, je li, prvi pot je zvadil kazneno odredbo, a veli [pop]:

»Neje to!«

Drugi pot je [zvadil] od kobile pašuša. Trejti pot pak papera od pa-klina duvana.

Pa veli [pop]:

»Nemojte! To nijedno neje cedula!«

Onda je čovek našel cedulo i počela je spoved.

»A šta klenete?!«

»Klenem — veli — »i z bogom, i z nevolom, i sačem!«

»A zašto« — veli — »klenete?«

»Pak dok se napijem, onda preklenem!«

»Zašto pijete? . . . Je li imate još šta?!«
»Nekoj den sem meril i ima još pedenj v desetaku! Više nemam!«
»Ne pitam vas ja za vino, nego za greje!«
»A, dok se napijem, onda i zabim za greje. Rado nikej ni nemam više i ne znam kej bi vam povedal!«
Tak se je rasprostil i greji so bili oproščeni.

Marta Berta-Lesić

55. FERDINANSKA SPOVED

Tak je bil ferdinanski Matura na spovede. Dok je se greje popu povedal, onda ga je pop pital je l' još kej zna. A on je rekel:

»Znam, pi tale Dravite na vrbite da trake! Ako pogodit kuliko ji je, dam ti ji ti tedem! [Znam, pri stare Dravice na vrbice za srake. Ako pogodiš kuliko ji je ,dam ti ji si sedem!]«

Onda je pop predekuval:

»Drage majke, bolje povučajte deco za spoved, a ne da mene pripovedajo za srake!«

A Matura se je zmed sveta oglasil i s prstom pogrozil:

»Rekel si da ne boš nikomu povedal [za srake]. Zakej si povedal?!«

I beš on z cirkve na staro Dravico i pobral srake, ali se je ipak vrnil na pričest i rekel je da je bila spoved kako-tako, a pričest naopako. To je bila takva tešnjava v cirkve da se [njemu] neje rokav na kapenku otrgel, bil bi cirkvo doma dovlekel!

Marija Zobundija

56. KAK JE ČOVEK NA SPOVED IŠEL

Jedenpot je tak bil jeden preveč prekšeni čovek na Virovskejo Konače, ali je itak bil pobožen, išel je redno k meši, obnašal je cirkvene dužnosti, redno se je spovedal i jedenpot ide on tak na spoved kej bi si svojo dušico od nečistakov osnažil i kej bi se z oštijom pričestil.

Pita njega lepo pop kej je zgrešil, a on po redu nabraja svoje grehe. I klel je i kakti bludno je zgrešil i sosedovo žensko si je poglenol premilno, a zmed ostalem veli on da je na pot hitil jedno matvonko, to je natorekoč komad ženske obleke.

A njemu veli pop da to neje greh hititi na pot matvonko, a on je ondar rekel popu ovak:

»Jeee, neje greh na pot hititi matvonko, ali dok sem na pot hitil matvonko, vu nje so bili mamica!«

Ondar njega dalje pop pita je li joščem kej zgrešil. A on odgovarja:

»Jesem, joščem sem zgrešil. Ja sem sekirom na drvocepu po kožuhu nabijal!«

Ondar njemu pak pop veli da to neje greh — sekirom na drvocepu po kožuhu nabijati.

»Jeee, neje greh sekirom na drvocepu po kožuhu nabijati, ali dok sem ja po kožuhu nabijal, vu njem so bili japek!«

»Haaaa, ondar je to greh! A je li se ti kaješ za svoje grehe i je li ne boš više takvoga kej delal?!«

»Ja se kajem od sega srca svojega i ne bom više ni matvonko na pot hital niti na drvocepu sekirom po kožuhu nabijal kajti so japek i mamica vre — vmrli!«

Pero Subotičanec

57. BAŠ SE NIŠT NE ČUJE

Tak je negda v nekojem selu bil velečasni i zvonar. I te je zvonar bil pri velečasnom i z ženom na stanu. Ali se je velečasni zagledel v zvonarovo ženo. Zvonar je to osetil, ali se je bojal reči da ne bi ostal bez stana i bez službe. Neje znal kej bi od muke, nego se je zavlekel v popov podrum i saki den je pil popovo vino.

Je, pop je to osetil, ali neje znal kak bi mu to rekel kad se je bojal da ne ostane bez ljubavi, nego mu je jeden den rekel da se mora spovedati, da se vre zdavnja ne spovedal. I zvonar je pristal.

I došli so v cirkvo, počel je pop spovedati zvonara. Zvonar mu je se grehe priznal, a pop mu je rekel:

»Je l' nemate više ništ grehov?!«

Zvonar je rekel da nema. A pop je njemu rekel:

»A moje vino, je l' neste pili?!«

Zvonar veli njemu:

»Gospon velečasni, ne razmem!«

Pop je još jenpot pital:

»Moje vino, je l' neste pili?!«

Zvonar je rekel:

»Sim se ništ ne čuje! Ote, gospon, vi na moje mesto, bote vidli da se ništ ne čuje!«

I pop je došel tam na zvonarovo mesto, a zvonar je otišiel na popovo. I zvonar njega počme spovedati.

»Gospon velečasni, je l' vi imate rad moja ženo?!«

A pop veli:

»Ne razmem!«

»Gospon velečasni, je l' vi imate rad moja ženo?!«

Onda je pop rekel:

»Stvarno, vidiš, sim se ništ ne čuje!«

I tak je spoved bila gotova.

Marija Žagi

58. VREČE

Tak je bil pri nas vu podravskom hataru jeden čovek kej mu je žena navek komenderala. Jednoga dneva otpravil se je on v meljin, nasipal je kokruza vu vreče, ali neje sam vreče vezal, nego mu je vezala žena. Zažmekne žena vreče i hajt čovek v meljin.

Ali mu se je vreče potem odvezalo. Vreče se odveže, a čovek je nazaj sveže. Pak on ide dalje, pak se vreče odveže. Pak on vreče sveže. I kej bo — potem je devet pot vreče vezal. Dok se je vrnil domom, veli on na srdito ženi:

»Slušaj, žena, ja ne razmem kak si ti meni mogla tak slabo vreče svezati. Radi tebe sem je devet pot moral do meljina nazaj zavežuvati!«

Elizabeta Dolenc

59. ČOVEK I ŽENA

Ima žen i čovekov kej se dootmar lepo slažo. Tak vu primer, čovek ženi veli: »Ne moraš drva nositi. Bodo i sama za teбом letela. a sozami boš peč naložila!«

Agata Dolenc

60. VEČ KONJ BO!

Bili so tak ljudi siromašni, čovek i žena. Imali so jedno prase. Čovek je bil malo gluh pak mu je trebala dosta vikati.

»Iviiiiiii, to prase bomo ranili dogodi se oprasi. Onda prodamo prasico i prasce i kupimo kravo. Dok se krava oteli, ne bomo dali kumu mleko piti! Onda posle prodamo kravo i tele i kupimo konja!«

I tak so onda otišli spat, žena se je rano obudila, štelo ji se je mesa jesti pak je čoveka naterala kej so to prase zaklali.

Onda je čovek nekam išel i našel biča. Vrnol se je doma i pokazal ženi biča, a ona veli:

»Vidiš da je dobro, čovek, kej smo prase zaklali. Biča si našel, a konj več bo!«

Marija Žagi

61. BETEŽNI ČOVEK

Bila je tak žena koja je išla na prošćenje. Čovek je bil betežen i žalosno je gledel ženo kak ga ostavlja. A ona je rekla da zakej je žalosen. On na to ne nikaj rekel.

Žena mu je onda rekla:

»Ako tebe bode pritežalo k smrte, ti boš znal najbolje. Evo ti dupler i šibice. Vužgi si ga dok boš štel vmrti. A dok vmerneš, opuni duplera kaj mi postel ne zgori!«

Sofija Barkič

62. SOSEDI

Tak je jenomu sosedu bila nužda pak je v prvom mraku pošel posoditi k drugomu sosedu novce.

Bil je mrak, on je poklopal na oblok, a sosed je znotra pital:

- »Što si? Kej očes?!«
 »Ja sem, je l' me ne poznaš?!«
 »Ahaaa, to si ti!«
 »Posodi mi sto dinarov!«
 »Je l' ne vidiš da spim?!«

Pero Petričec

63. JOŠ TRI PRCA DO SMRCA!

Tak je živel jeden čovek, neje imal dosta kotačov v glave, i otišel je v šumo, splazal je na jeden graber i pod seбом je gran sekel. Onda je nadišel jeden čovek i veli mu:

»Joži, boš opal!«

I ne dogo potrajalo, Jožina se je skopitnol skupa z granjom, al' se neje stokel. I imal je pol vreča krompera seбом, to je zahitil na pleča i beš za onem čovekom koj mu je rekel da bo opal. I dostigel ga je i pita ga:

»Slušaj, kak si ti znal da bom ja opal?!«

»Kak ne bi znal!«

»Je l' ti morti onda znaš i gda bom vmrl?!«

»Kak ne bi znal! Dok tri pot prdneš!«

Ide Jožina potom i misli, misli:

»Znači, još tri prca do smrca!«

Kak ide dalje, jenpot mu je vušlo. On se je lecnol pak sam sebi veli:

»Još dva prca do smrca!«

Ide on dalje, ide, onda mu je vušlo i drugi i treći pot. Onda se je hitil dole na zemljo da je vmrl, a kromper z vreča se je rastepel. I došle so tuđe svinje i jele krompera.

A Jožina je žalosno pregovoril:

»Eeeeej, da sem ja živ, ne bi tuđe svinje mojega krompera jele!«

Ivan Žagi

64. ŽMEKI TRČEK

Tak je bil jenpot dečec z mamom doma. Mama je po kuhinji delala, ne se je obazirala na dete. Dete je otišlo vun i doneslo debeloga trčka, a mati se je onda na njega zvikala:

»Ti norc jeden, kej si to donesel. To je za tebe prežmeko. Nosi ga nazaj de je i bil. Ja bom došla po njega!«

Marija Žagi

65. KRAVA BEZ GORNJEJO ZOBOV

Jeden mi se je slučaj dogodil na pijacu. Hodam po pijacu, imam male novčece, a štel bi za male novčece veliko kravo kupiti. Hodam, hodam i naidem na jedno žensko, pitam jo za ceno za to kravo kej drži. Ona oče osemsto dinara.

Idem ja ogledat zobe, kak to več ide, i meni nekej pune v glavo, ja raskrenem zobe krave i velim žene:

»Ote glet! Ta vaša krava nema ni jenoga gornjega zoba. Kej bo sad?!«

Još sem malo prešel po pijacu, a žena me zaprosi da nikomu ništ ne pripovedam da bodo znali njezini sosedi, koji so bili ž njom tam okolu, da njejina krava nema gornje zobe.

Posle ja nje velim:

»Ako kravo daste jeftine, ja jo zemem kej vas spasim!«

I tak sem ja i kupil kravo za šesto dinara, a kuliko se zna — nijedna krava opčeno nema gornje zobe pak ne imala ni ta, a ja sem jeftine prešel radi njezinoga neznanja.

Ivan Kunić

66. LJUBAVNI BETEGI

To vam je bilo v Svete Jane, to je jeno susedno mesto kre Šemovec. Tam je živel škofar koj pokriva kleti i štaglje po imenu Palošika. Ženom je navek ratuval zbog tuđe žen jerbo mu je njevga žena govorila da plaza po krove i po tuđe ženaj.

Jenom zgodom došel je doma i bilo je ratno stanje. A njevga žena zeme vuže i veli da više to nemre trpeti. Nato mu veli:

»Najbolje, muže, nati vuže! Najprije obesj sebe, onda budeš mene!«

Ivan Kunić

67. MUŽIKAŠ Z SVETE JANE

Tak je bil v Svete Jane čovek, mužikaš, išel je igrat okolu po sele.

Onda je on meni sam pripovedal svoje doživljaje, da je išel v melin v Đurđevac. Zapregel je svoju maršicu — buhu i stenicu — pak je vgrezel. Na potu je bila debela balega pak je vu njo nahajkal s tom svojom silnom maršicom i ne mogel vun ziti. Onda je zel vreće dole, vreće del na pleče — toboš bode kobile leže, zišel je na kobilu i tak je otišel v melin mlet.

Drugi pota je pak išel v šumo po drva kej bo kruha pekel. Napregel je kobilo Belko i otišel v šumo. Podsekal je bukvo koja je visela nad jarek. On je otišel gore, privezal štrika gore da bude kobila Belka povlekla bukvu na breg.

On je podsekal bukvu i bukva se je vrušila i Belko premanola na drugi breg. Dok je on došel k nje, a ona se njemu smeje: jezika je splazila, ona se je vmorila, a on je mislil da se ona njemu smeje.

Ivan Kunić

68. KAK JE CIGAN JEL ŽGANCE

Tak so jenpot vučili Cigana jesti žgance kad mu neso bili dobri. Onda so ga dvojica držali, a jeden mu je petal žgance v zobe. E, sad je Cigan osetil da so žganci dobri pak je rekel:

»Najbolje bode nek me jeden drži, a dvojica mi nek žgance peščo!«

Tomo Gašparić

69. DENES ZA NOVCE, ZUTRA ZABADAV

Išel je čovek kre bertije i na bertije gore piše nekej. On prečita:

»Denes za novce, zutra zabadav!«

A čovek si misli:

»Ne bom denes pil. Bom zutra dok bo zabadav!«

Išel je zutra pit, a isto je tak pisalo.

Marija Žagi

70. NESUDENA ZAROČNICA

Išel je jeden čovek na pijac z kravom. Te čovek kej je išel na pijac z kravom bil je za klepom mlet. Došel je trgovec k nemu pogadat se za kravo. I pogodil se je, ali je zapital čoveka je li ima v negvom kraju gde žena sredni let koja bi se štela za njega vdati. Onda je on rekel da ima svojo mater i da paše za njega. Tomu čoveku koj je prodaval kravo se je zdopalo kej bi mati išla za trgovca.

I dok je pijac prešel, veli on trgovcu da nek ide š njim doma. Vlakom so išli do Kloštra i te pot je trgovca fanj koštal. I onda so zišli dole v Kloštru i pešice za Frdinant pak do Štorgača. Ali je mladoženje bilo i v lule vgaslo, nahodil se je dovraga!

Onda so došli do iže. I te je čovek rekel da on ide prvi mater pitat je l' oče iti zamoš, a mladoženje je rekel naj čeka malo vune.

I brzo je zletel vun i rekel:

»Dragi prijatelj, mama bi drage vole išli za vas, ali jo japa ne puščajo!«

71. KULIKO KRAVSKI RUD TREBA BITI DOGAČEK

Išel je joča z sinom v šumo seč ruda kravskoga. Dok so ga podsekli, neso znali kak bi ga dogačkoga ostavili. Onda je joča rekel sinu:

»Ja bom legel nuz rud. Kak sem ja dogaček i još dva pedna, tak so moje kravičke doge!«

Onda je joča legel nuz rud, a sin je jocu ober glave sekel. I tak so z rudom došli srečno doma.

Marija Zobundija

72. KAK SE KOBASICE JEDO

Došel je čovek v mesnico, bo si kupil kobasice. Je, ali neje znal kak se to je. Prosil je mesara recepta kak se kobasice jedo.

Mesar mu je napisal na komad papera kak se kobasice jedo i čovek ide zadovoljno doma. Toboš, bode toga svojega gosta počastil z kobasicami — pak se kobasice ne jedo gosto pri stanju.

Dok je išel vuspot doma, čovek je moral iti na stran, a kobasice je ostavil malo dalje. Vutum je došel cucek i kobasice odlekel.

A čovek na to veli:

»Nek si cucek k vragu nosi kobasice. Ne bo je znal jesti kad je pri meni recept!«

Ivan Hatadi

73. VELIKO JAJCE

Japek i mamica išli so na pijac i nadišli so na trgovca koj je prodaval valjanke. Kad oni to neso nigdar vidli, pitali so ga kej on trži. A on im je lepo odgovoril:

»Mamica, to so vam jajca z kojejo se more žerebe skotiti!«

Mamica so ondar japeka nabrkali kej so to jedno jajce kupili kej bodo i oni žerebe imeli pri stanju. Jajce so deli pod pazuh i poprečnom stezom se zaputili domom.

Mamica so se na jednom mestu na međi popiknoli, valjanka je opala i polupala se, a vu to za međe skočil zajec pak so mamica na to rekli:

»Jesi ga videl, kak nas je [trgovec] zvaral! Rekel je da se bode žerebe skotilo, a kad tamo — to se je skotil samo zajec!«

Pero Petrićec

74. KAK SE JE KOBILA ODVUČALA JESTI

Bilo je jedno leto sušno pak se je premalo sena nazgrinjalo, a bogec čovek — imel je kobilko v štali kojoj je trebalo čez zimo preraniti.

Študerar si je kej bi fćinil pak se je setil da bi najbolje bilo da on to svojo kobilko odevči jesti.

Jezika ji je pribil za jasje, čvrsto zaprl štalo i više jo neje dva dana išel ni glet. Nakon dva dneva kobila je zahrzala. Po tom je znal da je [još] živa.

Prešlo je još i pet-šest dnevov, al' kobila neje više ni hrzala pak je čovek otišiel poglenoti kak je ta njegova kobila. Dok je raspri štalo, čovek se je začudil dok je videl kobilko sproženo i lepo ji je rekel:

»Baš si ve morala crči dok si se već tak lepo odefčila jesti!«

Pero Petrićec

75. REBRA

Tak so bili dva suseda i jeden je od nji imal staru izu koja je bila pokrita slamom, pa je ovaj drugi na njegovom tavanu sušil slanine i meso. I dok je mislil da je već nekaj suvo, poslao je svojega sina nek donese komad svinski reber.

»Rekel je papa nek mi odrežete komad reber!«

A sused, koj je bil malo z vragom nakađen, mu je rekel:

«Dobro, pak ti odrežem! Ajde sleči kaputa!«

Sin je zletel kak bez duva vun z susedove iže.

Ivan Kuček

76. KAK ZAGOREC NEJE MOGEL Z SELA VUN

Došel je Zagorec v Glogovec prodavat lončarijo. A to je bilo tak: došel je z kobilkom i z lonci zamotani v seno na koli na križanje pred Kolenčine. I pital je:

»A koje je to selo?!«

»Glogovec!« — pove mu prvi prolaznik.

Potom je krenol i ponudal svoje lonce od hiže do hiže za peneze i za pšenicu — sako posodo dva pot nasipati. A deca so se navek srdila kaj so ne mogli dobiti zemljenoga fučkalina za pšenicu, nego samo za peneze. Fučkalka se nemre nasipati z pšenicom.

I tak dojde na [drugo] križanje pred Kobečevu hižu pak pita:

»Koje je to selo?!«

»Glogovec!« — reče mu nešče.

Ve pak krene na drugi kraj. Išel je tak, išel dok ga je i noč zastigla i došel je do Savine hiže. Pak pita:

»Koje je to selo?!«

»Glogovec!«

»Gda bom z toga sela zišel van?!« — zapita se Zagorec i krene dale. I tak dojde na križanje pred Kolenčine otkud je i krenol.

»A koje je to itak vezda selo?!«

»Glogovec!«

»Za boga dragoga, pak je Glogovec vekši nego London. Ni jena hiža soseda nema, a z sela vun nemreš!«

Ivan Vukić

77. KAK SU SIGEČANI NA CIRKVO BIKA VLEKLI

Tak so Sigečani imali veliko travo na cirkvi i neso šteli da se ta trava posuši i propadne. Zeli so zajedničkoga bika i vukli ga gore na cirkvo da to travo popase.

Kad je bik, dok so ga vlekli, počel plaziti jezik, oni so kričali si:

»Gle, gle! Dosiže travo, bo pasel!«

A on je fcrkaval kad mu je vože vrata stiskalo.

78. SUHARJE

Pripoveda se ovak: jenpot so si Virovci bili sveti. Bili so na nebu i dodijali so svetom Petru.

On se je štel njeof pošto-poto rešiti i ne znal na koj način. Nejenpot se je setil, otprl vrata i viknol:

»A gle šemovečkoga suharja!«

I Virovci so mam odbežali brat suharje i tak se je sveti Peter njeof rešil.

Zlata Kopas

79. MELJIN

Jednom zgodom delajo ljudi domačega meljina na Pačici, na Konaku, između Severovec i Trepče. I dok so prigotovili toga meljina na vodo, slučajno je nadišel jedan čovek pak je pital:

»Kej delate, ljudi?!«
»Ha, eto ne bomo išli na Dravo mlet pak smo si napravili meljina na vodo!«

A pita nje čovek:

»A gde vam je voda?!«

»Heeee, na to se bogme baš nismo ni setili!«

Fabijan Sabolić

80. KAK SO VIROVCI CIRKVO PRESADALI

Vu ono vreme starinsko, predi parsto let, so stari Virovci, nekoji kakti večniki koji so bili vu ono vreme pod đurđevečkom kapetanijom — so se dogovarjali da im ne štima da cirkva baš ne bi bila tu na istom mestu, nego bi jo porinoli malo dalje, makar za par colov, samo kej ne bi baš tu bila kak so jo Turčini negdar pririktali i da so na ontaru svetoga Martina konjem davali zobati i napajali je.

Vele oni da bi se cirkva morala porinoti maljučko dalje, i došli so ljudi pod komandantom, koj je bil starešina sela. Tak se je narod skupil pod zapovedjom selskoga starešine.

Onda neje još bilo cipelov niti je bilo prave čizme, nego so ljudi došli — nekoji obuta noga, bosu trag, a nekoji v opanke, a još so donesli hrženoga ritka kej bodo jakši, kej so se mogli vupinjati vu njega, a neso znali da se po ritku čovek još bolje škliza.

I počeli so oni cirkvo rivati na ono mesto kam je komandant sela štel. Oni so rivali, rivali, ali so se podjenoma šklizali po hrženom ritku. Oni so mislili da so jo odrivali.

I komandant je mislil da so jo malo pomeknoli na ono mesto kam je on štel, jerbo je on bil potpunoma svesen, a sem za sebe neje znal.

I tak je cirkva ostala na istom mestu gde je i bila, a zutra, dok so se dečki koji so porivali prebudili — vidli so da je cirkva tam gde je i bila. Ondar so otišli komandantu sela i rekli so kak to da je cirkva na istom mestu, a oni so se mučili.

Fabijan Sabolić

81. KAK SO VIROVCI IŠLI PO DRVA

Negdar, vu staro vremenje, išli so Virovci po drva vu tak rečeno planino, a to je bilo — rečemo — za Novem Gradom, v Javorovcu, v Jagnjedovcu, v Hampovici, ober Šemovec, ober Miholjanec, v Kegljevcu, vu Vrbi i po druge meste širom Podravine.

Treba reći da so se negdar drveca dobivala, sakoja je lumera sledovala na leto klawter-dva drv i to je bil tak rečeni deputat.

I ondar, kak velim, jedanpot so dva Virovca pošli v planino po drva, zapregli konje i hajt, hooojt-haaaac! Jeee, ali došli so do Novoga Grada, zavlekli se vu jedno bertijo, tu so se fest nakvasili, nažverčili i našeločili kej im je glava bila žmekša nego noge. Podjenoma so padali, popikavali se i podjenoma so crno zemljico košovali, tak so veliki zemljoljupci to bili.

Bormeš se je bilo i zmračilo, a oni so jošcem navek pili, a ondar so v noči otišli po drva v šumo. Ido oni tak, ido i najenpot spaze v trdi kmici se nekej beli!

To se je belela steza, a Virovci so mislili da se to beli brezovo drevo. Zido oni z kol, zemo pilje i počmo stezo prepiljavati na takve komade karki so im pasali keji bi je nametali na kola.

Pilje oni, pilje — vre so se bili oznojili — a ondar so odlučili da bodo išli na kola nametat. Jeee, ali ače se je steza dala prepiljiti, oni nikak stezo na kola neso mogli nametati i tak so se vrnoli domom prazneji kol!

82. PREŠARI

Po susednim selima pričali su za Jagnjedovčane ovu šalu! Na jednom bregu nisu baš najbolje obdelavali gorice, a šteli su fest pocognuti vinčeka. V jesen su nabrali nekej grozdja i to su namleli v kacu. Kad su išli prešat, ostavili su v škafu mošta.

Došla je kuja pak ga je fest popila.

Oni, kak su bili cugnuti, su pogledavali, a mošta nema. Zgledali su se ko ga je popil ili fkral. Malo dalje su videli napuhnutu kuju. Jeden je viknul:

»Glete! Ona je popila našega mošta!«

Vlovili su je i z njom v prešu. Stisnuli su i mošt je počel cureti. Jeden se je nagledal strag i rekel:

»Kum Pošmrkač, pritisnete još malo! Nekej ispod repa još pišći!«

Pa su zato i zvali te Jagnjedovčane — prešari!

Franjo Jakupec

83. KAK SO LJUDI LOVILI BOGEKA

Tak so ljudi jenpot došli v šumo i počeli kričati:

»Hu, hu! Bogeek!«

Tak se je v šumi glas odbijal dale i dale. A oni so nosili lojtro da vlove bogeka. Oni so nosili lojtro prečki, a kak je lojtra dogačka, neso jo mogli nositi — po šumi iti z njom. Tak so ispred sebe sekli šumo da bogeka vlove. Odonda Bregovcom vele — bogeki!

84. SESVEČKA HAJDINA

Tak so jednoga dana išli Sesvečani z goric na večer po mesečini pred jesen prek polja, a bili so malo đvrknjeni. Išli so oni tak, išli i došli do nečega beloga i vele:

»To je Drava zišla!«

Zuli so cipele i čizme i slekli lače, zasukali gače i ajde — plivat prek vode. Zaleteli so se, skočili i onda so vidli da je to bila ajdina vu punom cvetju, koja je zgledala kak voda.

Odonda se veli za onoga koj ne zna plivati:

»Plivaš kak Sesvečani po ajdine!«

85. NEMA LOPOVOV

Dojde jedenpota jeden čovek vu podravski frtalj i pita ljude kak živejo, kej ima novoga, kak durajo, a zmed ostalem je pital ljude je li vu tom kraju ima kej lopovov, tatin, raberov i sličnejo drobnejo kovačov.

Ljudi so se na to nasmejali pak so ovomu ovak odgovorili:

»Vu našem hataru nema vre lopovov! Si lopovi kej so tukareka bili, otišli so med — žandare i finance!«

86. SLIKANJE

Ja Fabijan Sabolić se vrlo dobro sečam dok je posle prvoga svetsko-ga rata došel na Vire prvi slikar Fink. To je bilo za čudo kak bi se čovek mogel na paperu videti. Ali i Cigan — njemu so isto bile lepe slike — pak je, je li, on otišel Finku pak mu veli:

»Čujte, gospon slikar, pak je l' vi ne bi mogli mojega joca slikati?!«
Veli Fink:

»Zakej ne?! Platiš kak i sakoj drugi!« — Već kuliko je to koštalo, ne bilo zabadav — ondar so bile skope slike kad je bilo malo filmov.

Pak mu je lepo rekel. Veli:

»Nek doje joča tu!«

»Jeee, on bi došel, ali je on vmrl pred nekuliko let. Sad vidim da se to slika, pak bi ja štel i njega videti [na slici]!«

Fabijan Sabolić

87. BOMBA

To je bilo na Ladne vode pri Tolnice. Tam je živel jeden čovek po imenu Martin. Prilikom mineranja mosta on je donesl malo englesko mino, a susedi so mu rekli da se ta mina mora deti v krušno peč v koje se kolač peče ili kruh, da se prije požari, je li. Pa je onda njegova žena omesila puno korito kruha i dela ga je v krušno peč, je li, pak je išla pred krušno peč, a kruh se je slabo žaril.

A Martin veli žene:

»A, Sofica, boš ti vidla kak se on bo sad požaril!«

I Martin je del mino, je li, pošel je k zdencu, dok je on došel blizu zdenca, a krušna peč se je našla i s kruhom v zraku. I jeden je komad majkice doletel v glavo, a majkica so ga brže deli v zobe kej ne poje i to po kvaru.

Ignac Sedmak-Nacina

88. KAK SO ŠEMOVČANI KRALJA ČEKALI

Bilo je to bome zdavnja. Štel sem ti napisati kak so Šemovčani čekali kralja. To je bilo onda dok so samo kralj i belovarski trgovci imali aute.

Jenpot dojde učitelju i načelniku obavest da bo išel čez taj naš lepi podravski kraj pak i čez Šemovce, kralj.

Lepo so oni pretrnoli. No ajt, ne baš tak kaj bi se zaboraveli. Setili so se da bo treba govora strfljati. Napisal je učitelj lepo govora. Bil je dogaček kak litanije. Saki večer išel se je načelnik k učitelju vučit toga govora. Neso oni to vučili na suho. Svaki pot so oni popili kojo litro rakije ili pak vina.

No, osvanol je i taj den dok bo kralj išel čez Šemovce. Složili so pred školom slavoluka i kakti no ajt nekakvo bino. Skupila so se deca, a bome i veliki. Išlo je se kej je moglo hodati. Učitelj je dečico postrojil v špaler. Oni so pak bogci bili ni krop ni voda, kak so bili splašeni.

Odjenpot od Đurđevca ide auto. Učitelj veli dece nek vičo: »Živio kralj!« Oni so se pak bojali učitelja i počeli mam vikati. No to ne bil kralj, bili so to belovarski trgovci koji so išli z pijaca z Kloštra.

Nikaj zato kej so se jenpot nasamarili — mislili so učitelj i načelnik — ne bodo se drugpot. Evo ti vutom i drugoga auta. Pak so deca vikala: »Živio kralj!« No to pak ne bil kralj, nego nekakov mađarski gospon. I taj je prešel kak kralj.

No evo ti za koj čas pak auta. Učitelj je pak mislil da to ne kralj i ne ništ rekel. Al' je to bil kralj. Dok je auto stal, deca neso ništ mogla reći, a kaj bi i rekli kad so zabili i kak se zovo dok so vidli kralja.

Vu tom je počel načelnik govoriti: »Vaše veličanstvo, vaše veličanstvo . . . naša so srca puna . . . naša so srca puna . . .«

» . . . i tvoj tur« — vikne nešče, i deca, a bome i veliki se razbeže kam je koj znal. Neko v potok, a neko v šupo opčinsko. Ostala je samo pripovetka kak so Šemovčani čekali kralja.

89. BETEŽNO JOKO

To vam je bilo vu ono staro vreme dok so još živinari bili peršone za koje seljaki neso znali kej so: da li so doktori za ljude ili za živino. A Virovci so i ondar bili dobri ljudi, većinom bogataši. Koj je pozval prijatelja ili kuma k sebi na obed, žena je fort ponođala juho, kokružnjačo i šalato, a dok se je vuzovnik pošteno najel, ondar mu je čak pokazala žena da imajo i meso, toboš da je zabila deti na stol.

Tak je bilo i s tem betežnem jokom pri Pintaru majstoru. Njegvo je ženo zbolelo joko v nočno doba. I onda veli žena:

»Idi, čovek, po doktora!«

Ali, on je otišel k živinaru i veli mu da ženo joko boli. A veli živinar:

»Ja se malo razmem i v kravske joči, a ne vu ljudske, nego idi k doktoru Palmoviču!«

A veli majstor Pintar:

»A joooooj, joooooj, kuliko bi to mene koštalo! Pak ako moja žena i očorave, bode vidla i na jedno joko, samo malo na vože. I dok bodem pil rakijo z poliča, bo mislila da so to dva deci, pak bode menje vikala!«

Fabijan Sabolić

90. BETEŽNE ŽENE

Tak sem vam ja vu ono staro vremenje dok so doktori bili skopi, a ja novce nesem imel, imel dva betežnika koji so ležali na postelji.

To je bila moja zakonita žena i njezina mati, moja punica. Ja sem si mislil kakti stari Virovec, čovek potpuno škrt, da bi bilo najbolje naložiti pod posteljom jognja.

Ondar se bode vidlo, koja more odbežati, ta je zdrava. To ondar bom vračil pri doktore. A koja nemre nikam, te samo hitim gunja na njo kej dojde prede v raj nebeski, svetomu Petru na obračun.

Fabijan Sabolić

91. PROŠČENJE

Još vu ono vreme, dok se je na veliko poštuvala vera, ondar je saki seljak moral iti na proščenje bilo kam. Mi smo tak slučajno imeli proščenje na Svetoga Vida vu Sveti Jani. Sad, ide jedna ženska, Šemovečica, z proščenja vu Svete Jane pak zestane jedno svojo prijateljico. Ova je išla bosa gorice vezat. Pak jo ondar pita:

»Jaaaj, dušica slatka, ja nesem mogla iti na proščenje kad sem ne imela cipele. Ali ipak te pitam kuliko vas je bilo i kak je bilo?!«

»Jaaaaj!« — otpovrne ova. — »Predečtvo je bilo prelepo. Bilo je sveta dosti, okre šest se skup. I navek so išli z cirkve jedni znotra, a drugi vun!«

Fabijan Sabolić

92. KAK SO ŠEMOVČANI IŠLI PO DEPUTATA

Negdar se je deputat dobival pri Sveti Jani. Mi smo imeli graničarsko pravo još od staroga Kristuša. To se je dobivalo drva besplatno, sol, i tak! Tak so, velim, Šemovčani išli po drva vu Sveto Jano i tam so, vuspot, naišli na par jognjišče kak se svinje smode.

A Sveta Jana je ondar bila tak siromašna kej so samo dvojica imeli svojo kolno sprego, a čudo bi bilo kej bi se ražalo svinjče.

Tak so ovi naišli na ovo, kak mi velimo, smodevino, a oni smudevina. I onda pitajo Šemovčani Račana:

»Jooooj, pak to so jognjišča, je l' ste ražali?!«

»Jesmo!« — veli Račan — »Smudili smo racu!«

Fabijan Sabolić

93. RAŽANJE NA VIRE

Negdar za cara Jožefa bilo je na Vire šega: koj je ražal jedno svinjče, to je bil gazda. Koj je ražal dvoje, to je već bil dupli gazda. I tak se je dogodilo v Miholjanski vulici, pri Kirinceve. To so bili bokci vu ono vreme, ali ipak ponositi kej bi šteli biti ipak ako ne med prvemi gazde,

onda ipak med drugemi kej bi ražali barem jedno svinjče. Ali ljudi ponositi i odrešiti, a stari je znal cviljiti kak ranjenik.

Ondar, vu staro vreme se je klalo čem rane, okre pet vur kej so za froštukelj bile đegerice i zelje, jerbo se dva-tri dana prije toga neje redno jelo, a kej se je jelo — to je bilo suhoparno: žufa z joljem i tak.

Ali stari te Kirinec se je odlučil da ido ražat, jerbo se je reklo: koj smodi, te raža, a koj svinjče pari i šuri, te kolje.

I ondar je stari došel svojemi dečki i z ženom i trčka ščapili, a stari je cviljil. Dok je počel on cviljiti tak svojejo pet do deset minota, ondar so žene krv odnesle z zdelom. Ondar so nanosili slamo i osmodili trčka.

To je trajalo tak nekuliko zime.

Sad je svet mislil kak je to, bokci so, a dva pot ražajo, dok neje jednoga dneva došla Hapavlekova baba kak soseda pak pita:

»Kej ste denes delali?!«

»Oto, Treza, smo ražali!«

A soseda otide v kuhinjo pak zdigne nosa i veli:

»Ja, jaaaaj, pak ti đegerice nikej ne diše, a ti niti zelja nemaš z frišketinom!«

Baba kak baba, to je raspripovedala po celom selu.

Posle toga, nakon puno let, so sinu, dok je došel v bertijo, samo išli z nosom, zaprav so mu šnjofali i rekli:

»Đegerice nikej ne diše!«

On se je navek mam z bertije meknol i otišel na svoj drugi posel.

Fabijan Sabolić

94. TOMINA SE MORA ŽENITI

Neje se negda vdavalo i ženilo kak denes. Stari so morali voditi o tom brigo. Bil je tak jeden Tomina, koj se baš ne žiril ženidbi. I japek njegov to glede i misle si:

»Moral bi se več te naš Tomina oženiti! Bom mu probal nekej reči!«

I tak se japek seti:

»Viš, Tomina, trebali bi nekakvo deklo poiskati kak sem i ja negda, dok sem bil mlad, poiskal pak sem se oženil!«

»Jeee, japek, leko se je vam bilo oženiti kad ste ženili našo staro mamico, a ja moram tuđo deklo ženiti!«

Zlata Kopas

95. GOSPOČIJA

Bilo je to još onda dok so naši dečki vojsko služili v Beču. Tak se je i naš dečko Filiparec vrnol z soldačije i štel se držati i govoriti onak kak je bilo v Beču. Dok je išel v dučan, prosil je ovak:

»Herr gospon Barec, prosim cvaj dve žemlje!«

Gospon Barec je imal i bertijo. Filiparec neje štel piti vino kakvo goder, kakvo so drugi dečki pili.

On je vino naručil, videl je da je to onakvo kakvo so i drugi pili i neje ga štel piti.

Barec je zel čašo, odnesel jo je v kuhinjo i nazaj se je ž njom vrnoł i del pred Filiparca.

»Das ist gut. To Filiparec pije!«

Vlado Kopas

96. REPETE

To je bilo za prvoga rata. Išle so z grajom i z jajci Jula Blaškova i Kokorina. Dok so prodale, onda so išle jest v skuvaono, bodo one tu jele. Dogovarjale so se kej bi si kupile kej bi najjeftine prešle. Prosile so graja z zeljem, a pri drugom kraju so jele dve gospe meso z šalatom.

Dok so te gospe pojele, prosile so repete. Onda je rekla Jula Roze:

»Rozena, idemo i mi prosit repete kej dobimo meso!« Rozena je prosila repete za nje dve. I za čudo, dobile so nazaj graja z zeljem.

U glavnom, one so isto tak prosile »repete« kak i gospe i dobile so graja ,a gospe meso. I to jem je bilo dootmar žal.

Kata Kopas

97. PUŠAČ I NEPUŠAČ

Tak so jedenpot bili dva brata, slični jeden drugomu kak jajce jajcetu, bili so slični jeden na drugoga kak maček na mačka. Jeden od njejo je pušil, a drugi neje. Ondar je ov kej neje pušil prifrnkaval ovomu kej puši da silno novčurinje čez cigaretlin v nebo vragu na aldo skadi.

Tak je to duralo nekuliko nekej, jeden je čvaljil i trošil duhaneka, a drugi, koj neje čvaljil, podjenoma je tuliko novčecev kuliko je ovomu trebalo za cigaretljine saki den, na stran nametal i tako rekuč šparjal pak si je napokonkonca za to kupil jenoga — kožuha.

Vu tom svojem kožuhu bil je preveč gizdav, zbigecan i napindurjen, okolu se je po zabavaj štimal, ali jednoga dneva išel je v kožuhu nekam na pijac, a doklam se je z pijaca vračal, okrenol je dežd pak se je on namočil do gole kože. Gda je došel domom, se je lepo preslekel, a kožuha je del sušit nad roljom na peči.

Okre pol noči se je vužgalo kocenje, drevlje, suharje i ves drugi vrag kej je bilo pripravljeno za nalaganje, kožuh je opal na pleh, zažgal se je i zgorel. A drugi den veli ov drugi brat kej je čvaljil, doklam je videl kej se je dogodilo — svojemu bratu koj si je kožuha mesto čvaljenja kupil:

»Je li vezda vidiš, brat, ti si šparjal onuliko novac kuliko sem ja spušil! Ali, moj dragi, ti vidiš vezda da je sejeno zgorelo ono kej je moralo zgoreti! Ja sem cigaretljine čvaljil, a ti si pak počvaljil svojega kožuha!«

98. TRI VUZLA

Tak je to bila stara šega kej je gazda donašal slamo v hižo i pšenicu, i kukuruz, rasitaval je po iže i onda je zval:

»Pi-piiiiiii! Bila nam puna iža piščenec, puna štala marve, puni koci svinj!«

Onda je od slame križa na stol del, nad križ nekej novec kuliko so imali pri iže i zazval da im iža nigdar ne bi bila bez penez. Onda si je zel štrangu v ruke, onda ju je omatal oko stola i vezal vuzle na nju, a jeden ga je od članov gledel dok je vezal.

Dok je prvoga vuzla vezal, onda ga je pital ov koj ga je gledel za-kej toga vuzla veže, a ov je rekel:

»To sem sem tatom ruke svezal!«

Dok je vezal drugoga vuzla, onda ga je pak ov pital:

»Zakej si toga drugoga vuzla svezal?!«

»To sem sada sem lesicam zube svezal kej ne bodo mogle kokoši krasti!«

A dok je trejtega vuzla svezal, onda je rekel:

»To sem sem lajastem ženam jezike svezal!«

Katica Šimunić

99. HM, HM!

Bile so negda zadruge, tu je bilo po pet snej i pet sinov i pet postelj i naokolu so bile klupe kre postelj. Ta je saka klupa imala prelo gde je bila preslica. I saka je sneja pri svoje postelje prela, a gazdarica pri svoje.

Ako so bile dobre sneje, onda im je majka natočila flašicu rakije večer kej so pile dok so prele. Imale so više sline kej so močile kudelje. Ali im je to gazdarica dala počkomce kej neso ljudi znali. I sada, jedna druge bode dala flašicu, al' je bila kmica. One so se bile domenile da jedna druge poje samo »hm« i poda ji flašicu z rakijom.

I tak je ta flašica kružila okolu tak dogo dok se ne setil jeden od ljudev koji so bili na postelje kej je išel i on: »Hm!«

I dok je došla flašica do njega, pružil je ruku i išel je »hm«. I flašica je došla v ruku, a on š njom pod poplun. A prelje dalje fort ido »hm« jedna, »hm« druga i trejta i tak redom, dok neso osetile da so ostale bez flašice i bez rakije, a čovek je lepo pil pod poplunom i smejal se je.

Katica Šimunić

100. KAK SEM BILA SVEČEC

Tak dok sem bila mala, onda smo večer pred jeden večer išle svate gledet. Onda nam se je dremalo drugi večer, a morale smo presti. A japica vele:

»Hajda, dekle, predite! Kad ste snočka bile dekle, tak bote dekle i večeros!«

Al' smo mi rekle:

»Ali je [denes] svečec, bode [po noči] kolovrata vrtel!«

»Nek on nega samo vrti!«

Onda smo časek prele i tak otišle spat i tak — dok so ovi pospali — si podremali, a ja sem se onda naslonila na steno, a na me so neveta moja deli kepenka, na klin obesili, kolovrata podlekli, a ja sem ga vrtele čas na jeden kraj, čas na drugi kraj kej je roždil:

»Runda, runda rundaaa!«

Tak so se japica obudili i vele:

»Marooo, Marooo, ču! Čuuu, svečec vrtil kolovrata ve!« — I kriče brata:

»Martin! Deca! Sednite! Boga molite denešnjemu svečecu, kolovrat se vrtil!«

Zišli so dole i nažgali, prekrižili, molili so boga, a ja sem stala z kolovratom dok so otišli na postel, počeli dremati — pak ja nazaj — vura! Samo je roškantal kolovrat. Al' so se oni rasrdili, s posteले skočili dole, nažgali i kolovrata ščape, deno na stran, a oni mene noge zgle-dajo. Onda so me zdrknoli tak kej sem do stola odletela.

»Ja ti« — veli — »pokažem! Ti gad jeden! Još nas boš ti v straj nametala!«

I z bičom [vudri] po listanke — tak je svečec dobil svojega božiča.

Marta Berta-Lesić

101. ZOBOKUZA

Tak je vu Podravine, tam pri nas na Vire, bil jeden stareši čovek koj je rad imel v gorice otiti. Rečemo, v gorica j mu je nekak najljepše bilo. Tu je on mogel najbolje durati i tu mu nišče neje zadeval. Znal si je na pleča zahititi kožnjeno torbo vu koji je bilo naslagano dve-tri kile slanin, dva-tri osušena bonceka i tri leba kruha kukružnjaka kej se je žotel kakti cekinj, pak je znal v gorica j baviti mesec-dva. . .

Za toga staroga čoveka so selski dečaki znali da je v gorica j pak so se dospomenoli da ga bodo išli plašit. Ido oni v gorice i do jdo do nje-gve kleti. Stari je nekej okre špareta bavil, a tiganja vreloče kokružnja-če se je ladela na stolu.

Dojo dečaki do obloka i poklopljo. Stari se je malo lecnol, a ondar je zapital što to kloplje na oblok. Čkome dečaki i pak jeden pokloplje po malom obločecu, a stari pak pita što je. ONDAR je jeden dečak lače i gače omeknol pak je starko podel na obločec, a nešče zvuna viče:

»Starec, bo te zobokuza!«

Gledi starec golo sprčeno starko pak si nekej misli, misli i študera pak se je najenpot setil da bi zobokuzi mogel vreloče kokružnjače v lice prišljupiti. . .

Tak je i bilo. Zobokuza se je nekuliko pot oglasila, a starec je z ve-likom žlicom zagrabil vreloče kokružnjače, otprl obločeca i zahitil v zo-bokuzo.

Zobokuza je od vreloče kokružnjače počela jafkati i vriščati i od straha je nekam odbežala. Tak se je starec mufta rešil zobokuze!

102. KAK SE JE ŽANDAROM DUH POKAZAL

Naspram groblja jeden je čovek podušil vapno, a kak so se vu ono doba znali dečki biti i naganjati, jeden je od njejo nabasal vu to vapnje-nico pak je do guše vu njo prepal. Komaj komajce je z vapnjenice splu-zal, pak je moral iti — onakov mokri — domom kej se presleče.

Kak je išel doma, tak se je i sušil i postajal se beleši i beleši.

Baš dok je bil pod grobljem, nadišli so štandari z patrole z Šemovec i nuspot se spominjajo o duhe koji vu to doba shađajo.

Kak so se za vogla podeli — a bilo je to već bliže k pol noći — zglenoli so beloga čoveka — to je bil te koj se je vu vapnjenici povapnil.

Zabezeknoli so se i stali, poglenoli se med sehom makar je i kmica bila i beš koj kam zna i koj kam more.

Dok so bez duha došli na žandarmerijo, prebudili so pajdaše koji so spali i mam im povedali da so na licu mesta vidli duhe koji se okre groblja špancerajo.

Pero Petričec

103. KULIKO JE VUR?

Predi so žandari ophađali sela. Tak so jenpot otišli i v Mijolance. Dok so išli nazaj, najenpot se je spustila strašna ploha, a nekak so bili baš nadošli blizu totinkomore, pak so otišli, kej ne premoče, vu njo v sušo.

Tak so oni dože bili vntre, a dežd neje nikak štel prestati, pak je jeden od njejo zapital:

»Kej ti veliš, kuliko bi moglo biti vur?!«

A nešče z kota totinkomore globokem glasom odgovori:

»Dvanajsta je vura!«

Nato so žandari zleteli vun vu dežd i kmico i beš grapčaka na Viri, a puške so im ostale naslonjene v totinkomori. Na te puške so se setili stopram dok so došli pred komendera koj je je dootmar pofalil kej so tak fletno stigli.

I se bi to dobro bilo da ne zutraden jedna žena puške donesla na žandarmerijo. Ona je povedla da se je i ona bila v sušo predi njejo zameknola i da im je ona z heca globokem glasom povedla kuliko je vur, kad so pitali.

A ona drži da neje ništ kriva kej je je njezin glas poplašil.

Pero Petričec

104. BELA KOBILA

So se ljudi navek tak večer, dok so žene prele, skupili k jeni hiži, onda so se spominjali o kojekakve strašilaj, o henaj (to so tako rekuć nekakve žene bez glave), o bele kobilaj. Tak je to ondar iskoristil jeden lovec, a to je bil stari Peršič pokojni, kej si je leko kobilo preranil.

Tak je on raspripovedal po selu da je išel z lova i videl belo kobilo bez glave na paši na detelji. Ljudi so išli glet, ali nišče se neje ufal blizu kej bi videl je l' ima glavo, je l' nema kad se je kobila pasla. A on je vutomtoga, dok so ljudi dohađali glet, na međi pod grmom čepel i dok je osetil da nešče ide — ondar je zajafkal onak po žalosno:

»Ajaaaaa-aaaaj!«

Al' se je ondar našel jeden siguren čovek, a to je bil Martin Živkov, na čiji se je detelji kobila pasla — i tu je došel z lampašom, držal ga je na visoko ober glave, ondar se je kobila splašila i odbežala direkt vu dvor Štefina Peršičevomu, čija je i bila. A Martin Živkov mam za kobilom i vu njegov dvor i misli vu sebi:

»Aaaa, to je ta kobila bez glave za koju je Peršič pripovedal da o pol noči hoda bez glave po deteljaj!«

A posle so onda šacmani odšacali pet forinti kej je ta bela kobila bez glave popasla pol detelje Martina Živkovoga.

Mato Turčič

105. GORIČNA TORBA

Išel vam je Boltina v gorice pod večer, več v noči, kej bo v goricaj spal kej bo drugi den mam za posel pripremljen.

Njegva Franca mu je složila v torbo jelo i on si je natočil flašičko z rakijom i zel boto v roke i pošel v gorice.

Ali kak je zišel z sela, ne se više z nikem zestal pak je i malo brže išel, a na torbi neje zakapčil remena. Tak je te remen, kak je on hodil, stalno vudaral po torbi i njemu se je činilo kakti da što za njim beži.

On je stal malo, ali stalo je i to. Dok je pošel on, pak se je pojavilo to klopanje. Je, bormeš je Boltina dobil vražega straha. Jedva je nekak došel do goric, ali od straha neje mogel klet raspri, nek se je pokupil domom svoji Franceni.

Do doma je navek to bežalo za njem i klopalo. Dok je došel domom, onda ga je još te remen dobro puknol po glave. Od straha je se Franceni pripovedal, a ona mu je onda rekla:

»Kak si ti, Boltina, bedast! Zakej nesi na torbi remena zakapčil?! Em je to te remen vudaral, a ti si mislil da te nešče naganja!«

Ivan Dolenc

106. PUTUVANJE PO NOČI

V jedno tak jesensko noč išli so moj japek od mamice z Sekuline, to so bili kakti mamica drugačkve fele. A japek so tak puno pot išli k nje v noči. O pol noči ido japek na konak i fučkajo. Puška je bila na pleči. I ido po bregu Dravom po malo, a cucka kre njejo beži po mekotaj sakod i najenpot cucka zaščafče, a japek zeli puško z pleč:

»Eeee, sad ga bom omeknol!«

Japek puško na fertik i čekajo dok zver dobeži. A najenpot zver skoči japeku na pleča i na kapici se na glavi sedne.

Japek — ni krop ni voda — puška opala z roke, ne ufajo se z rokami nikam. Pak vele:

»Bože, kej sem zgrešil kej me je tak bog kaznil vu to doba noči baš dok sem išel otod od kume z Sekuline!«

I kej bo japek ve — počme se križati i zazavati:

»Oprosti mi, bože, pak steraj to biče z moje glave!«

A nikak to biče z glave, pak se je japek setil kak so negda stari ljudi govorili, a i rekel mu je njegov pokojni tast Ivina, dok se čovek s takvim mrtvem sretne i dok ga vidi, treba reči:

»Saki duh boga fali, je l' ga fališ i ti?!«

I japek je to tak tri pot rekel, ali zabavad. Najenpot se je nekej setil pak je počenol, i cucka zgrabi na glavi to biče, a to je bila siva mačka.

Fabijan Smesnik

107. OKLADA

Tak se negda stari ljudi neso ufali iti v noči kre groblja. Ali jene večeri so se zestali v gostioni pak so dobili malo sigurnosti. Pak je jeden rekel da plati deset litre vina onomu koj bi se ufal vezda otiti na groblje i donesti križa z groblja kej bo svedok da je bil na groblju.

Ali ga je sad moral nazaj odnesti na groblje. A kak je bil v dogom kaputu, dok je križa zapikaval na istom mestu, pak je pripičil i kaputa. Ondar je mislil da ga je mrtvec prijel za kaput i od straha je vmrl.

A nišče se ne ufal iti na groblje kej bi videl kej se je dogodilo dok se neje razdenilo.

Mato Turčić

108. SPOVED

Sreo sem Mustačica mlinjara, on jaši na konju. A ja, seljak Joža, umjetnik na violini, sem ga zapital:

»Kam ideš, Petrina, na tom konju?!«

»Ha, moj dragi, idem na spoved?!«

»A zakej ideš na konju?«

Onda je on meni rekel:

»Kad imam puno grehov. Ja to nemrem v ruksaku i na pleči nositi. To so grehi radi ušura!«

Idem ja dalje k Jožini Čohancevomu po kokruzinje. Tak je Pepica Kosanceva nadišla. Ide i ona na spoved. A ja zapitam:

»Je l' bo i tvoj Štefina išel na spoved?!«

Ona meni veli da Štefina nema čas. A ja kao hegedaš na violini velim:

»Ako on nema čas, nek pošlje svojega bajza na spoved! On isto zna za njegve grehe kad so bili skupa!«

Josip Šikulec-Joža

109. KAK ŠTO ŽIVE

Dok se, rečemo zestano dva Dalmatinca, pozdrave se i jeden drugoga pita:

»Kako si?! Gdi zapovidaš?!«

A dok se zestano dva Podravca, pozdrave se i jeden drugoga pita:

»Kak si?! Gde švercaš?!«

Ivan Kuček

110. KOJE JE DREVO NAJTRDEŠE

Jedenpot se je počela pripovetka poteravati med ljudmi o tom koje je drevo najtrdeše. Natrikmavajo se ljudi okre toga, nadlaškujo, zafrkavaju, jeden veli da je jasenik najtrdeši, drugi veli da je rastik, treći veli da je najtrdeši grabrik i tak — nikak se neso mogli dogovoriti. A veli njem jeden pajdašina koj se je štel v šumo v noći naluknoti, pak je fanj pot išel vu štrocalcko zaradi šumske štete, ovak:

»Dečkiiii, baš ste vi meni si skupa smešni! Pripovedate o tom kak je najtrdeši rastik, grabrik, jasenik i takvoga nekej! To neje ništ! Ja koj imam tak rečene prakse i koj sem na sakvačkve fele desek spal vu reštu, morem reči da je sakoje drevo jednako trdo. Makar čovek spal v reštu i na jelovejo deskaj — kad velite da je jelovina najmekša — svejedno se tak našulji kej ga celi život boli!«

Bolto Kusak

111. PUTOVANJE

Tak sem ja jenpot stanuvaj z svojem pajdašom v Zagrebu i bili smo otkraja jako dobri prijatelji. Ali je on mene štel posle vu sačem zafrknoti. Jednoga dana mi smo obedva morali iti v Beograd, ali ja sem si prije karto zvadil nego on i otišel sem kondukeru nek mi jo prebuši. On je meni rekel da kak bo on znal vu vlaku da je to ta karta.

Ja sem njemu rekel da bom šmrncol i z nosom zavinol na levo stran. I mi smo se vu tom dogovorili. Ja i moj pajdaš krenoli smo za Beograd. Sedeli smo skupa i doje konduker, prosi karto. Ja sem šmrncol i zavinol z nosom na levo stran i više me neje nikej pital.

Moj pajdaš, koj je do mene sedel, moral je dati karto. Dok je konduker otišel, onda mene pajdaš pita:

»Je l' ti ne plačaš karto?!«

»Ti, bedak!« — velim je njemu. »Pak ja nigdar ne plačam karto, nego samo šmrncem i z nosom zafrknem!«

Veli meni moj pajdaš:

»A zakej to ti meni nesi povedal pak ne bi ni ja plačal karto?!«

»Ja nesem znal da to ti ne znaš!« — velim ja njemu.

I tak smo stigli v Beograd, obavili smo posla i bomo išli nazaj v Zagreb. On je se svoje novce potrošil, a ja sem si kupil karto i dok smo bili vu vlaku, dok je išel konduker, ja sem se meknol i zastrance gledel. Konduker je došel k njemu i prosil ga je karto. On je samo šmrncol i z nosom zafrknol i tak tri pot.

I onda so se posvadili, onda ga je milicija otpeljala. Nakon tri dana došel je k meni v Zagreb. Onda je rekel da sem ga strašno zafrknol. A ja sem njemu rekel da neje dobro šmrncal.

»Dok se je išlo tam, onda se šmrca i z nosom zafrkne na levo stran, a dok se ide nazaj — onda se isto tak šmrncne, ali se z nosom mora zafrknoti na desno!«

Ivan Žagi

112. KAK SEM V BERTIJI SPAL

Tak sem vam ja jenpot išel z igranja od Koprivnice poprek čez Gotalovo, čez Lebine, a na Lebinaj je bila jedna bertija. Dojem vnoter i prosim kvartera.

»Gospon bertaš, ja bi štel prespati pri vas ako imate kakvo postelj fraj!?»

»Ha!« — veli bertaš — »kad si možikaš, pak tebi bom dal prespati, samo nemam fraj postelj, nego boš spal z jenem čovekom«. — Ja sem si premislil — kej pojem dalje — pak si bom prespal. Bilo je zimsko doba — kad bomo dva, bo nam tople. I idem je spat, a on mene otpelja v drugo hižo i veli:

»Gospon možikaš, tu boš spal s tem turistom crncom!«

Pak, reko, dobro — vele da so crnci vroči — ne bo mi bar zima.

Bertašu sem rekel:

»Zbudete me jako rano, ja moram v Koprivnico iti na vlak i pojem igrat v Đurđevac!«

Veli:

»Dobro, ja te zbudim!«

I on otide, vgasi svetlo i ja legnem, malo si predremljem i študeram vu sebi i pripovedam onak srdito sam sebi:

»A kej me je baš tomu crncu del spat?! Morti i ja pocrnem od nje-ga pak me ne bodo šteli v Đurđevcu kej bi igral. A da sem crn, već ovak imam dosta debele čobe — a da još pocrnem, bil bi pravi crnec. Ne bi me žene rad imele!«

I tak sem ja nazaj zaspal, a crnec me je razmel kej sem ja pripovedal v noči i zel je boksa pak me je sega z crnem boksom omazal po obrazu. I rano doje bertaš pak me zbudi. Ja sem se zdigel, oblekel, mival se nesem nikej — bo mi jakša koža — i idem brže na vlak.

I kad tamo — dojem ja v Koprivnico na stanico i poglenem se v zrcalo pak velim:

»Haaa, bože, i s tem bertašom! Pak on neje zbudil mene, nego crnca!«

Fabijan Smesnik

113. KAK SEM SE NA AVIONU VOZIL

Kao seljački sin iz Medvedičke, Molve-Gred, Drenovice i Novoga Virja moramo poštivati se to naše korenje. Živel sem u Zagrebu kao brijlač i svirač umjetnik na violini. Pak sem mislil:

»Nigdar se nesem na avionu peljal. Jesem se na ornica kad sem seljački sin i na kole!«

Al' me je želja vlekla, sem si penez prišparjal, sem čul — avion putnički vozi za Ljubljano. Imam ja novce, al' se trebam obleči kej se bodem med gospodo zmešal. I kravato [sem si pribavil]. Imal sem obrisača kej mi je mamica moja dala, al' je tak bil prnjav kej sem mogel ž njega napraviti samo jedno kravato dok sem ga na pol raščenol.

I sad — fali mi ručni sat. Sem zeznal za jedno trgovino vu Petrinjski vulici — tam je bilo jedno poduzeće satova iz Slovenije, iz Celja. A Maribor je isto za te vure osovine izdelaval. Odlični satovi, a marka je bila — »ropotalo«! Trgovec veli:

»To je odličan sat!«

Pitam ja trgovca kuliko to košta, a ja sem imel pun ruksak kune. Mam je cena poskočila i dal mi je vekšega ručnoga sata kej je vagal pol kile. Ja sem [bil] preveč zadovoljen: kad je žmeko, valjda je i dobro! Ja zemem vuro, denem na roko, [platim], pozdravim i otidem. Ja sem mislil da sem mufta kupil. Kad ja idem Vlaškom vulicom, a meni je vura pretežavala ravnotežo kej sem moral na hero hodati. Sretne me jedna frajla i pita me kuliko je vur. Ja povem, a ona veli da je sat odličan i pita gde sem ga kupil. Veli:

»To mora biti dobra roba i dober materijal kad sem vidla da vam je levo pleče nižeše!«

A ja na to velim:

»Čkomete, gospodična, a kej vi mislite da je to »marvin«. To je marka ropotalo iz Celja i Maribora!«

Na večer sem si zvadil avionsko karto za Ljubljano, u jutro putujem u četiri sata. Ja nesem celo noč mogel spati od veselja. Ta je vura nabijala tak fino kej se ne ni moglo spati. Ustanem se ja u jutro u pola četiri, idem na aerodrom. Prerano sem došel. Otidem ja vu jedan bife. Tamo nađem svojega gitaristo Kazek Prepeliča iz Velike Gorice. Ja njemu velim da putujem avionom. A on meni veli:

»Vrag te, Joža, stvoril! Nejdj ti nikam! Joža, bolje da ideš peške!«

I tak on meni zove decij konjaka i nato dojde još drugi gitarista, nato dojde još treći gitarista sa violinom i tak je mene birtašica zamolila da odsviram pjesmu »Ko lijepi san« jer je ona bila rođena Legračanka. Tako ja odsviral to pesmo — još je navek na mom satu bilo pol četiri kad mi je vura bila stala, a avion kreće u pet. Ja potrčim na aerodrom, propeler se vrti. Mislim da stignem — bilo je petnajst koraka — a avion odleti. Tako ja žalosen-vračam se natrag. Velikog raspoloženja navratio se natrag u onaj bife, a meni svirci vele:

»Joža, kej si se spuntal?!«

Me je bilo sram reći da sem to tak novo vuro kupil »ropotalo« kej sem zakesnil na avion. A te Kazek gitarista meni veli:

»Dobro kej si poslušal moje reći! Sem ti dobro rekel: bolje da ideš peške v Ljubljano!«

Tam smo se mi lepo zabavili, ja sem se vrnl — još sem imel pol ruksaka kune, a dečki veseli, zadovoljni. Dok sem ruksaka raspri, da viš ti kak so se frajle okupile kak da sem imal meda v ruksaku. Nitko ne zna kak sem ja bil tužan kej sem karto platil, a nesem otputuval! Al' sem tak bil vesel i zadovoljen kad so moji dva gitarista bili iz Velike Gorice, a četiri frajle nepoznate, ali umiljate, radi veseloga društva. Nato meni veli Prepelič Kazek iz Velike Gorice:

»Kej si se, Joža, spuntal kej nesi otišiel v Ljubljano?!«

A ja nato velim:

»Bolje da nesem išel. Poslušal sem tvoje reči! A zato tu ima više frajle nego ima nas. A vu mojem ruksaku ima pak više kune, nego kej ima frajle!«

Nato smo si mi zaigrali pjesmo turopoljsko »Staro sito i korito, zakaj to, pokaj to?! I tak smo se rastali. Drugi den ja u jutro žalosten sam, imam putničko karto za Ljubljano, prolazim kroz Zrinjevac. To je bilo oko osam sati. Kad tamo, na klupi sede dva gospodina — Miloš i Marko — i veli Miloš Marku:

»Jesi čuo, Marko, da se avion koji ide Zagreb—Ljubljana radi magle srušio, udario je u brdo!«

A ja sem pristao ovdje uz njih i poslušam njihov razgovor.

»Gospodine Miloš i Marko, je l' to istina da se je avion zrušil?!«

Ja prikoračim i ja se njima predstavim da sem ja tim avionom trebao putovati. Oni meni neso verovali.

»Kad bi vi mislili oputovati, onda bi otišli!«

A ja njima izvadim avionsko putničko karto. So se začudili na to. Onda so pitali kak sem ja zakesnil. Veli onda Marko Milošu:

»I mi više puta zakasnimo k našoj kući. Dobro da žene zaspe kej neso budne. Mi tak lepo na prstima dođemo da one ne osete da smo zakasnili!«

Ali drugi dan smo se sreli na istoj klupi na Zrinjevcu. Pitajo oni mene:

»Joža, kak si ti mogel zakesniti na avion?!«

»Sem kupil fino marko ručni sat Celje i Maribor, marka »ropotalo«. To je tak lepo točno išlo. Si smo mi počeli piti pelinkovca, ruma i konjaka. Ja nesem ni primetil da je ta vura stala. Kad mi je srce — žila kucavica — bolje udarala nego ručni sat. Nisem ni primetil da ga imam na ruki. Mnogi liječnici brane alkohol, a mene je samo spasio taj sat marka »ropotalo« i alkohol što sem zakasnio na avion!«

Idem je opet na Zrinjevac. A ja njih zapitam:

»Uvijek sjedite na istoj klupi?! Da ne mislite vi ovdje poginoti ili neko utjeho naći?! Nađite utjeho za svoj spas i za svoj život, za svojo budućnost. Nemojte ni jednoga doktora slušati jer se oni boje. Ako mi sega alkohola popijemo, da bo za njih sfalelo!«

I mi se tak zadovoljno kod naše Micike vu Vulice kraljice Marije, tamo smo se lepo pozabavili — Miloš, Marko i ja. Lepo jeden za drugem ide, decij uz decij konjaka. Ja sem svakom ruku pružio:

»Ako bote došli sa zakašnjenjem kak ja u Ljubljano avionom, ne bote zbiti, bote živi ostali kak i Joža kakti na prvom putovanju koj je radi alkohola i radi vure »ropotalo «ostal živ!«

Josip Sikulec-Joža

114. KAK SEM JA IŠEL PREK MESECA Z KRAVAMI

Tak vam je to bilo negda dok smo išli z pijaca z Popovače. Tam vam ima jedno brdo takozvani Mesec. Mi smo poprek toga brda prelazili z kravami pešice. Onda je posle toga bilo poteravanje:

»Amerikanci i Rusi ido na Mesec z raketami koje koštajo milijone, a ja sem prešel Meseca s tri prge sira i z komadom kukuruznoga kruha. Još pitajo deca doma je l' sem kej donesel, a ja sem donesel samo krušnoga droptinja z Meseca!«

Ivan Kunić

115. DIVLJE SVEČE

Tak so negda pripovedali da je jeden stari čovek išel z goric i videl je jednoga čoveka kej se je vozil na kolima prama Novom Gradu i onda so mu na pleča došli ti »svečkuri«. I onda se je počel moliti bogu da to prejde fkraj od njega. Al' to neje htelo oditi več mu je došlo pod nos. A on je onda preklel i onda so te divlje sveče nestale.

116. KAK JE ČOVEK SMRT VOZIL

Čovek je vozil za plačo koj je goder kam trebal iti daleko. I onda je otpeljal jednoga na mesto. Onda je išel nazaj doma, a to je bilo jako daleko. I tu jedna ženska veli da bi se vozila. A on poteral konje i da ji se ne bo dal voziti. Ali je on videl da se za njim peti kotač kotura. Pak mu je bilo nezgodno, pak on stane.

»Hej« — veli — »sneha! Gde si ti, sneha?! Odi se vozit!« — I kotača je nestalo i odzađ ide šepava žena i doje [do kol].

»Hajd odi! Boš se vozila z menom! A kam bi te vozil?!«

»Odi« — veli — »z menom! Boš videl gde se ljudi plačo!«

Daleko so se vozili, jako daleko, okrenol je on drugem potem, ne prema domu, nego v jeno drugo selo. I pita jo:

»Kam se bomo vozili?!«

»Ma boš čul gde se plačo i gde se sveti!«

A več je prešlo pol noči.

I dobro — ajt! I veli ona:

»Stani! Tu se sveti! Tu boš« — veli — »videl da se plačo«. — Čoveku je baš išla smrt da ga zaduši.

»A znaš, za ono kej me nesi štel voziti, ne boš« — veli — »mogel vmreti dok ja ne bom štela!« — I sto i pet let je doživel, več ne mogel nikam i tak je onda komaj i komaj vmrl.

Martin Rumeck

117. KOTEL Z NOVCI

Stari ljudi so pripovedali da so na jednom bregu saku mladu nedelju cveli novci sa jognjom. Koj je junak takov koj bi to zasekel z motikom, te zvadi novce.

Al' samo ga ne sme strah biti — to so stari ljudi navučali nekoje koji so rekli da bodo išli to otkapat. I dva so se složili da ido.

Al' je bil jeden strašljiv, a drugi neje. I tak so došli prije nek je joganj buknoj z zemlje i počekali malo. I jogenj sikne vun i oni z motikom — vudri! I mam so brzo došli do novac. I došel je vu tom goruči bik. A jeden od njejo, koj je bil strašljiv, vikne: »Jaj!« I novci so propali pak globlje.

Odnova so kopali dok neso došli do novac. Onda je došel goruči žerebec. I njega se je splašil ov kej je bil strašljiv i viknoj je: »Jaj!«

I novci so propali još globlje. I dok so pak kopali i došli do novac, a ide goruči voz sena. A ov pak veli, dok je to spazil: »Jaj!« I novci so propali tak globoko kej je više neso mogli otkopati.

Martin Rumek

118. LJUDI IDO K MEŠI

Baba je terala tri sina i tri snehe k meši. I oni se pokupe k meši, al' veli najmlajši sin:

»Kak to da nas neje nigdar terala do sada k meši, a sada nas tera!«

Pak je on otišel na višnjo i bo gledel kej bo baba delala dok ovi otijo k meši. Sad so si otišli k meši, a on je ostal na višnji čekati. A ona je otišla, skopala grabo v šljiviku, donesla zemljenoga lonca z dukate i zakopala ga. I tri pot je po tom mestu vudrila, klopila i veli:

»Ne otkopal je nišče dok z mojom ritjom ne bo tri pot klopil tu!«

I otišla je v hižu i vmrla je. Ov kej je bil na višnji, otišel je po ove druge kej so bili pri meši. Otišel im je povedati da je mati vmrla. I dojo oni pospremat [mater] za pokop. Ali novac nigde nema. Se so prešli — novac nigde nema. A sakod je novac bilo po ormare — se je pokupila i zakopala. A ov najmlajši študera. Aha — sad se je on setil kej je baba rekla! Poveda on. »Čujte« — veli — »bračo! Idemo mi njo odnesti! Tak i tak, tak i tak je rekla. Idemo jo odnesti pak z njezinom ritjom tri pot klopimo. Dok jo zakopamo, više ne bomo mogli š njom vudriti.«

I oni so z njezinom mrtvom ritjom tri pot klopili po onom mestu — on je videl de so novci zakopani. I lupili š njom i otkopali novce. Bil je železni lonac — tu je bilo novac — a bili so z čerepom pokriti. I pospremili babo na groblje.

Martin Rumek

119. KAMENITI JAREC

Mi smo vam kakti stari ljudi negda išli na Carovko ili Carevo glavico, a to se je reklo da je tu poginol turski car vu petnajstom veku, a posle so nekoji ljudi prenašli da je to bil lično Ahmed-paša Četrnajsti.

Mi smo lično nahađali turske grobe po pesku koj se je rušil. To smo mi znali da so to Turčini po tom jerbo se naši ljudi zakapajo na ležeč, a ovi so bili zakopani na stoječ.

Vu ono vreme so ljudi na kravaj vlačili svoje mekote, ali so bile drevne brane pak so našli nekakvoga kamena koj je bil sličan na jarca. S tem so se jarcom, koj je bil od kamena, služili leta i leta.

Oni so toga kamenitoga jarca nametali na brane, kad so bile drevene, kej se je moglo bolje vlačiti.

Ali je došel jeden Turčin koj je imal dokumente i toga je jarca prenašel, zel ključa, svojega pradjeda valjda, i odfrknol ključenicu za kojoj nišče neje znal i našel je vu tom jarcu peneze koji so bili.

Vele ljudi da je vu tom jarcu bilo okre četiri ili pet kil zlatnejo penez, to so bili dukati ili cekini. Kuliko ji je bilo — to nišče prav ne zna. Ali je tak pripovetka ostala da je tak bilo.

To je meni pripovedal Marušćec pokojni.

Fabijan Sabolić

120. CAREVA GLAVICA

Što zna pred kuliko let zestali so se velikaši kej bi podeljili carevino, ali tak kej bi to zišlo najpoštene. Kak se pripoveda, to je bilo na denešnjejo Carovkaj, na polju zmed Virjem i Šemovce.

Jeden njihov savetnik im je rekel da bi to najlekše i najpravedneše podeljili ače bi sakoj od njejo napisal po jeno pismo na koje bi se potpisal. Posle toga bi nakurili velikoga jognja negdi na breščecu.

Dok bi se fest jogenj razgorel, hitil bi sakoj svoje pismo vu njega, pak čije ne bi zgorelo, postal bi car.

Jenoga je sreča poslužila — morti zato kej je na zacopranom pape-ru napisal svoje pismo i ime — i s tem postal car.

Od toga doba, kak se pripoveda, te breščec na kojem so bili zakurili jognja zove se odonda — Careva glavica.

Pero Petrićec

121. PERIŠIN GROBEK

Pripovedali su stari ljudi da je bil nekakov Periša zarobljen v Turški i tamo je bil kod jednoga paše. On je bil tomu paši poslušen i veren pak ga je nakon tri lete zamolil kej bi pušćal doma njega na neko vreme poglenoti. Kad mu je bil dober, on ga je pušćal na četrnajst dana, ali mu je ov obećal da se bu vrnol nazaj dok mu zije taj — kak su oni govorili — urlab.

Dok je on došel doma i došlo je vreme da bi se on moral vrnoti, ne mu se dalo, a i brati su ga odgovorili da nek nejde nikam.

I tak su jedno rajne išli kosit na sinokošu pod Berek. I dok su kosili, taj se je brat ogledal i videl je kak Turčin jaši na konju prema njema, a toga je Turčina poslal taj paša po Perišu kad mu je bil dober.

Je, sad se je on dogovoril z brate da budu Turčina napojili z raki-jom koju su si zeli za mali rućek i tak su i napravili. Dok je Turčin došel, on je rekel Periši da ga je gazda poslal i da mora z njem dojt nazaj v Tursku.

On je njemu rekel da bu išel ž njem samo dok se narućuju.

I tak su seli na sinokoši i dali su Turčinu rućka i rakije, ali su ga stalno zanuđali z raki-jom kej se je Turčin napil i počel je dremuckati.

Nato je te Periša rekel bratom:

»Malo se odmeknite!«

I zel je kosu i s kosom je Turčinu odsekel glavu. Nato je Turčinov konj — dok je videl da mu je gazda poginol — pobegel i otišel nazaj v Tursku.

Oni su skopali jamu i tam su Turčina zakopali da to ne bu nišče znal i tak se je to [mesto] nazvalo Perišin grobek.

Mato Fučkar

122. KAK JE KALNOVEC NASTAL

S pripovedanja naši stari, koji su se znali kod nas razgovarjati, čul sem kak su se razgovarjali o tom kak je postal denešnji Kalnovec. Mi smo imali veliku izu pak su se kod nas skuplali si susedi, a v zimsko doba i prelje, tak kej je znalo biti i po deset prelji, a i tejo susedov po deset-dvanajst.

Oni su sedeli okre peči i pomalo lule pušili i pripovedali te stare bajke, a prelje su pak oko stola pomalo prele i gundale.

Tak su oni pripovedali i o tom kak je Kalnovec postal i po čemu je dobil ime.

Ovaj breščok gde je sad Gornji kraj sela — tu je rasla kalina. To je jena vrst dreva koje se tak zove. A okolu toga breščoka su bile piščavine i močvare i tak su ti prvi Kalnovčani počeli krčiti tu kalinu i naseljavati se na taj breščok.

Valda su prvi došli Šoši, kad je njiov prvi kučni broj. I tak su se dalje naseljavali Kalnovčani na taj breščok, ali kak se je dalje počelo obmnoživati selo, tak su se dalje povlačili i na ravnicu. To je taj denešnji Dolni kraj.

Iza Gornega kraja — tu je jedan pešćeni breščok — tu su se bili naselili Cigani z Mađarske i oni su puno let tu stanovali, i to se i danas zove — Ciganska.

Jena mala vulička, koja je bila malo dalje od štacije, jeno leto je zgorela do temelja. Tu ima i sad par iz i ta se vulica i denes zove Pogorelec.

Mato Fučkar

NAPOMENE UZ TEKSTOVE

1. *Tri brata*. Snimljeno magnetofonski u Levači 27. III 1971. Kazivao Martin Rumek.

U uglate zgrade stavljene su riječi koje se umeću u tekst, a kazivač ih nije izrekao, ili ih je pri preslušavanju materijala bilo dosta teško razumjeti.

2. *Bogati i siromašni brat*. Snimljeno magnetofonski u Levači 27. III 1971. U kazivanju pripovjedač miješa pojmove »harfa« i »frula«, i to najvjerojatnije zato što ih dobro ne razlikuje. Kazivao Martin Rumek.

3. *Vrana*. Snimljeno magnetofonski u Levači 27. III 1971. Pripovijedao Martin Rumek.

4. *Jašenje na metli*. Snimljeno magnetofonski u Levači 27. III 1971. Pripovijedao Martin Rumek.

5. *Mesar i šustar*. Snimljeno magnetofonski u Levači 27. III 1971. Kazivao Martin Rumek.
6. *Zločesti sin*. Snimljeno magnetofonski u Levači 27. III 1971. Kazivao Martin Rumek.
7. *Kak je žena čoveka zazavala*. Zabilježeno u Virju 3. III 1971. Kazivala Doro-teja Dolenc.
8. *Dekla i dečko*. Zabilježeno u Severovcima 1. V 1971. Kazivao Branko Zo-bundija, dijete od 12 godina. Ovu bajku čuo je od svoje bake u Đurđevcu.
9. *Kraljeva kći*. Zabilježeno u Severovcima 1. V 1971. Kazivač Branko Zo-bundija, 12 god.
10. *Dva pajdaša*. Zabilježeno u Severovcima 27. II 1971. Kazivala Sofija Barkić.
11. *Korica kruha*. Zabilježeno u Medvedički 6. III 1971. Kazivao Ivan Hatadi, zet Martina Rumeka, pripovjedača iz Levače.
12. *Vožnja z vragom*. Zabilježeno u Medvedički 4. III 1971. Kazivala Elizabeta Dolenc, moja majka.
13. *Zakej se v pekel nemre*. Snimljeno magnetofonski u Novigradu Podrav-skom 22. III 1971. Kazivao Ivan Žagi, zet Martina Rumeka iz Levače.
14. *Košeno-štriženo*. Zabilježeno u Medvedički 8. III 1971. Kazivao Ivan Hatadi.
15. *Vragova pšenica*. Zabilježeno u Severovcima 28. II 1971. Kazivala Marija Zobundija po nadimku Marička.
16. *Sveti Peter i Isus*. Snimljeno magnetofonski u Kalinovcu 24. III 1971. Ka-zivao Šimun Zvonar.
17. *Jedna pljuska*. Snimljeno magnetofonski 27. III 1971. Kazivao Martin Ru-mek.
18. *Hajdučki sin*. Snimljeno magnetofonoski u Levači 27. III 1971. Kazivao Martin Rumek.
19. *Hajduki*. Snimljeno magnetofonski u Levači 27. III 1971. Kazivao Martin Rumek.
20. *Jotec i sin*. Snimljeno magnetofonski u Levači 27. III 1971. Kazivao Martin Rumek. Ova pripovijetka sadrži dosta autobiografskih momenata.
21. *Kej neje bilo ni ne bo!* Zabilježeno u Severovcima 28. II 1971. Kazivala Marta Berta-Lesić zvana »Žota«.
22. *Tri kuma*. Snimljeno magnetofonski u Severovcima 25. III 1971. Kazivala Marta Berta-Lesić (Kum je u Podravini uobičajeni naziv za Roma).
23. *Vragova slanina*. Snimljeno magnetofonski u Novigradu Podravskom 22. III 1971. Kazivao Ivan Žagi.
24. *Fkrađeno tele*. Zabilježeno 23. III 1971. u Novigradu Podravskom. Kazivao Ivan Žagi.
25. *Modrijaš*. Zabilježeno u Virju 6. III 1971. Kazivao Pero Petrićec.
26. *Zlatna žvalja*. Zabilježeno u Novigradu Podravskom 5. III 1971. Kazivao Ivan Žagi.
27. *Bogec i bogataš*. Zabilježeno u Novigradu Podravskom 5. III 1971. Kazivao Ivan Žagi.
28. *Suha voda*. Snimljeno magnetofonski 22. III 1971. u Novigradu Podrav-skom. Kazivao Ivan Žagi.
29. »Alaj imam lepo zgodo, otišel mi muž po vodo!« Zabilježeno prema ka-zivačevu pripovijedanju, a djelomično i prema njegovu zapisu, u Zagrebu proljeća 1971. Kazivao Dragutin Šalvari rodom iz Kapele kraj Bjelovara. Pripovijetku je čuo u okolici Virja.

30. *Kak se je žena štela čoveka rešiti.* Zabilježeno u Medvedički 7. III 1971. Kazivala Elizabeta Dolenc.
31. *Lena prelja.* Zabilježeno u Medvedički 3. II 1971. Kazivala Marija Žagi, kćerka Martina Rumeke.
32. *Jeftini lek.* Snimljeno magnetofonski u Severovcima 25. III 1971. Kazivala Marija Zobundija.
33. *Marica Sigečka.* Zabilježeno u Medvedički 3. II 1971. Kazivala Marija Žagi (Naziv Sigečka potječe od podravskog mjesta Sigetec.)
34. *Pentljava Marica.* Zabilježeno u Medvedički 3. II 1971. Kazivala Marija Žagi.
35. *Kak se je Jagića vdavala.* Zabilježeno u Severovcima 28. II 1971. Kazivala Marija Zobundija.
36. *Pokoj ti vječni!* Zabilježeno u Šemovcima 28. II 1971. Kazivala Zlata Kopas.
37. *Gospon cucek.* Zabilježeno u Medvedički u proljeće 1970. Kazivao Josip Šikulec - Joža.
38. *Modra sneha.* Zabilježeno u Medvedički u proljeće 1970. Kazivao Josip Šikulec - Joža.
39. *Nezafalni sin.* Zabilježeno u Drenovici Podravskoj u proljeće 1970. Kazivao Jakob Šadek.
40. *Vredna žena.* Zabilježeno u Novigradu Podravskom 5. III 1971. Kazivao Ivan Žagi.
41. *Presoljeno jelo.* Zabilježeno u Novigradu Podravskom 5. III 1971. Kazivala Marija Žagi.
42. *Purančok.* Zabilježeno u Medvedički u proljeće 1970. Kazivala Elizabeta Dolenc. (Do nesporazuma je došlo zbog toga jer se »purančok« kaže i za grah i za mladog pjeticu).
43. *Grof i kmet.* Zabilježeno u Zagrebu 6. IV 1971. Kazivao Ivan Kukec.
44. *Kak je sluga živio.* Zabilježeno u Medvedički 7. III 1971. Kazivala Elizabeta Dolenc.
45. *Kosci.* Snimljeno magnetofonski u Novigradu Podravskom 22. III 1971. Kazivala Marija Žagi.
46. *Bi i vas zvali, ali baš jemo.* Zabilježeno u proljeće 1970. u Virju. Kazivao Pero Petrićec.
47. *Za sako sigurnost.* Zabilježeno po sjećanju u Zagrebu u proljeće 1971. Anegdotu sam nekoliko puta čuo u Virju, ali se ne sjećam tko mi ju je pričao.
48. *Kak so Molvarci išli v prek.* Zabilježeno 2. II 1971. u Medvedički. Kazivala Marija Žagi.
49. *Vinski i rakijski Očenaš.* Snimljeno magnetofonski 21. I 1971. u Drenovici. Kazivao Pero Subotičanec.
50. *Vračstvo.* Zabilježeno u Severovcima 28. II 1971. Kazivala Marta Berta-Lesić.
51. *»Sem vlanjšnega donesel!«* Snimljeno magnetofonski u Novigradu Podravskom 23. III 1971. Kazivala Marija Žagi.
52. *Zapisavanje ozova.* Zabilježeno u Novigradu Podravskom 4. III 1971. Kazivala Katica Šimunić.
53. *Kuliko ima bogov?* Snimljeno magnetofonski u Novom Virju u rujnu 1970. Kazivala Terezija Bešenić.
54. *Đurđevečka spoved.* Snimljeno magnetofonski u Severovcima 25. III 1971. Kazivala Marta Berta-Lesić.

55. *Ferdinanska spoved*. Zabilježeno u Severovcima 28. II 1971. Kazivala Marija Zobundija.
56. *Kak je čovek na spoved išel*. Snimljeno magnetofonski 21. I 1971. u Drenovici Podravskoj. Kazivao Pero Subotičanec.
57. *Baš se ništ ne čuje!* Zabilježeno u Novigradu Podravskom 5. III 1971. Kazivala Marija Žagi.
58. *Vreče*. Zabilježeno u Medvedički u proljeće 1971. Kazivala Elizabeta Dolenc.
59. *Čovek i žena*. Zabilježeno u Zagrebu u veljači 1969. Kazivala Agata Dolenc.
60. *Več konj bo!* Zabilježeno u Novigradu Podravskom 5. III 1971. Kazivala Marija Žagi.
61. *Betežni čovek*. Zabilježeno u Severovcima 27. II 1971. Kazivala Sofija Barkić.
62. *Sosedi*. Zabilježeno u Virju 2. III 1971. Kazivao Pero Petrićec.
63. *Još tri prca do smrca*. Zabilježeno u Novigradu Podravskom 5. III 1971. Kazivao Ivan Žagi.
64. *Žmeki trček*. Zabilježeno u Medvedički 3. II 1971. Kazivala Marija Žagi.
65. *Krava bez gornjejo zobov*. Zabilježeno u Šemovcima 26. II 1971. Kazivao Ivan Kunić.
66. *Ljubavni betegi*. Zabilježeno u Šemovcima 26. II 1971. Kazivao Ivan Kunić.
67. *Mužikaš z Svete Jane*. Zabilježeno u Šemovcima 26. II 1971. Kazivao Ivan Kunić.
68. *Kak je Cigan jel žgance*. Zabilježeno u Đurđevcu 1. III 1971. Kazivao Tomo Gašparić.
69. *Denes za novce, zutra zabadav*. Snimljeno magnetofonski u Novigradu Podravskom 23. III 1971. Kazivala Marija Žagi.
70. *Nesuđena zaročnica*. Zabilježeno u Severovcima 28. II 1971. Kazivao Petar Berta-Lesić.
71. *Kuliko kravski rud treba biti dogaček*. Zabilježeno u Severovcima 28. II 1971. Kazivala Marija Zobundija.
72. *Kak se kobasice jedo*. Zabilježeno u Medvedički 8. III 1971. Kazivao Ivan Hatadi.
73. *Veliko jajce*. Zabilježeno u Virju 2. III 1971. Kazivao Pero Petrićec.
74. *Kak se je kobila odvučala jesti*. Zabilježeno u Virju 2. III 1971. Kazivao Pero Petrićec.
75. *Rebra*. Zabilježeno u Zagrebu 6. IV 1971. Kazivao Ivan Kukec.
76. *Kak Zagorec neje mogel z sela vun*. Zabilježeno u Koprivnici 29. IV 1971. Kazivao Ivan Vukić. (Zagorec nije mogao iz sela jer se selo sastoji od tri ulice koje su poredane u obliku trokuta.)
77. *Kak so Sigečani na cirkvo bika vleklī*. Zabilježeno u Koprivnici 28. IV 1971. Kazivač želi ostati nepoznat.
78. *Suharje*. Zabilježeno u Šemovcima 26. II 1971. Kazivala Zlata Kopas.
79. *Meljin*. Zabilježeno u Šemovcima 26. II 1971. Kazivao Fabijan Sabolić.
80. *Kak so Virovci cirkvo presadali*. Zabilježeno u Šemovcima 27. II 1971. Kazivao Fabijan Sabolić.

81. *Kak so Virovci išli po drva.* Zabilježio i objavio u nekom lokalnom listu (najvjerojatnije »Podravcu«) profesor Franjo Viktor Šignjar. Ovu šalu prvi put sam pročitao prije otprilike dvadeset godina i prema sjećanju je rekonstruirao god. 1970.

82. *Prešari.* Zabilježeno u Koprivnici 29. IV 1971. Kazivao Franjo Jakupec.

83. *Kak so ljudi lovili bogeka.* Zabilježeno u Koprivnici 28. IV 1971. Kazivač želi ostati nepoznat.

84. *Sesvečka hajdina.* Zabilježeno 30. III 1971. Kazivač nije naveo ime.

85. *Nema lopovov.* Zabilježio sam po sjećanju u proljeće 1971. Kazivač nepoznat.

86. *Slikanje.* Snimljeno magnetofonski u Šemovcima 21. III 1971. Kazivao Fabijan Sabolić.

87. *Bomba.* Snimljeno magnetofonski u Severovcima u proljeće 1970. Kazivač Ignac Sedmak - Nacina.

88. *Kak so Šemovčani kralja čekali.* Zabilježeno u proljeće 1970. u pismu koji mi je »stričulja Jožina« poslao iz Šemovaca.

89. *Betežno joko.* Zabilježeno u Šemovcima 27. II 1971. Kazivao Fabijan Sabolić.

90. *Betežne žene.* Zabilježeno u Šemovcima 27. II 1971. Kazivač Fabijan Sabolić.

91. *Prošćenje.* Zabilježeno u Šemovcima 27. II 1971. Kazivao Fabijan Sabolić.

92. *Kak so Šemovčani išli po deputata.* Zabilježeno u Šemovcima 27. II 1971. Kazivao Fabijan Sabolić.

93. *Ražanje na Vire.* Zabilježeno 26. II 1971. u Šemovcima. Kazivao Fabijan Sabolić.

94. *Tomina se mora ženiti.* Zabilježeno u Šemovcima 26. II 1971. Kazivala Zlata Kopas.

95. *Gospočija.* Zabilježeno u Šemovcima 26. II 1971. Kazivao Vlado Kopas.

96. *Repete.* Zabilježeno u Šemovcima 26. II 1971. Kazivala Kata Kopas.

97. *Pušač i nepušač.* Zabilježeno prema sjećanju na pričanje pokojnoga Kirila Salajpala, koje sam čuo prije otprilike 17 godina u Koprivnici.

98. *Tri vuzla.* Zabilježeno u Novigradu Podravskom 4. III 1971. Kazivala Katica Šimunić. (Sadržaj se odnosi na Badnjak i Božić.)

99. *Hm, hm!* Zabilježeno u Novigradu Podravskom 4. III 1971. Kazivala Katica Šimunić.

100. *Kak sem bila svećec.* Snimljeno magnetofonski u Severovcima 25. III 1971. (Anegdota ima autobiografskih crta i izražava živo pripovijedanje Marte Bertal-Lesić. »Svećec« je, po narodnom vjerovanju, bilo koji blagdan, Sv. Barbara, Sv. Nikola, Sv. Lucija, Sv. Benedikt i dr. Na te dane nije se radilo pa tako ni prelo ili tkalo.)

101. *Zobokuza.* Zabilježio i objavio Franjo Viktor Šignjar. Ja sam to pročitao prije otprilike dvadeset godina i naknadno zabilježio po sjećanju.

102. *Kak se je žandarom duh pokazal.* Zabilježeno u Virju 2. III 1971. Kazivao Pero Petrićec.

103. *Kuliko je vur?* Zabilježeno u Virju 2. III 1971. Kazivao Pero Petrićec.

104. *Bela kobila.* Zabilježeno u Medvedički 3. III 1971. Kazivao Mato Turčić.

105. *Gorična torba.* Zabilježeno u Virju 3. III 1971. Kazivao Ivan Doleneč.

106. *Putovanje po noći.* Zabilježeno u Medvedički 3. III 1971. Kazivao Fabijan Smesnik.

107. *Oklada*. Zabilježeno u Medvedički 3. III 1971. Kazivao Mato Turčić.
108. *Spoved*. Zabilježeno u Medvedički 8. IV 1971. Kazivao Josip Šikulec - Joža.
109. *Kak što žive?* Zabilježeno u Zagrebu 6. IV 1971. Kazivao Ivan Kukec.
110. *Koje je drevo najtrdeše*. Zabilježeno u Medvedički u proljeće 1971. Kazivao Bolto Kusak.
111. *Putovanje*. Zabilježeno u Novigradu Podravskom 5. III 1971. Kazivao Ivan Zagi.
112. *Kak sem v bertiji spal*. Zabilježeno u Medvedički 3. III 1971. Kazivao Fabijan Smesnik.
113. *Kak sem se na avionu vozil*. Zabilježeno u Medvedički 21. IV 1971. Kazivao Josip Šikulec - Joža.
114. *Kak sem išel prek Meseca z kravami*. Zabilježeno u Šemovcima 26. III 1971. Kazivao Ivan Kunić.
115. *Divlje sveće*. Zabilježeno u Koprivnici 28. III 1971. Kazivač (oko 70 godina) želi ostati nepoznat. (Po narodnom vjerovanju, iz zemlje izlaze takozvane »divlje sveće« ili »svečkuri« i prate čovjeka.)
116. *Kak je čovek smrt vozil*. Snimljeno magnetofonski u Levači 27. III 1971. Kazivao Martin Rumek.
117. *Kotel z novci*. Snimljeno magnetofonski u Levači 27. III 1971. Kazivao Martin Rumek.
118. *Ljudi ido k meši*. Snimljeno magnetofonski u Levači 27. III 1971. Kazivao Martin Rumek.
119. *Kameniti jarec*. Zabilježeno u Šemovcima 27. II 1971. Kazivao Fabijan Sabolić.
120. *Careva glavica*. Zabilježeno u Virju 2. III 1971. Kazivao Pero Petrićec.
121. *Perišin grobek*. Zabilježeno u Kalinovcu 9. III 1971. Kazivao Mato Fučkar.
122. *Kak je Kalnovec nastal*. Zabilježeno u Kalinovcu 9. III 1971. Kazivao Mato Fučkar.

Na kraju zahvaljujem Radio-Zagrebu, uredniku narodne glazbe Stjepanu Blechi i snimateljima Radio-Zagreba, koji su mnogo pripomogli da sakupim podražske narodne pripovijetke, predaje, pjesme i ostale narodne umotvorine. Navlastito spominjen snimatelje Božu Mikulana, Ivicu Bartolića, Tomicu Kasuna i Stjepana Šunko.

PRIPOVJEDAČI

Barkiĉ Sofija, rođena Berta, rođ. 1906. u Đurđevcu. Kućanica, živi u Severovcima.

Berta-Lesić Marta po nadimku »Žota«, rođena Turbelija, rođena 1896. u Pavljancima. Živi u Severovcima, kućanica.

Bešenić Terezija, rođ. Franja, rođena oko 1900. u Medvedički. Umrta 1973.

Berta-Lesić Petar, rođen u Severovcima, oko 45 godina, sin Marte Berta-Lesić. Živi u Severovcima, poljoprivrednik.

Dolenec Agata, rođ. Frntak, rođena 1898. u Virju, živjela u Drenovici Podravskoj, sada živi u Zagrebu, kućanica.

Dolenec Doroteja, rođ. Šestak, rođena 1913. u Virju. Živi u Virju, kućanica.

Dolenec Elizabeta, rođ. Posavec, rođena 1915. u Severovcima. Živi u Medvedički, kućanica.

- Dolenec Ivan*, rođen 1908. u Virju, poljoprivrednik i lovac.
- Fučkar Mato*, rođen u Kalinovcu oko 1908. Živi u Kalinovcu, poljoprivrednik.
- Gašparić Tomo*, rođen 1935. u Đurđevcu, bačvar.
- Hatađi Ivan*, rođen 1948. u Medvedički, gdje i danas živi. Po zanimanju je radnik. Zet je Martina Rumeke iz Levače.
- Jakupec Franjo*, rođen 1938. u Gornjoj Velikoj. Živi u Koprivnici, prosvjetni radnik.
- Kopas Kata*, rođena u Šemovcima, oko 50 godina, kućanica.
- Kopas Vlado*, rođen 1931. u Šemovcima, službenik. Živi u Šemovcima, a radi u Đurđevcu.
- Kopas Zlata*, rođena 1937. u Šemovcima, po zanimanju je službenik, sestra je Vlade Kopasa. Živi u Šemovcima, a radi u Đurđevcu.
- Kukec Ana*, rođena oko 1925. u Ferdinandovcu. Živi u Zagrebu, kućanica.
- Kukec Ivan*, rođen 1943. u Ferdinandovcu, službenik, živi u Zagrebu.
- Kunić Ivan*, rođen 1908. u Šemovcima, poljoprivrednik, prije se bavio i trgovinom.
- Kusak Bolto*, rođen 1919. u Medvedički, po zanimanju je poljoprivrednik.
- Petrićec Pero*, rođen 1935. u Virju, školovan, ali živi u Virju na svom imanju kao poljoprivrednik.
- Rumek Martin*, rođen 1902. u Gornjoj Šumi, živi kao poljoprivrednik u Levači.
- Sabolić Fabijan*, rođen 1916. u Virju, krojač, živi u Šemovcima.
- Sedmak Ignac* zvani Nacina, rođen 1920. u Severovcima, poljoprivrednik.
- Smesnik Fabijan*, rođen 1916. u Medvedički, poljoprivrednik, išao je po svadbama kao svirač na violini.
- Subotičanec Pero*, rođen oko 1906, brat Jelice Remetović. Živi kao poljoprivrednik u Drenovici Podravskoj. Prije je išao po svadbama kao svirač na violini.
- Šadek Jakob*, rođen oko 1930. u Drenovici Podravskoj, gdje i sada živi.
- Šalvari Dragutin*, rođen oko 1920. u Kapeli. Živi u Zagrebu, po zanimanju je vozač.
- Šikulec Josip* zvani Joža, rođen 1908. u Medvedički, poljoprivrednik, prije je išao po svadbama kao svirač na violini. Neko vrijeme živio je u gradovima, pa se to osjeća i u njegovu pripovijedanju.
- Šimunić Katica*, oko 60 godina, živi u Novigradu Podravskom, kućanica.
- Turčić Mato*, rođen 1914. u Medvedički, poljoprivrednik, ali radi i kao službenik u zadrugi, sudionik NOB-a.
- Vukić Ivan*, rođen oko 1930. u Glogovcu, živi u Koprivnici, službenik.
- Zobundija Branko*, rođen u Severovcima, dijete, 12 godina, sin Ivica Zobundije.
- Zobundija Marija*, rođ. Zobundija, rođ. 1918. Živi u Severovcima. Po nadimku Marička. Kućanica.
- Zvonar Šimun*, rođen u Kalinovcu oko 1910, kolar, živi u Kalinovcu.
- Žagi Ivan*, rođen oko 1930. u Repašu, živi u Novigradu Podravskom, zet Martina Rumeke.
- Žagi Marija*, rođ. Rumek, rođena 1931. u Gornjoj Šumi, živi u Novigradu Podravskom. Kćerka Martina Rumeke, kućanica.

TUMAČ MANJE POZNATIH RIJEČI

- alda, vragu na aldo — vragu u račun
 birka — ovca
 birkaš — ovčar
 boriti — lupati po vratima
 bota — štap, batina
 brešćec — brežuljak
 cekinj — dukat
 cigel — opeka
 cugel — vođica
 čeljiti — tući, vršiti žito
 deputat — određena količina drva koju su dobivala domaćinstva za ogrjev svake godine. Običaj dobivanja ogrjevnog drveta zadržao se ovdje od vremena Vojne krajine
 dootmar — prilično
 fkaniti — prevariti
 gladen — gladan
 glâni — gladni (plural)
 grapčaka — u kasu
 grlica — ždrijelo
 hajkati — tjerati konje
 hititi — baciti
 jeger — vrst prostog vojnika u doba Austro-Ugarske
 jegerska oprava — prosto vojničko odijelo
 kača — zmija
 kagda — kako ne, dakako
 kalanica — cjepanica
 kepenjek — ogrtač, kaput
 klopiti — udariti
 kockanka repa — repa narezana na kocke
 kokružnjača — bazlamača, gibanica napravljena od kukuruzna brašna
 kotačkati se — igrati se kotačem, koturati se, dječja igra uobičajena u Podravini
 kuhača i kuvača — kuhača
 kuhati i kuvati — kuhati
 matvonka — podsuknja od flanela
 maža — vreća od gruboga platna
 mekota — oranica, njiva
 melja — brašno
 metelen — brz, hitar
 mudljiv — spor
 naditi — naići
 naiž — tavan
 na oreju — na orahu
 nerod — stablo koje ne rodi, bagrem
 nerodik — bagremik, bagremova šuma, šuma nerodećih stabala
 nerosec — nerast
 obrisač — otirač, ručnik
 opoznoti — posijediti
 osnažiti — očistiti
 ozov — ozivanje u crkvi, zapis
 paprot — paprat
 parma — sjenik
 penezi — novac
 pentljav — mucav, tepav
 plantav — šepav
 plasnica — plast sijena ili slame
 ploha (Virje) i ploja (Đurđevac) — pljusak
 prevodič — prevodilac
 prekšen — zvrkast, zvrkav
 rajnica i rajngla — posuda, tava
 ranje — zora, osvit, svitanje
 ranjenik — hranjenik
 rasohe — vile
 ražati — klati svinju
 ražanje — kolinje
 ribanka, repa ribanka — ribana repa
 ritek — slama, najčešće ražena, služi za pokrivanje krovova ili vezanje kukuruzovine
 stopram — tek
 svenak — ionako
 šaltva — svirala od drveta
 šega — običaj
 šikača — drvena alatka kojom se udara kotač kod »šikanja« ili »kotačkarnja«
 študerati — razmišljati
 totinkomora — mrtvačnica
 trček — panj, klada, okruglica
 utvajda — nerodno tlo
 valjanka — bundeva
 vezda, ve — sada
 veka — teška drvena ili željezna vrata, poklopac na grobnici
 vilan — stolnjak

vlačiti — branati, drljati
vojsk — vosak
vojskeni — voštani
vuzovnik — uzvanik
za klepom mlet — šašav, udaren mok-
rom krpom

zdeljnjak — stalak u kojemu stoji
posuđe
zobokuza — strašilo
žerebec — ždrijebac
žvalja — žvala

Zusammenfassung

MÄRCHEN, SCHWÄNKE UND SAGEN AUS DEM DRAUTAL

Der Sammler dieser Erzählungen, Miroslav Doleneč, sammelte sie in seiner Heimatgegend, grossenteils im Jahre 1971.

Im Vorwort werden Informationen über die Erzähler gebracht, nebst Anführungen ihrer Aussagen über ihr eigenes Leben und ihr Erzählen.

Die Texte werden genau so gebracht wie sie aufgezeichnet, bzw. auf Tonband aufgenommen wurden. Charakteristisch für diese Sammlung ist, dass sie, neben Märchen und anderen international bekannten Gattungen, auch eine bedeutende Anzahl von Erzähltypen, vor allem humoristische, enthält, die im internationalen Repertoire nicht registriert sind, sondern wahrscheinlich einheimischen Ursprungs sind, mit betontem Zug zur Charakterisierung der eigenen Mitte, der Leute und der gesellschaftlichen Verhältnisse. Diese Lokalfarbe haben übrigens auch viele Texte, welche den Typen aus Aarne-Thompsons Katalog entsprechen. Neben Erzählungen und Schwänken, die sich auf das traditionelle Bauernleben beziehen, gibt es auch solche, deren Inhalt mit urbaner Mitte und technischen Errungenschaften verbunden ist, gleichzeitig aber ist dieses Erzählen in der charakteristischen Weise des mündlichen Erzählens gestaltet (die Themen sind z. B. vom Zigarettenrauchen, vom Reisen mit der Eisenbahn bzw. dem Flugzeug, dem Flug zum Mond, dem Fotografieren u. a.).

Die Sammlung ist begleitet von Anmerkungen zu den Texten, dem Verzeichnis der Erzähler und Erläuterungen mundartlicher Wörter.

Wir bringen nun die typologische Einordnung der Texte nach Aarne-Thompson und noch einigen Katalogen. Die Erzählungen sind, infolge der nahen Nachbarschaft, ziemlich verwandt den ungarischen. Aus dem Katalog der ungarischen Schildbürgerschwänke *A Rátótiádák Tipusmutatója*, Budapest 1966, von Agnes Kovács, führen wir jene Typen an die bei Aarne-Thompson nicht vorhanden sind (wir führen sie an nach der umfangreichen deutschen Zusammenfassung in der ungarischen Ausgabe; ihre Abkürzung ist: MNK).

No 1 = AT 613 + 554; **No 2** = AT 563 + 461 II, VI; **No 3** = AT 670; **No 4** = AT 313; **No 5** = AT 326 II; **No 7** = AT 365; **No 8** = AT 365; **No 9** = AT 307; **No 10** = AT 470; **No 11** = AT 810 A; **No 12** = vgl. Christiansen (*The Migratory Legends*, FFC 175) 3025 + AT 761 (Der Teufel fährt den Mann nach Hause auf seinem Wagen, Pferde sind der verstorbene Advokat und der Notar); **No 13** = AT 330; **No 14** = AT

1164 + 1862 B; **No 15** = AT 1091 A; **No 16** = AT 791; **No 17** = AT 650 A; **No 18** = AT 968 + 952; **No 19** = AT 955; **No 20** = AT 327 + 1875 + 301 V c; **No 21** = AT 1962 + 1889 K + 1882 A + 1886 + 1960 J; **No 22** = AT 1539; **No 23** = AT 1624 A* + B*; **No 24** = AT 1790; **No 25** = AT 1660; **No 26** = AT 1563*; **No 27** = Der Reiche verleugnet, dass ihm der Arme die Schulden beglichen hat, wird aber zuletzt auch selber betrogen; **No 28** = AT 1360 C + 1536 B; **No 29** = AT 1360 C; **No 30** = AT 1380; **No 31** = AT 1405 + 1370 B*; **No 32** = AT 1429*; **No 33** = AT 1453****; **No 34** = AT 1457 (siehe auch 1578 A*); **No 35** = Verspottung der armseligen Hochzeit; **No 36** = AT 1822; **No 37** = AT 1292*; **No 38** = Die faule Schwiegertochter weist der Schwiegermutter und dem Schwiegervater an dass sie jeden Tag abwechselnd Wasser holen dürfen; **No 39** = AT 980 C; **No 40** = vgl. AT 1373 A; **No 41** = AT 1328 A*; **No 42** = vgl. AT 1585*; **No 43** = Der Graf und der Fronbauer erzeugen einer dem anderen die Kinder: der Graf die Fronbauerkinder und der Fronbauer die Grafenkinder; **No 44** = der Knecht schildert wie es ihm »gut« geht; **No 45** = AT 1560; **No 46** = Verspottung der Ungastfreundlichkeit; **No 47** = vgl. AT 778*; **No 48** = AT 1553 A* (dasselbe: AT 778 und 1718*); **No 49** = Parodistisches Gebet (vgl. AT 1824); **No 50** = Rezept für eine imaginäre Arznei (vgl. Krzyżanowski in: »Fabula«, Bd. 8, 1966, H. 3, S. 288); **No 51** = AT 1823; **No 52** = AT 1820; **No 53** = AT 1810 A*; **No 54** = AT 1831 A*; **No 55** = AT 1832*; **No 56** = AT 1630 A*; **No 57** = AT 1777 A*; **No 58** = Das Weib ist »schuld« weil sie den Sack schwach zugebunden hat, der sich dann wiederholt aufbindet; **No 59** = Das Holz wird hinter dem Weib »allein nachfliegen« — verspricht der Mann; **No 60** = AT 1430 + Die Peitsche ist gefunden, das Pferd werden wir leicht erwerben; **No 61** = Das blöde Weib weist dem sterbenden Mann an was er zu tun hat wenn er stirbt; **No 62** = Der Nachbar sagt er »schlafe«, wenn man von ihm Geld verlangt; **No 63** = AT 1313 A; **No 64** = vgl. AT 1243; **No 65** = vgl. AT 1385 (Der Schlaumeier überzeugt das blöde Weib, dass ihre Kuh nichts wert sei, weil sie keine oberen Zähne hat); **No 66** = Das Weib sagt zum Mann er soll zuerst sich und dann sie aufhängen; **No 67** = AT 1242 A + vgl. 1242*; **No 68** = AT 1634 C*; **No 69** = Aufschrift an einem Gasthaus: Heute um Geld, morgen umsonst, vgl. AT 1188; **No 70** = Der Spassvogel schlägt dem Dummkopf vor dass er ihn mit seiner Mutter verheiraten werde, verleugnet aber dass sein Vater noch am Leben ist; **No 71** = Die Dummköpfe messen mit dem eigenen Leib die Länge der Wagendeichsel; **No 72** = AT 1689 B; **No 73** = AT 1319; **No 74** = AT 1682; **No 75** = Missverständnis: ein Stück Rippe dem Nachbarn abschneiden; **No 76** = AT 1275*; **No 77** = AT 1210; **No 78** = AT 1656; **No 79** = Die Dummköpfe bauen eine Wassermühle und haben gar kein Wasser; **No 80** = AT 1326; **No 81** = MNK 1319 III* (Sie sägen den Weg der vom Mond beschienen ist, im Glauben es sei eine Birke); **No 82** = MNK 1306* IV; **No 83** = MNK 1248 I* a (vgl. AT 1248); **No 84** = AT 1290; **No 85** = Es gibt keine Gauner — sie wurden alle Gendarmen und Finanzier; **No 86** = Der Dummkopf wünscht seinen längst verstorbenen Vater fotografieren zu lassen; **No 87** = Der Dummkopf legt eine Sprengmine in den Backofen; **No 88** = MNK 1340* I; **No 89** = Um den Arzt nicht bezahlen zu müssen,

entscheidet der Bauer dass seinem Weibe ein Auge genüge; **No 90** = Die Probe: ein Feuer unter dem Bett anzünden um zu sehen ob die Weiber krank seien; **No 91** = Ein dummes Weib schildert die Wallfahrt; **No 92** = Arme Leute schlachten die Ente wie wenn es ein Schwein wäre; **No 93** = Der arme Mann täuscht vor dass in seinem Haus ein Schwein geschlachtet werde; **No 94** = AT 1468*; **No 95** = vgl. AT 1628; **No 96** = vgl. AT 1339 D (Sie bestellen »repete« (Wiederholung) da sie Fleisch haben wolllen, bekommen aber wieder Bohnengemüse); **No 97** = Dem Nichtraucher verbrennt der Gegenstand den er gekauft hat um das Geld das er durch Nichtrauchen erspart hat; **No 98** = Humoristische Deutung des rituellen Knotenbindens: es werden die Zungen der keifigen Weiber gebunden; **No 99** = Der Schlaumeier entwendet den Spinnerinnen den Schnaps den diese während des Spinnens schluckweise trinken; **No 100** = Das Kind schreckt die Hausgenossen als vorgeblicher Heiliger; **No 101** = AT 1676; **No 102** = AT 1676 C; **No 103** = AT 1676 C; **No 104** = AT 1676; **No 105** = Simonsuuri (Typen und Motivverzeichnis der finnischen mythischen Sagen, FFC 182) B 501; **No 106** = Simonsuuri B 501; **No 107** = AT 1676 B; **No 108** = vgl. AT 1848 (Der Spassvogel reitet zur Beichte, die Sünden auf dem Pferde mitführend); **No 109** = Charakteristiken der Dalmatiner und der Drautaler; **No 110** = Welches Holz ist das härteste? Jedes — als Gefängnisschlafstelle; **No 111** = Der Spassvogel übertölpelt den Kameraden im Eisenbahnzug bezüglich der Art wie er angeblich die Fahrkarte nicht bezahlen wird; **No 112** = AT 1284 A; **No 113** = Wegen der verdorbenen Uhr ist der Erzähler einem Flugzeugunglück entgangen; **No 114** = Der Mann war auf dem Mond, d. h. auf dem Berg der Mond heisst; **No 115** = Simonsuuri B 151; **No 116** = Deutscher Sagenkatalog (Dt. Jhrb. f. Völkde 1967/II) X, A 16; **No 117** = Simonsuuri P 101 + P 331; **No 118** = Simonsuuri P 421; **No 119** = Simonsuuri P 541; **No 120** = Die Sage von der Kaiserwahl mittels in das Feuer geworfener Stimmzettel mit den Namen; **No 121** = Von der Lokalität wo ein Türke umgebracht wurde; **No 122** = Die Etymologie der Namen verschiedener Lokalitäten.

Die Texte der Erzählungen wurden klassifiziert von Maja Bošković-Stulli.

(Übersetzung: *Stjepan Stepanov*)